

dCIDOB 85. Macedonia.

Introducció

Macedònia és un petit país localitzat al cor dels Balcans, entre Sèrbia, Bulgària, Grècia i Albània, amb una població de poc més de dos milions d'habitants, integrada per macedonis eslaus, albanesos, turcs, gitanos, vlacs i serbis, entre d'altres. La seva història és complexa. Representa una tercera part de la històricament considerada Macedònia geogràfica, una peça de l'antic Imperi Otomà que va ser absorbida per el Regne dels Serbis, Croats i Eslovens després de la Primera Guerra Mundial. El 1945, el mariscal Tito la va convertir en la república del sud de la Federació Iugoslava; per primera vegada, la identitat nacional macedònia disposava d'un marc polític per desenvolupar-se, tot i estar sota control iugoslau.

Independent d'aquesta Federació des del setembre de 1991, Macedònia ha hagut de recórrer un llarg camí ple d'entrebancs per tal d'assolir certa estabilitat i el ple reconeixement internacional. L'oposició de Grècia a la utilització del nom Macedònia va fer que aquest país li imposés dos embargaments econòmics i l'acusés d'haver usurpat nom, símbols ancestrals, història i territori. L'ONU va reconèixer finalment el país l'abril de 1993, com l'Estat membre 181 i sota el nom d'Antiga República Iugoslava de Macedònia (FYROM, en les seves sigles en anglès).

Durant la convulsiva dècada dels noranta als Balcans, la situació de Macedònia, tot i ser delicada, s'ha mantingut al marge dels greus conflictes bèl·lics que han ocorregut a la zona, exceptuant, però, el breu període d'esclat obert de violència entre la guerrilla albanesa i les forces armades macedònies durant la primavera de l'any 2001 que va finalitzar amb l'acord de pau d'Ohrid. A més de la greu crisi econòmica, un dels reptes més importants que s'ha de solucionar és el de l'estatus i situació de la "gran" minoria albanesa, una qüestió que també té implicacions regionals.

Actualment Macedònia està vivint un procés de transició i consolidació democràtica que encara està molt marcat per les tensions i els "equilibris" entre les forces polítiques, les minories ètniques, la crisi econòmica, la corrupció i la pobresa, com també per la dependència cap a l'exterior. Però els darrers esdeveniments mostren que tant la classe política com la societat en general estan lluitant i treballant per assolir la pau i el benestar social.

Per tal de reconèixer, destacar i donar suport a aquest esforç, la Fundació CIDOB dedica el present número de *dcidob* a aquest país balcànic. Per això hem comptat amb la col·laboració d'especialistes reconeguts sobre el tema que ens ofereixen amb els seus articles l'anàlisi de la situació: des de la seva transició política i la seva posició exterior, fins a les relacions interètniques, fonamentals per a la convivència dins del país, passant per un breu repàs històric que ens porta a una millor comprensió del present. Així mateix, es fa un repàs exhaustiu dels fets de l'any 2001 i s'ofereixen un seguit de dades polítiques, econòmiques i socials que ens mostren el perfil del país. Finalment, la bibliografia bàsica comentada i la relació d'adreces d'internet que es poden consultar ens inviten a cercar més informació, a conèixer amb més profunditat el passat i el present d'aquest país.

dCIDOB 85. Macedonia.

Macedònia, un país en transició. Un estat per edificar, una democràcia per consolidar.

Carlos Flores Juberías

Macedònia, un país en transició

UN ESTAT PER EDIFICAR, UNA DEMOCRÀCIA PER CONSOLIDAR

Carlos Flores Juberías Professor de Dret Constitucional, Universitat de València

Durant tota una dècada –la transcorreguda des de la seva declaració d'independència i sobirania el setembre de 1991, fins a l'esclat del conflicte armat al nord-est del país, la primavera de 2001–la República de Macedònia va fregar el miracle de mantenir-se al marge dels conflictes bèl·lics que van assolir bona part de la Federació a la qual havia pertangut. Durant anys, els macedonis van poder vanagloriar-se –amb certa exageració, però no sense motiu– de ser a més de l'única República de l'antiga Iugoslàvia que mantenia relacions diplomàtiques amb totes les altres, d'haver incorporat les seves minories ètniques –principalment l'albanesa– a tots els nivells del Govern i l'Administració i, en resum, d'estar edificant un Estat a esquena del virulent etnocentrisme imperant a la regió.

No obstant això, les insuficiències d'aquesta última pretensió van acabar sent insuportables per a les diferents minories del país i, molt especialment, per a la comunitat albanesa. D'aquesta manera, la llarga història d'ofenses recíproques i desconfiances mútues entre albanesos i eslaus macedonis va conduir a l'esclat del conflicte armat que al llarg del 2001 va situar Macedònia en un primer pla de l'actualitat informativa que fins aleshores havia tingut la fortuna d'esquivar. Pel que fa a la resta, el conflicte va posar de relleu la debilitat de les institucions polítiques de l'Estat macedoni, incapaces d'evitar i superar per si mateixes el desafiament plantejat, i va generar conseqüències importants per al desenvolupament del seu sistema de partits.

Encara que es reconegui que la causa de l'enfrontament armat fou eminentment interètnica, i que la seva resolució ha estat en bona mesura fruit de l'acció decidida de la comunitat internacional –és a dir, que la dimensió interètnica i internacional del conflicte han estat essencials en el seu plantejament, desenvolupament i resolució– és important aportar alguns altres referents en clau eminentment interna que ajudin a una comprensió millor d'aquest conflicte. Sobre aquesta qüestió en parlem tot seguit.

Un estat per edificar... ▶ L'actual sistema polític macedoni es defineix en les seves línies fonamentals per la Constitució del 17 de novembre de 1991, un text eclèctic pel que fa als seus principis i sovint ambigu pel que fa a les seves afirmacions, constituït en poc menys de quatre mesos per l'Assemblea sortint dels comicis de 1990.

Les ambigüitats del text constitucional macedoni han quedat repetidament a la vista durant aquesta última dècada, tant quan s'ha tractat d'etiquetar el sistema polític al qual ha donat lloc, com quan s'ha intentat calibrar el grau d'etnocentrisme sobre el qual es sustenta.

Pel que fa al primer, el sistema polític de Macedònia s'apropa segons uns al model semipresidencial, i presenta, segons altres, una combinació entre els caràcters definitoris dels sistemes parlamentari i semipresidencial. Tres factors –el primer, la poderosa personalitat dels dos primers presidents; el segon, la indissolubilitat del Parlament i els seus poderosos mecanismes de control sobre el gabinet; i el tercer, el fet que en l'encara curta història de Macedònia cap partit hagi aconseguit fer-se amb un suport electoral suficient per tal de formar un Govern monocolor– han col·locat el Govern com al poder formalment més dèbil; debilitat que, en tot cas, ha quedat en bona mesura atenuada per la seva capacitat enorme de patronatge sobre els llocs a cobrir en el sector públic estatal, i per la seva capacitat de gestionar en benefici propi els fruits del procés privatitzador.

Pel que fa al segon, encara que el text constitucional de 1991 es troba –segons Mircev– “absolutament lliure de qualsevol traça d'etnocentrisme o de qualsevol regulació de la posició dels ciutadans que els discrimini en funció del seu origen ètnic”, el cert és que la seva adopció es va dur a terme sense la votació dels diputats albanesos, i que des d'aquell moment la comunitat albanesa no ha deixat d'airejar les seves reserves cap allò que consideren un text constitucional que els menysvalora. De totes, l'objecció més sentida és la que afecta el text del preàmbul constitucional, en el qual s'afirmava que “Macedònia ha estat creada com a l'Estat nacional del poble macedoni”, sense perjudici que en aquesta es garanteixi “la igualtat total en els drets civils

Eleccions parlamentàries, 1990-2002. *Sobranie*: 120 escons*

11/25.11.1990 Participació 1a volta: 83,9 %			16/30.10.1994 Participació 1a volta: 77,2% 2a volta: 57,5%			18.10/01.11.1998 Participació 1a volta: 77,9% 2a volta: 69,4%			15.09.2002 Participació: 73,4%		
Partit	Vots	Esc.	Partit	Vots	Esc.	Partit	Vots (b)	Esc.	Partit	Vots	Esc.
VMRO-DPMNE	24,2	38	SDSM+	37,38	58	VMRO-DPMNE	28,10	49	ZMZ (d)	40,46	60
SKM	24,0	31	LP+		29	SDSM	25,14	27	VMRO-DPMNE	24,41	33
PPD	22,1	22	SPM (a)		8				+LP		
SRS	17,4	17	VMRO-DPMNE	16,41	0	PPD/PDP	19,26	14	DUI	11,85	16
SPM	5,1	5	DP	12,63	0	PDS/DPA		11	PDS/DPA	5,21	7
PCER		1	PPD/PDP	10,10	10	PDP/NDP		0	PPD/PDP	2,32	2
PDP		1	PDP/NPD	3,40	4	DA (c)	10,73	13	PDP/NPD	2,15	1
Independents	6,9	3	DPM	1,67	1	LDP	7,0	3	SPM	2,12	1
			SDPM	1,39	1	+DPM		0			
			PCER	0,75	1	SPM+	4,7	1			
			DPT+SDAM	0,40	1	PCER+DPT+		0			
			Independents	15,83	7	DPPRM+ SDAM		0			

- (a) El 1994, la SDSM, el LP i el SPM concorren com Aliança per Macedònia, tot i que en alguns districtes ho van fer per separat. Les xifres de vots i escons inclouen la suma dels resultats obtinguts d'una i altra manera.
 (b) El 1998, quan s'utilitza un sistema mixt, els percentatges de vots es refereixen a la llista nacional.
 (c) El 1998, VMRO-DPMNE i DA van presentar candidats comuns sota el nom d'Aliança pel Canvi.
 (d) El 2002, Junts per Macedònia (ZMZ) agrupa a la SDSM, el LPD, el SCPM, el ZPM i els partits de base ètnica DLB, OPRM, DPS, DPT, DSV i RZP.

*Les sigles dels partits estan desenvolupades a la pàgina 9

i la coexistència permanent del poble macedoni amb albanesos, turcs, vlacs, gitanos i altres nacionalitats residents a la República de Macedònia” i que l'Estat es proposi “assegurar la pau i la coexistència del poble macedoni amb les nacionalitats que viuen a la República de Macedònia”. Una distinció semblant entre una nació constituent i altres pobles residents a la República resultava inacceptable per a aquells que constituïen un terç de la població del país, especialment quan les discriminacions patides per aquests últims –l'accés als mitjans de comunicació i a l'educació superior, a la seva presència parlamentària i a l'Administració de l'Estat, a l'ús de la seva llengua o al gaudi d'un cert grau d'autogovern en els territoris en què s'assenten– no deixaven de ser àmpliament sentides.

Potser un ràpid i generós desenvolupament normatiu dels –d'altra banda amplis– drets que la Constitució atorgava a les minories ètniques del país hauria estat suficient per vèncer aquelles reticències inicials. Però el procés de desenvolupament constitucional a Macedònia ha revelat la supina ineficàcia del Parlament en el treball normatiu, en especial quan s'ha tractat de resoldre les qüestions més essencials del procés de reforma social i de canvi de sistema emprès el 1991. Això s'ha concretat en un sèrie de dilacions injustificables a l'hora d'aprovar lleis d'importància fonamental, i de posar en marxa institucions clau per a la consolidació democràtica del país, retard que ha acabat introduint una sensació de provisionalitat en el conjunt del sistema polític i que ha realimentat la desconfiança de les minories en la sinceritat i la potencialitat transformadora del nou sistema democràtic.

En aquest context, la firma de l'Acord de Pau d'Ohrid amb què es va intentar posar fi a la insurrecció armada de la primavera del

2001 i, sobretot, el procés subsegüent d'implementació de les seves disposicions, ha embarcat les institucions polítiques macedònies en un remolí de creació normativa sense precedents en la seva encara curta existència, i les ha forçades a adoptar noves normes en un ampli elenc de matèries sobre les quals, o bé feia temps que necessitaven un marc normatiu més d'acord amb les exigències d'un Estat democràtic de Dret, o bé era necessari canviar el que ja existia per adoptar-ne un de més coherent amb la realitat interètnica del país. Així, l'últim any i mig l'Assemblea Nacional macedònia ha procedit a aprovar una àmplia reforma constitucional en la qual s'inclouia una nova redacció per al seu polèmic preàmbul; una reforma de la llei d'autogovern local que introduiria fórmules descentralitzadores en el tradicionalment centralista Estat macedoni, per la via de potenciar l'autonomia dels municipis i descartant completament la possibilitat de federalitzar el país; una nova llei electoral, en els termes que més endavant s'explicaran, destinada a satisfer tant la demanda d'un sistema més garantista, com d'un repartiment d'escons menys tendenciosos contra la minoria albanesa; noves lleis reguladores de l'ús de les llengües minoritàries en les relacions amb les administracions públiques i en la composició del cens i, en fi, tota una bateria de reformes de menor abast encaminades a augmentar el respecte per la realitat pluriètnica de la República.

A la vista d'això, s'ha d'admetre que la insurrecció armada de la primavera de 2001 ha suposat un revulsiu per al sistema político-constitucional macedoni, la conseqüència més directa del qual ha estat la revisió en profunditat i una actualització del seu desenvolupament normatiu que mereix una valoració certament positiva. Amb tot, aquest judici positiu s'ha de matisar si la nostra valora-

ció s'ha d'estendre no solament al resultat, sinó també a la manera en què s'han dut a terme les reformes apuntades. I és que el procés de desenvolupament normatiu de l'Acord de Pau d'Ohríd ha dissortat entre el maximalisme d'uns i la intransigència d'altres, amb l'amenaça constant d'un nou esclat de violència, exposat a retards continus en el calendari amb els pretextos més diversos i que ha assolit fruits tangibles només quan la pressió de la comunitat internacional –i, en especial, de les instàncies que controlen les ajudes econòmiques que mantenen el país en marxa– ha posat sobre la taula els seus ultimàtums. En resum, s'ha proporcionat a l'observador atent tot un catàleg de posicions intransigents i de trucs procedimentals que diuen ben poc de la classe política macedònia.

Amb tot això, és impossible asseverar que les relacions interètniques entre eslaus i albanesos hagin millorat sensiblement des d'Ohríd. El marc institucional en què es desenvoluparan d'ara endavant és, certament, més democràtic, però el grau d'etnificació de l'escena política del país ha pujat punts, i ha fet que la seva implementació fos problemàtica. Pel que fa a la resta, tot el procés de desenvolupament normatiu dels acords d'Ohríd, i fins i tot el mateix procés que va conduir a la seva conclusió, ha subratllat encara més la debilitat de l'Estat i de les institucions polítiques macedònies. Si des del mateix moment de la separació de la Federació Iugoslava, Macedònia ha necessitat el suport constant de la comunitat internacional –per defensar les seves senyes d'identitat, per integrar-se a les diverses instàncies supranacionals, per assegurar les fronteres, per romandre al marge del conflicte serbi-bosni, per fer front a l'entrada massiva d'albanokosovars en el seu territori, o per sortir de l'estancament econòmic– des de l'esclat de la violència la primavera de 2001, aquest suport ha esdevingut més necessari. I si en algunes ocasions el suport d'aquests grans actors internacionals –principalment la UE i els EUA, però també organitzacions com l'Organització de Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE) o l'OTAN– s'ha donat a canvi de la seva interferència permanent en els afers interns macedonis, al

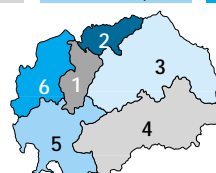
llarg de l'últim any i mig aquesta interferència ha arribat fins a l'extrem de poder parlar de la constitució d'un nou protectorat internacional al sud dels Balcans.

En darrer terme, hi ha el greu problema de la corrupció. Un fenomen que, per més que sigui normal en els països en transició, i fins i tot en les democràcies consolidades, en el cas de Macedònia ha assolit unes dimensions tan rellevants que pot constituir una amenaça per a la mateixa viabilitat de l'Estat. Qualificada "d'incalculable, endèmica i profundament preocupant" per l'International Crisis Group, la corrupció afecta pràcticament tots els sectors econòmics del país, i la practiquen a l'uníson eslaus i albanesos que, gràcies a la seva participació en les institucions governamentals, han tingut accés a una part proporcional de les despulles. Malgrat que, una mica cínicament, es podria afirmar que els beneficis de la corrupció han contribuït a cohesionar les elits d'una i altra comunitat, els vincles entre les organitzacions mafioses i els extremistes d'un i altre signe no s'haurien de passar per alt, com tampoc no s'haurien d'oblidar els efectes devastadors de la corrupció sobre la confiança de l'opinió pública macedònia en les seves institucions. Enfront d'això, l'actitud de la comunitat internacional –les donacions de la qual per a la reconstrucció del país són, en gran part, l'objecte sobre el qual es projecten les pràctiques corruptes– ha estat, pel que sembla, excessivament condescendent. Preocupada per altres afers aparentment més transcendents, la lluita contra la corrupció encara no ha aconseguit col·locar-se entre les prioritats de les diferents instàncies internacionals presents al país, que d'aquesta manera semblen disposades a tolerar certs nivells de corrupció en el procés de reestructuració econòmica a canvi de certs graus de cooperació en el procés de reestructuració política.

...Una democràcia per consolidar ▶ Al llarg del decenni que ha transcorregut des de la seva independència, i a través de les eleccions parlamentàries successives verificades amb una periodicitat escrupolosa –la Constitució macedònia no permet la dissolució

Eleccions parlamentàries, 2002 (a). Desglossament per districtes

Districtes	1		2		3		4		5		6		Total nacional		
	Vots	%	Vots	%	Vots	%	Vots	%	Vots	%	Vots	%	Vots	%	Escons
ZMZ (b)	99.506	47,71	81.985	40,28	99.493	45,71	104.791	48,90	78.786	41,58	30.183	15,96	494.744	40,46	60
VMRO-DP/MNE, LP	38.093	18,26	36.642	18,00	73.921	33,96	80.831	37,72	57.683	30,44	11.234	5,93	298.404	24,41	33
DUI	18.741	8,98	21.781	10,70	2.077	0,95	-	0,00	18.746	9,89	83.568	44,18	144.913	11,85	16
PDS/DPA	10.904	5,22	11.214	5,50	1.413	0,64	-	0,00	8.311	4,40	31.823	16,82	63.695	5,20	7
PPD/PDP	6.593	3,16	9.090	4,46	-	0,00	-	0,00	3.100	1,63	9.614	5,08	28.397	2,32	2
PDP/NDP	2.922	1,40	12.643	6,21	-	0,00	-	0,00	2.939	1,55	7.733	4,08	26.237	2,14	1
SPM	3.536	1,69	5.826	2,86	8.378	3,84	4.066	1,89	3.183	1,68	987	0,52	25.976	2,12	1
DA	3.879	1,86	2.750	1,35	2.950	1,35	4.246	1,98	2.856	1,50	792	0,41	17.473	1,42	0
DS	4.356	2,08	2.633	1,29	2.740	1,25	3.543	1,65	1.501	0,79	326	0,17	15.099	1,23	0

DISTRICTES ELECTORALS

(a) Es fa referència als partits que van obtenir almenys l'1% de vots.
 (b) Junts Per Macedònia (ZMZ) agrupa a la SDSM, el LDP, el SCPM, el ZPM, i els partits de base ètnica DLB, OPRM, DPS, DPT, DSV i RZP.

Eleccions presidencials

27 de gener de 1991 (a)			16 d'octubre de 1994 (b) Participació: 77,76%			31.10/14.11 1999 (c) Participació: 1a volta: 65,23% 2a volta: 69,56%		
CANDIDAT	PARTIT	VOTS	CANDIDAT	PARTIT	% VOTS	CANDIDAT	PARTIT	% VOTS
Kiro Gligorov	SKM	114	Kiro Gligorov	SDSM	52,6	Boris Trajkovski	VMRO	20,6
			L. Georgievski	VMRO	14,4	Tito Petkovski	SDSM	33,2
						Vasil Tupurkovski	DA	16,0
						M. Nedzhipi	PDS/DPA	14,8
						Stojan Andov	LDP	11,2
						Muhamed Halili	PPD/PDP	4,2
								52,9
								45,9
								-
								-
								-
								-

(a) L'elecció presidencial de 1991 es va portar a terme a la seu parlamentària, amb vot secret. No hi va haver candidats alternatius.

(b) L'elecció presidencial de 1994 es va resoldre a la primera volta.

(c) L'elecció presidencial de 1999 es va resoldre a la segona volta, tot i que es van haver de repetir els comicis en varis districtes el 5 de desembre. Es fa referència de manera successiva als percentatges d'ambdues voltes

anticipada del Parlament– el 1990, 1994, 1998 i 2002, el sistema de partits de Macedònia s'ha anat consolidant a poc a poc sobre la base de dos grans partits –un a la dreta nacionalista, el VMRO-DPMNE, i l'altre a l'esquerra democràtica, la SDSM–, entorn als quals s'ha anat polaritzant la major part de l'electorat eslau macedoni; davant d'això, s'han anat succeint formacions diverses –PPD, PDS, DUI– que en les cites electorals successives s'han erigit com a les més representatives de la important comunitat albanomacedònia, així com un rosari de petits partits teòricament centristes però realment caciquistes, de nom, perfil i fortuna electoral canviant.

La dada més destacada –i a la vegada més preocupant– d'aquest procés ha estat sens dubte el de la transposició persistent de les fractures ètniques que dominen la societat civil macedònia al seu sistema de partits. I és que cap de les grans formacions polítiques del país ha aconseguit fins ara traspasar la divisòria ètnica que separa i distància cada vegada més eslaus i albanesos, i sumar sota unes mateixes sigles percentatges significatius de l'electorat d'una i altra comunitat. En conseqüència, mentre que el PPD, el PDS i, més recentment, la DUI s'han erigit en actors polítics principals entre la comunitat albanomacedònia, el VMRO-DPMNE, la SDSM –i en el seu moment el LDP o la DA–, han fet el mateix en el si de la comunitat eslava macedònia; de manera que més que amb un sistema de partits, Macedònia compta amb dos sistemes partidistes diferents, entre els quals –potser amb l'única excepció de la segona volta de les presidencials de 1998– mai no ha existit un transvasament significatiu de vots.

Conseqüentment, l'evolució d'un i altre sistema de partits ha estat dispar, i podríem dir que fins i tot contraposada. D'una banda, el subsistema de partits eslau macedoni ha anat fent gala d'una certa dosi de continuïtat –malgrat les repetides oscil·lacions de l'electorat, que afavoriren el 1994 l'aliança de socialdemòcrates i liberals, el 1998 els nacionalistes i el 2002 una altra vegada socialdemòcrates i els seus aliats liberals–, que ha consolidat el VMRO-DPMNE i la SDSM com a les dues forces principals del país. Enfront d'aquestes, el subsistema de partits albanomacedoni s'ha caracteritzat per una inequívoca tendència a devorar els seus elements més moderats, en un lliscament progressiu cap a posicions cada vegada més radicals. Si el 1994 una petita part de l'electorat albanomacedoni va desertar de l'abans

dominant PPD per recalar en el més bel·ligerant PDP, el 1998 la sorpresa la va donar l'encara més radical DPA, que només es va veure superat en les recents eleccions de setembre de 2002 –com a partit més representatiu de la comunitat albanesa, i també com a representant d'aquesta en el Govern del país– per la DUI, de la qual solament cal dir que és el fruit de la conversió a la política dels guerrillers de l'UÇK (Exèrcit d'Alliberament Nacional) que un any enrere disparaven les seves armes des de les muntanyes properes a Tetovo.

Una altra dada poc prometedora que també ha caracteritzat la vida política macedònia és la de la discrepància persistent sobre les regles del joc electoral. D'entrada, Macedònia ha aplicat ja tres sistemes electorals diferents en quatre eleccions parlamentàries: el de 1990, enterament majoritari i a dues voltes, sobre la base de districtes uninominals –que es va aplicar tant en les eleccions d'aquell any com en les de 1994–; el de 1998, aplicat a les eleccions d'aquell mateix any, mixt de tendència majoritària, en què 35 diputats eren escollits per un criteri proporcional a partir d'una llista nacional entre els partits que haguessin superat el 55 dels vots emesos, i els 85 restants ho eren encara pel sistema majoritari vigent fins aleshores; i l'aprovat l'estiu de 2002 –i aplicat a les eleccions del proppassat mes de setembre–, enterament proporcional i de llista, sobre la base de sis districtes electorals en cadascun dels quals s'escolliran 20 parlamentaris. Però si no fos suficient, cap de les eleccions celebrades des de la independència –les quatre parlamentàries ja esmentades, més les locals de 1996 i 2002, i les presidencials de 1999– no ha estat exempta de polèmica. Polèmica que assoliria el zenit a les parlamentàries de 1994, quan els errors del cens electoral i altres deficiències van provocar –o almenys van justificar davant l'opinió pública– la retirada del VMRO-DPMNE i del DP entre la primera i la segona ronda electoral; i també a les presidencials de 1999, quan la SDSM va imputar al frau la transferència massiva de vots en favor del candidat presidencial del VMRO-DPMNE entre la primera i la segona volta verificada als districtes de majoria albanesa, imputació que es va provar que fou suficientment fundada per provocar la repetició dels comicis a 240 col·legis. És evident, doncs, que a deu anys de l'inici de la transició, les forces polítiques macedònies segueixen sense haver trobat el consens necessari sobre les regles del joc electoral, i segueixen sense haver estat

Càrrecs institucionals, 1990-2002

Presidents de la República		Primers Ministres i partits que integren els seus gabinets		
Kiro Gligorov	27.01.1991-19.11.1999	Nikola Kljusev	SKM, PPD, PDP, VMRO-DPMNE	20.03.1990-17.07.1992
		Branko Crvenkovski	SDSM, PPD, PDP, LP, SPM	04.09.1992-28.11.1994
			SDSM, PPD, LP, SPM	28.11.1994-08.02.1996
			SDSM, PPD, SPM	08.02.1996-30.11.1998
Boris Trajkovski	15.12.1999-	Ljupco Georgievski	VMRO-DPMNE, DA, PDS	30.11.1998-30.11.2000
			VMRO-DPMNE, PDS	30.11.2000-13.05.2001
			VMRO-DPMNE, PDS, SDSM, LP, PPD, LDP	13.05.2001-21.11.2001
			VMRO-DPMNE, PDS, LP, PPD, NA	30.11.2001-01.11.2002
		Branko Crvenkovski	SDSM, LDP, DUI	01.11.2002-

capaces d'organitzar unes eleccions netes i lliures sense l'estreta vigilància de la comunitat internacional. Pel que fa a això, el fet que les eleccions passades de 2002 fossin –amb 850 observadors internacionals i 3.000 nacionals– les més estretament monitoritzades en la ja dilatada història de l'OSCE, no deixa de constituir un honor dubtós per a Macedònia.

Per sort, aquests fenòmens –d'altra banda, gens freqüents a la regió– no han estat un obstacle a Macedònia per a la consolidació d'altres dos patrons de comportament, aquesta vegada, una mica més saludables i molt menys habituals d'allò que seria desitjable. Em refereixo, d'una banda, a la consolidació d'un cert grau de pluralisme polític dins de les comunitats minoritàries i, de l'altra, a la reiteració de coalicions de Govern entre les formacions albaneses diferents i els partits que han representat a cada moment la majoria eslava macedònia.

A diferència del que succeeix en altres països balcànics amb minories ètniques importants com Romania o Bulgària, on una sola formació –la Unió Democràtica dels Hongaresos de Romania d'una banda, i el Moviment pels Drets i les Llibertats, de l'altra– s'ha erigit en representant exclusiva de la minoria en qüestió, la comunitat albanesa de Macedònia ha preferit apostar per diferents estratègies d'acció i evolucionar quan ha estat necessari. Així, davant el possibilisme del Partit per a la Prosperitat Democràtica (PPD), destinatari gairebé exclusiu del vot albanomacedoni a les eleccions de 1990, i més procliu a un enteniment amb els socialdemòcrates, amb el pas del temps es van anar obrint pas les posicions més radicals del Partit Nacional Democràtic (PDP) i del Partit per a la Prosperitat Democràtica dels Albanesos (PPDS) –més endavant, el Partit Democràtic dels Albanesos (PDS)– que, després de les eleccions de 1998 s'integraria amb els seus 11 diputats a la coalició governamental liderada per Georgievski, mentre que el PPD i els seus 14 diputats passaven, juntament amb els socialdemòcrates, a l'oposició. La darrera novetat en aquest panorama canviant i sovint confós vindria de la mà de l'antic líder guerriller Ali Ahmeti en fundar, en vigílies dels comicis de setembre de 2002, la Unió per a la Integració Democràtica (DUI), que poc després de la seva aparició a l'escena política agafaria la davantera a la resta dels partits albanomacedonis i fins i tot arribaria a substituir el PDS com a “soci” albanès al

Govern de Skopje. Així doncs, fins a la data són ni més ni menys quatre –la DUI, amb 16 escons, el PDS amb 7, el vell PPD amb 2, i el PDP amb 1– les formacions que a l'Assemblea Nacional vertebraven el vot albanès. Encara que aquest grau de dispersió pugui semblar excessiu, i criticable en vista que les formacions més veteranes semblen abocades a desaparèixer a mans de les més joves, que són sistemàticament més radicals, no és menys cert que la identificació perpètua entre un partit i una comunitat ètnica, amb exclusió de tot índex de pluralisme en el seu si no és només nociva per a l'estabilitat democràtica del país, sinó –a més– perjudicial per als interessos estratègics d'aquella mateixa comunitat.

Aquesta última tesi queda en bona mesura abonada pel segon dels patrons de comportament al qual ens referim: la presència reiterada de la minoria albanesa en les coalicions successives de Govern que han dirigit el país des de la independència. En efecte, durant la legislatura 1990-1994 els governs successius de majoria socialdemòcrata encapçalats, primer, per Nikola Kljusev i, després, per Branko Crvenkovski, van comptar amb la participació del PPD i el PDP, partit aquest últim que en la legislatura 1994-1998, dominada novament pels socialdemòcrates, va quedar com a únic representant de la comunitat albanomacedònia. Entre el 1998 i el 2002, els gabinets successius encapçalats pel nacionalista Ljupco Georgievski van incorporar ministres del PDS, i fins i tot del PPD quan, després de l'esclat de l'ofensiva guerrillera de començament de 2001, es va creure convenient la formació d'un Govern “de salvació nacional” amb la participació de tots els partits del país. Per últim, el retorn de Crvenkovski al capdavant de l'executiu després de la seva victòria electoral el mes de setembre ha suposat la incorporació del DUI a les tasques de Govern, en el qual actualment ostenta una vicepresidència i les carteres de Justícia, Educació, Sanitat, i Transport i comunicacions. En suma, la força del vot albanomacedoni, unit a l'existència de diferents formacions capaces d'articular estratègies complementàries i de forjar acords de diferent tipus amb les formacions esclaves macedònies que durant aquesta dècada s'han succeït en la direcció del Govern, han permès la presència continuada de membres d'aquesta minoria en les tasques de Govern, que han contribuït a la integració entre ambdues comunitats i a la identificació dels albanomacedonis amb el seu Estat. ■

Referències bibliogràfiques >

Entorn al procés de construcció del sistema polític macedoni, es pot consultar:

FLORES JUBERÍAS, C. "Macedonia: el Acuerdo de Paz de Ohrid y su problemática implementación", *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*. No. 60 (diciembre 2002/ enero 2003).

MIRCEV, D. "Edificando nuevas estructuras democráticas: el caso de Macedonia". En: C. Flores Juberías (dir.) *Las nuevas instituciones políticas de la Europa Oriental*. Madrid/Valencia: CEC/IVEI, 1997, p. 419-447.

MIRCEV, D. i SPIROVSKI, I. "The Role and Early Experiences of the Macedonian Parliament in the Processes of Transition". En: L. D. Longley i D. Zajc (eds.) *Working Papers on Comparative Legislative Studies III. The New Democratic Parliaments: The First Years*. IPSA RCLS, Appleton, Wi., 1998, p. 111-121.

SCHRAMMEYER, K. "Die Verfassung der Republik makedonien vom 17. November 1991", *Jahrbuch für Öffentliches Recht*. No. 1 (1994), p. 37-54.

SKARIC, S. "Le rôle du Parlement Macédonien dans le nouveau régime démocratique". En: L. D. Longley (ed.) *Working Papers on Comparative Legislative Studies I. The Role of Legislatures and Parliaments in Democratizing and Newly Democratic Regimes*, IPSA RCLS, Appleton, Wi., 1994; i "Le bilan de la construction démocratique en ex-République Yougoslave de Macédoine, 1991-1996". En: Milacic, S. (dir.) *La démocratie constitutionnelle en Europe centrale et orientale. Bilans et perspectives*. Bruselas: Bruylant, 1998, p. 497-513.

SPIROVSKI, I. "Functions and Development of the Macedonian Parliament". Ponència presentada al *IV Congreso Mundial de la AIDC/AICL*, Tokio, 25-28.09.1995 i "Separation of Powers Between the Political Branches of Government in the Republic of Macedonia", *Cuestiones Constitucionales. Revista Mexicana de Derecho Constitucional*. No. 5 (2001), p. 219-234.

Entorn als processos electorals i al desenvolupament del sistema de partits a Macedònia, es pot consultar:

FLORES JUBERÍAS, C. "Macedonia: entre la crisis y la consolidación", *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*. No. 51-52 (2000/2001), p. 61-94.

HOPPE, H.-J. "Die politische Szene der Republik Makedonien", *Berichte des Bundesinstituts für ostwissenschaftliche und internationale Studien*. No. 47 (1995).

PRINCIPALS FORMACIONS CONCURRENTS >

DA	Alternativa Democràtica (Demokratska Alternativa)
DLB	Lliga Democràtica dels Bosnians (Demokratska Liga na Boshnjacite)
DPM	Partit Democràtic de Macedònia (Demokratska Partija na Makedonija)
DPPRM	Partit Democràtic Progressista dels Gitanos de Macedònia
DPS	Partit Democràtic dels Serbis (Demokratska Partija na Srbite)
DPT	Partit Democràtic dels Turcs (Demokratska Partija na Turcite)
DS	Unió Democràtica (Demokratski Sojuz)
DSV	Unió Democràtica dels Vlacs (Demokratski Sojuz na Vlachte)
DUI	Unió per a la Integració Democràtica (Demokratska Unija za Integracija)
GUM	Aliança dels Gitanos de Macedònia
LDP	Partit Liberal Democràtic (Liberalna Demokratska Partija)
LP	Partit Liberal (Liberalna Partija)
OPRM	Partit Unit dels Gitanos de Macedònia (Obedinita Partija na Romite na Makedonija)
PCER	Partit per a la Completa Emancipació dels Gitanos (Partija za Celosna Emancipacija na Romite)
PDP/NDP	Partit Nacional Democràtic (Partia Demokratike Popullore / Nacionala Demokratska Partija)
PDS/DPA	Partit Democràtic dels Albanesos (Partia Demokratike Shqiptare / Demokratska Partija na Albancite)
PJRM	Partit dels Iugoslaus a la República de Macedònia
PPD/PDP	Partit per a la Prosperitat Democràtica (Partia e Prosperiteti Demokratike / Partija za Demokratski Prosperitet)
PPDS	Partit per a la Prosperitat Democràtica dels Albanesos (Partita per Prosperitet Demokratik te Shqiptareve)
SCPM	Partit Social-Cristià de Macedònia (Socialisticka Christijanska Partija na Makedonija)
SDAM	Moviment d'Acció Democràtica de Macedònia
SDPM	Partit Socialdemòcrata de Macedònia (Socijal Demokratski Partija na Makedonija)
SDSM	Aliança Socialdemocràtica de Macedònia (Socijal Demokratski Sojuz na Makedonija)
SKM	Lliga dels Comunistes de Macedònia - Partit per a la Transformació Democràtica
SPM	Partit Socialista de Macedònia (Socijalisticka Partija na Makedonija)
SRS	Aliança de les Forces Reformistes
VMRO-DPMNE	Organització Revolucionària Interior de Macedònia - Partit Democràtic per a la Unitat Nacional de Macedònia (Vnatresna Makedonska Revolucionerna Organizacija - Demokratska Partija za Makedonsko Nacionalno Edinstvo)
ZMZ	Junts per Macedònia (Za Makedonija Zaedno)
ZPM	Partit Verd de Macedònia (Zelena Partija na Makedonia)

dCIDOB 85. Macedonia.

La política i la posició exterior de Macedònia. El nus dels balcans,
s'estreny o s'afluixa?

Dimitar Mircevó

La política i la posició exterior de Macedònia

EL NUS DELS BALCANS, S'ESTRENY O S'AFLUIXA?

Dimitar Mirčev Professor de Ciència Política i Sociologia, Universitat dels Sants Cirili i Metodi , Skopje

A primera vista, alguns indicis que van aparèixer a finals del 2002 indiquen que tant la posició interna com l'externa de Macedònia estan lluny de ser prometedores i estables. Les eleccions parlamentàries que van tenir lloc el setembre de 2002 van donar com a resultat una nova coalició de Govern composta pels socialdemòcrates i el partit albanès Unió per la Integració Democràtica, el qual va sorgir durant els conflictes armats de l'any passat. La coalició, malgrat semblar força estranya segons alguns analistes, és tanmateix interètnica i harmònica, i gaudeix d'un ampli suport i credibilitat. No obstant això, les expectatives d'aquest Govern poden semblar més altes que la seva capacitat de solucionar els problemes acumulats. Ha heretat una gran quantitat de deutes de la crisi de 2001, els quals inclouen la implementació d'aspectes imprescindibles de l'Acord de Pau d'Ohrid que va posar fi a la violència al país.

A part d'això, el nou Govern ha trobat les arques de l'Estat no solament buides sinó també fortament endeudades, fet pel qual l'FMI i el Banc Mundial han hagut de posposar el contracte de nous crèdits. A causa dels esdeveniments ocorreguts l'any 2001, les tendències econòmiques són força negatives, amb una caiguda de la producció i de l'ocupació, un augment del dèficit de la balança comercial, i les inversions estrangeres que obvien el país en considerar-lo un destí de risc. En general, aquestes tendències han augmentat la dependència del país cap a l'ajuda estrangera i també han causat una onada de descontentament social, vagues i manifestacions, així com l'augment del sentiment entre els ciutadans que l'Estat s'està convertint en un protectorat de la comunitat internacional. Les enquestes demostren que no s'ha d'oblidar la proliferació del sentiment contrari a la UE i l'OTAN.

La dèbil posició internacional ▶ Tres esdeveniments recents han reflectit i determinat la dèbil posició internacional de la República. A la cimera de l'OTAN de Praga, l'Aliança no va invitar Macedònia a esdevenir-ne membre, malgrat que ha operat durant alguns anys al país i que, fins ara, aquesta cooperació mútua s'ha considerat un èxit. Macedònia ha hagut de conformar-se amb el qualificatiu de ser una candidata amb un alt potencial. El segon esdeveniment fou la decisió, presa el mes de novembre, que el contingent militar de l'OTAN romangués a Macedònia encara sis mesos més per tal de reprendre el procés de pau com també oferir assistència a l'Exèrcit macedoni. Això significa que malgrat que la majoria dels actors internacionals més rellevants valoren que cada cop són menys les disputes interètniques, i malgrat que la coalició de Govern afirma que la consolidació de l'estabilitat és la primera prioritat, encara existeixen seriosos dubtes i pors pel que fa a la pau i estabilitat futures. Finalment, a la cimera de la UE de Copenhaguen el mes de desembre de 2002, la Unió va decidir admetre 10 nous països l'any 2004, va establir l'any 2007 per a l'ingrés de Bulgària i Romania, i fins i tot va estipular un procediment de pre-ingrés raonable per a Turquia. Macedònia no pertany a aquest grup i es troba amb països com Albània, Bòsnia, Croàcia i Sèrbia i Montenegro, per als quals la Unió encara ha de definir una estratègia regional d'assistència, adaptació i ingrés. Encara que Macedònia –com també Croàcia– va signar els Acords d'Estabilitat i Associació amb la UE, i compleix els criteris d'integració millor que la resta dels països, el seu ingrés s'ha relacionat explícitament a Copenhaguen amb el de tota la regió.

El Pacte d'Estabilitat i la Iniciativa per la Cooperació a Europa Sud-Oriental (ICES), així com la Iniciativa Centreeuropea (ICE), posa de relleu sobretot el component regional de desenvolupament: mercat regional, les infraestructures, el desenvolupament de l'intercanvi comercial, *joint ventures* i inversions, etc. Com a conseqüència d'aquests factors, Macedònia està formant un grup aïllat juntament amb els seus països veïns, i uneix predominantment el seu desenvolupament futur amb el ritme lent de la regió deixant molt poc espai de maniobra per a una política exterior autònoma. Fins i tot els aspectes econòmics

d'aquesta política són principalment determinats i supervisats pel FMI i el Banc Mundial. Hi ha dos factors que provoquen una preocupació i inquietud pel que fa a aquest aspecte: primer, Macedònia ha tingut o encara té una sèrie de problemes sense resoldre amb la majoria de països veïns; segon, si es troba tancada o emmarcada en una regió de risc, aquesta imatge restringeix objectivament els seus resultats i avenços, inversions, moviment, cooperació.

El procés de transició ▶ Molts observadors estrangers han estimat que la política estrangera de Macedònia, des del dia de la seva independència fins al final de l'última dècada, ha estat una política activa, competent i eficient, plenament conforme amb els estàndards internacionals desitjables. El resultat és positiu, especialment, si tenim en compte el període i el medi en què aquesta política es va dur a terme: un període d'optimisme i amb grans expectacions pel futur, però també un moment de transformació lent i dolorós, de confusió, incertesa i inestabilitat, especialment als Balcans, el polvorí d'Europa (Allcock, 2000; Dawisha & Parrot, 1997).

L'antiga Iugoslàvia es trobava desunida i submergida en una crisi. Estava patint dos processos paral·lels de confrontació i disputes, que van conduir més tard als tràgics conflictes armats: el procés d'emancipació nacional i ètnica, que va provocar la formació de nous estats i l'abolició de la Federació Iugoslava; i el procés de dissolució del socialisme, que va suposar la transició d'un partit únic a una democràcia plural, d'un Estat centralitzat a una economia de mercat, d'un Estat basat en les classes a un Estat basat en el civisme (Mircev, 1993).

Encara que Macedònia, en tant que República endarrerida i dependent de l'ajuda federal, s'ha considerat dogmàtica i prosèrbia, els seus dirigents, escollits a les primeres eleccions lliures el 1990, es van adonar que la República no tindria cap oportunitat sota el socialisme de Milosevic. Conseqüentment, el setembre de 1991 es va convocar un referèndum que va demostrar la voluntat d'una àmplia majoria de la població de desvincular-se de la Federació, i el mateix mes el Parlament va adoptar la Declaració d'independència i sobirania. El mes de novembre es va adoptar una nova Constitució, i el desembre de 1991, el president Gligorov va demanar formalment a la comunitat internacional que reconegués Macedònia com a Estat.

Tan bon punt la Unió Europea va definir les normes i les condicions per al reconeixement dels estats sorgits de l'antiga Iugoslàvia i la Unió Soviètica, Macedònia va lliurar ràpidament a la Comissió Badinter el seu informe sobre el compliment d'aquestes condicions. El gener de 1992, l'Informe Badinter va estipular que només Eslovènia i Macedònia podien ser reconegudes com a estats. No obstant això, la UE, seguint el suggeriment de Grècia, va decidir no reconèixer Macedònia, però sí Eslovènia i Croàcia. Aquesta decisió va tenir un impacte força desfavorable sobre els esdeveniments posteriors de la regió; per Macedònia no fou només un xoc sinó també l'indici que tenia una lluita difícil davant per aconseguir que el reconeixement fos efectiu.

El paper de Kiro Gligorov, el primer president, va ser molt important ja que era un home amb una experiència excepcional, molta intuïció i un gran coneixement de la història dels Balcans. Va assumir que Macedònia era un país sense sortida al mar, petit i pobre en recursos, econòmicament exhaust pel règim anterior, amb una defensa, seguretat i representació estrangera dutes a terme per organismes controlats pels serbis. A més, un terç de la població de la República pertanyia a minories ètniques, la més nombrosa de les quals era l'albanesa; i això sense oblidar que nombroses comunitats ètniques macedònies viuen al nord de Grècia, oest de Bulgària, est d'Albània i fins i tot a Sèrbia,

països que no tenien, i encara no tenen, institucionalitzat el seu respecte pels drets ètnics. Al contrari, tots els veïns de Macedònia havien reivindicat abans o recentment, plataformes oficials o no oficials dels seus estats, ideologies d'expansió i reclamacions explícites sobre el territori i la població de la República. La major part d'això fou el llegat del passat, però amb la dissolució de Iugoslàvia va aparèixer una altra vegada una oportunitat per reconsiderar el mapa etnopolític dels Balcans i fer potser almenys una nova temptativa (Katardjiev, 2001).

L'encara no resolta disputa amb Grècia sobre el nom de Macedònia, el llarg període de repudiació i de no reconeixement de l'Estat de Macedònia per part del règim de Milosevic, i el prompte reconeixement de Bulgària de l'Estat però no de la llengua macedònia i de la identitat ètnica, són exemples clars d'aquestes relíquies dels imperialismes balcànics. Però per a la Macedònia independent, aquestes polítiques han esdevingut una realitat inevitable, fins al punt que fins i tot el president Gligorov va haver d'admetre que podria ser arriscat i dramàtic, no solament per a Macedònia sinó també per als Balcans, oblidar o negligir petits fets històrics en desenvolupar una estratègia de relacions exteriors (Gligorov, 2000).

La resposta a aquests fets no podia haver estat la confrontació, ni l'aïllament, ni tampoc la dissuasió. Primer de tot, perquè els recursos financers i econòmics de què es disposaven no ho permetien. Les forces macedònies de defensa del territori comptaven només amb armes lleugeres, les reserves de divises no sobrepassaven els 10 milions de dòlars i els aliments i les reserves d'energia eren suficients per a solament tres mesos. A més, la reacció de les minories ètniques cap a un conflicte armat era impossible de predir, com ja va demostrar l'abstenció dels votants albanesos en el referèndum sobre la independència.

Després de la sorprenent i ferma decisió de la UE de bloquejar el reconeixement de Macedònia com a Estat, van tenir lloc reunions amb la presència de tots els partits, sessions parlamentàries, consultes diplomàtiques a Skopje i fora del país. Tot indicava que el procés de reconeixement requeriria paciència, persistència, energia i potser compromisos. Gligorov va insistir personalment en utilitzar mètodes pacífics i democràtics, negociacions quan fossin necessàries, tolerància i diàleg, en comptes de violència i mesures recíproques. Es van llançar campanyes semblants per informar millor la comunitat internacional sobre els riscos i els perills que podien haver si no es reconeixia l'Estat de Macedònia. D'altra banda, també es van dur a terme negociacions amb el Govern iugoslau per al reconeixement

► Kiro Gligorov, president de la República de Macedònia (1991-1999)

de l'Estat i amb l'Exèrcit iugoslau per a la retirada de Macedònia. De manera gradual i prudent, Rússia, Xina i països tradicionalment amics com Eslovènia i Turquia van donar suport a Macedònia.

El factor clau de la política de Gligorov fou l'equidistància, la no-intervenció i les bones relacions amb tots els països veïns. Mentrestant, Grècia i Sèrbia van utilitzar tots els mitjans de pressió sobre la República per tal que tornés a formar part de la Federació de Sèrbia i Montenegro, o que fos independent amb un altre nom. La República va resistir, però al preu d'un gran deteriorament econòmic i social.

A poc a poc, l'opinió pública internacional va començar a donar suport a Macedònia, sobretot per la consistència i realisme de les seves accions exteriors. Això va dur a uns termes més favorables en les declaracions de les següents cimeres de la UE, i finalment al reconeixement per part de tots els membres de la Unió. Durant la primavera de 1993, aquesta controvèrsia es va fer arribar a l'ONU. Després de setmanes de delicades negociacions, Macedònia va acceptar per al seu ingrés a l'ONU "la referència temporal d'Antiga República Iugoslava de Macedònia, però només per utilitzar dins l'ONU". L'abril de 1993, la República va esdevenir per unanimitat el 181 Estat membre de l'ONU. El preu fou alt, però Macedònia va aconseguir el seu objectiu estratègic, i la seva existència i estatus no es van posar més en dubte. L'ONU va instar Macedònia i Grècia a continuar les converses bilaterals per arribar a un acord, però això no significava que la República hagués de canviar el seu nom constitucional.

Entrada a l'ONU i nova etapa ▶ Sens dubte, el fet de ser membre de l'ONU va consolidar d'una manera important la posició de la República. Va establir relacions diplomàtiques amb gairebé tots els membres de l'ONU i, a més, amb molts d'aquests països utilitzava el seu nom constitucional. Immediatament després d'això, va ser rebuda al Consell d'Europa, va prendre part a l'Organització de Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE), va ingressar a la Iniciativa Centreuropea, va regularitzar les seves relacions i es van signar els primers acords amb el FMI i el Banc Mundial.

El setembre de 1995, es va assolir un Acord Provisional amb Grècia, pel qual Macedònia va haver de canviar la seva bandera, ja que s'assemblava als antics símbols macedonis cap als quals una part dels grecs eren molt sensibles.

L'Acord Provisional amb Grècia, tanmateix, ofería alguns avantatges a la República. Aviat, les relacions bilaterals amb el país veí foren regulades en igualtat de condicions. Es van dur a terme un conjunt de mesures per consolidar la confiança mútua, i molt aviat Grècia va esdevenir l'inversor i el soci econòmic més important a la República.

Per ambdues parts, la polèmica respecte al nom ha esdevingut cada vegada més una qüestió interna, un debat interpartidista. Les negociacions i les converses sobre aquesta qüestió continuen, i augmenten a poc a poc els ànims de la població d'ambdós països. Grècia insisteix en resoldre aquesta qüestió afegint un sufix o un prefix al nom de Macedònia, mentre que la República manté que la solució és un doble nom: un per Grècia, —el que li vulgui donar—, i l'altre, el nom constitucional, per a la resta del món. Però és més important que el sistema de fronteres entre aquests països es calmi, que les relacions globals es relaxin i que desapareguin els prejudicis inicials entre ambdós països (Mircev, 1999).

Com a conseqüència d'això, es van prendre mesures per a la integració de la República en les estructures euroatlàntiques. Macedònia va tenir un estatus preferent en els acords comercials i de cooperació amb la UE, reflectits el 2001 en l'Acord d'Estabilització i Associació. Es va unir de seguida al programa d'Associació per la Pau i a totes les iniciatives per l'estabilitat i la pau al sud i l'est d'Europa. Les relacions amb l'OTAN han estat fonamentals en aquest sentit, ja que l'Aliança ha proveït no solament seguretat a la regió sinó

també assistència per a la construcció de les estructures de defensa i seguretat. Per la seva banda, l'OTAN va comptar també amb el paper actiu de Macedònia en l'aïllament i neutralització dels efectes del règim de Milosevic a la regió. El 1998, la Força de Desplegament Preventiu de les Nacions Unides, UNPREDEP, es va desplegar pel país juntament amb algunes missions d'observadors enviades a Kosovo i a la R.F. Iugoslàvia. Aquest fet fou beneficiós per a la imatge internacional de la República però tanmateix va continuar generant resultats negatius per a l'economia, comerç, inversions, etc., de Macedònia. A l'antiga Federació, l'economia de Macedònia estava molt unida a Sèrbia, ja que es complementaven en la producció i les exportacions. Durant les sancions, centenars d'empreses macedònies van tancar o van tenir pèrdues i milers de treballadors van perdre la feina sense una indemnització apropiada. La inestabilitat i la posició general de Macedònia a finals de la dècada passada van afectar els resultats econòmics, van potenciar una economia submergida, la corrupció, l'emigració, etc. Això, sens dubte, va tenir un impacte significatiu en el resultat de les eleccions parlamentàries de 1998 i les eleccions presidencials de 1999, quan l'oposició va guanyar d'una manera clara.

Noves eleccions i canvi de Govern ▶ La coalició de Govern de 1998 va pujar al poder conduint l'onada d'insatisfacció social. El partit principal, el VMRO-DPMNE, es considerà força probúlgar i més distant de Sèrbia; al mateix temps, el PDS va ser més etnocèntric i més antiserbi que el seu predecessor albanès a l'Executiu. Tot això va crear la impressió que l'estratègia d'equidistància de Gligorov seria reemplaçada per nous alineaments. No obstant això, ni Albània ni Bulgària van demostrar entusiasme per aquests amics inestables. Fins i tot el públic va reaccionar d'una manera freda i obertament oposat a qualsevol idea en aquesta direcció. Hem de suposar que si realment aquests projectes van existir, alguns socis "amics" segurament van aconsellar als seus autors de deixar-los de banda.

En aquest sentit, el nou Govern es va centrar en algunes reformes econòmiques i estructurals, especialment per a una introducció més plena de la regularització del mercat al país i per acabar amb la privatització de l'economia. En l'àmbit de la retòrica, també, aquest Govern va iniciar una política de distensió de les relacions interètniques. Ambdues línies polítiques van tenir una interconnexió per compartir el pastís de poder sobre bases interètniques així com compartir la manipulació de les grans sumes de capital en el procés de privatització; de fet, la coalició de Govern va mostrar un grau molt alt d'immunitat cap a la corrupció o la mala administració de fons públics.

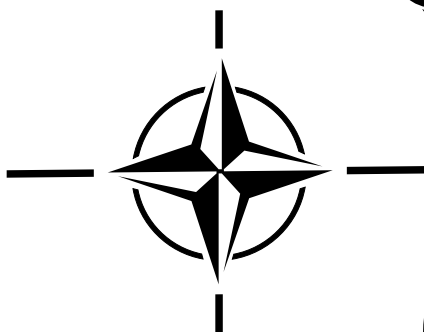
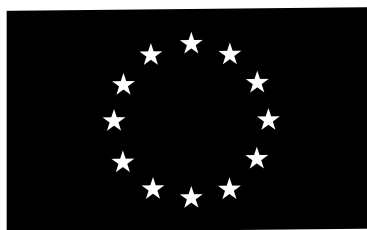
La crisi de Kosovo i la fi del règim de Milosèvic ▶ La primavera de 1999 va esclatar la crisi de Kosovo, i va suposar un gran desafiament per a Macedònia. Era evident que els esdeveniments i la campanya sèrbia a Kosovo eren un indicador de

la crisi del règim de Milosevic en termes socials, econòmics i polítics. Hi va haver també una temptativa d'aquell règim per mobilitzar el suport popular per sobreviure. Era també evident que els desigs dels rebels albanesos a Kosovo i els voltants no estaven dirigits a la lluita per a les llibertats de la població, als drets polítics i ètnics sinó a establir una nova estructura de poder ètnic als Balcans. No obstant això, la comunitat internacional no era conscient de tots els aspectes i conseqüències de la crisi, i va decidir utilitzar-la per enderrocar Milosevic. En aquell moment, Macedònia va servir d'escenari per als jocs de l'OTAN i la intervenció internacional a Kosovo i Sèrbia, i va acollir gairebé 400.000 refugiats de la regió com també patir importants danys econòmics. Quan una part de l'opinió pública va reaccionar amb preocupació davant aquesta situació, va semblar que els macedonis manquessin de solidaritat, sensibilitat i comprensió per la crisi, però la veritat és que la República era una víctima més de les polítiques que s'estaven duent a terme.

L'enderrocament del règim de Milosevic a Belgrad i l'establiment del protectorat de l'ONU a Kosovo va situar Macedònia en una posició completament nova. Va deixar de ser un soci necessari als Balcans i va esdevenir un altre país de risc, inestable i de creixement lent, com Bòsnia i Hercegovina, Albània, Sèrbia i Montenegro, Kosovo o Croàcia.

La veritat és que Macedònia era molt vulnerable. Malgrat les primeres advertències i indicacions, no solament dels serveis d'intel·ligència sinó també dels observadors i els mitjans de comunicació, sobre la possibilitat que la violència i els actes terroristes s'estenguessin de Kosovo cap a altres regions veïnes, no es van prendre mesures per prevenir els esdeveniments posteriors. Conseqüentment, la República no estava en absolut preparada per a una campanya terrorista.

La crisi de 2001 ▶ La crisi que va esclatar a començament de la primavera de 2001 va tenir, sens dubte, el material, la logística i el suport de Kosovo, el qual va proporcionar també els líders i els grups terroristes entrenats necessaris. Hi ha evidències que demostren el suport actiu i el finançament de la campanya a Macedònia per part de grups de pressió d'emigrants albanesos a l'Europa occidental i als EUA. També és cert que en moltes regions del nord-est de Macedònia, la població

local assistia i reclutava gent per als grups extremistes armats. Al principi, les forces de seguretat de la República no estaven entrenades ni equipades per accions antiterroristes, però subministrar-los l'armament i l'entrenament apropiat era només una qüestió de temps i diners; de fet, els tancs, helicòpters, avions provenien de països com Bulgària, Ucraïna i Iugoslàvia, fet que va crear una inquietud als cercles de l'OTAN, preocupats pel possible augment de la influència i interferència de Rússia als Balcans. Paradoxalment, mentre l'OTAN havia garantit gairebé la seguretat exterior de Macedònia i havia posat fre al subministrament d'armes, la major part dels grups terroristes provenien de bases logístiques

de Kosovo, de l'àrea protegida per l'OTAN i l'ONU. També era paradoxal el fet que molt líders terroristes haguessin estat entrenats per països o forces de l'OTAN per lluitar contra Sèrbia. La política a Macedònia pel que fa al terrorisme va canviar després de l'11 de setembre de 2001.

El problema real de les forces de seguretat de la República en actes i campanyes antiterroristes, la primavera i l'estiu de 2001, era donar una resposta proporcionada i no sobredimensionada als grups extremistes i, sobretot, sense perjudicar la població local albanesa. Les forces de seguretat estatals només van contractar una proporció minoritària d'albanesos, i aquest fet es va poder interpretar fins i tot com una guerra interètnica. Però gràcies a diferents motius això no va succeir, malgrat moltes provocacions i la fomentació d'agitacions massives de la població albanesa a Macedònia. De fet, la majoria de la població d'ambdues comunitats ètniques no estaven preparades per a un conflicte i no van veure cap raó per a la violència. Després, les enquestes van indicar que la població va culpar principalment els polítics i els seus representants de tot el que havia passat.

Paral·lelament a la campanya en què les forces de l'OTAN van prendre part del mecanisme de manteniment de la pau europeu i internacional, es van mantenir negociacions entre els líders albanesos i macedonis per consolidar la implementació i defensa dels drets ètnics a Macedònia, les quals van donar com a resultat el conegut Acord d'Ohrid i després les esmenes de la Constitució. Representants especials de la UE i els EUA van ser els mediadors en les converses i negociacions, mentre l'OSCE i les missions de l'ONU van tenir un paper actiu en la pacificació i el restabliment de la pau. Oficialment, les raons i motius de la campanya terrorista foren la lluita pels seus drets humans i ètnics. La comunitat internacional va aprovar aquests objectius, però no els mètodes i va pressionar les autoritats per satisfer la majoria de les demandes dels extremistes. Per consegüent, representants polítics dels terroristes i extremistes, i fins i tot alguns membres d'aquests grups, formen part del grup més nombrós de representants albanesos al Parlament, i fins i tot al Govern com a part de la coalició.

Conclusions ▶ La lliçó que les autoritats macedònies van poder treure d'aquest procés es va basar en el fet que com durant molt temps no es va fer cap inversió per construir les infraestructures de defensa i seguretat, la República va ser incapaç de desenvolupar una defensa pròpia. Com també que les relacions interètniques i les peticions per a una millor condició social dels grups ètnics es va negligir, malgrat la participació dels líders de la minoria albanesa a la part més alta de l'estructura de poder. Finalment, les autoritats macedònies es van veure forçades a admetre que la imatge del país com a un Estat pacífic i neutral als Balcans, un Estat que està desenvolupant unes institucions realment democràtiques i valors multiculturalment a més d'una economia de mercat i una prosperitat social, fou profundament posada en perill.

Amb aquestes lliçons i experiències, la República pot avançar amb reformes més profundes cap a la integració Euroatlàntica i el seu propi progrés econòmic.

Els seus recursos naturals, la posició geopolítica com també el seu potencial humà fa possible que Macedònia es desenvolupi i transformi d'una manera més ràpida i profunda que la resta dels països de la regió.

Per tal de prevenir crisis similars en un futur, Macedònia ha estat introduint els estàndards més alts sobre la implementació i protecció dels drets ètnics, i unes pràctiques més sòlides d'anticorrupció i de compliment de la llei. No obstant això, els darrers mesos, nous informes i advertències per part de fonts serioses, com per exemple l'International Crisis Group, l'American Institut of Peace o l'American Foreign Relations Council, han advertit que la situació de Macedònia és encara inestable, vulnerable i que no es troba sota un control efectiu del Govern i de les forces democràtiques. Les tensions ètniques i religioses són encara factors de risc importants i latents. Però les arrels veritables dels problemes són, sens dubte, l'endarreriment del país, el desenvolupament desequilibrat, la desocupació i la pobresa (Schierup, 1999; Clement, 1997).

Tanmateix, encara s'ha de veure si el canvi en la situació dels Balcans i el punt àlgid de la crisi formen part del passat, com també si la posició exterior i interna de Macedònia és almenys més favorable i prometedora del que pot semblar a simple vista. ■

Referències bibliogràfiques ▶

ALLCOCK, J. B. *Explaining Yugoslavia*, 2000, London: Hurst.
 CLEMENT, S. "Conflict Prevention in the Balkans: The Case of Kosovo and the FYR of Macedonia", *Chailot Paper* 30, 1997, Paris: WEU Institute for Security Studies.
 DAWISHA, K. i PARROT, B. eds. *Politics, Power and Struggle for Democracy in South-East Europe*, Cambridge: Cambridge University Press, 1997.
 GLIGOROV, K. *Macedonia és tot el que tenim* [en macedoni], Skopje: IC TRI, 2000.
 KATARDJIEV, I. *Macedonia and Its Neighbours*, Skopje: Menora, 1998.
 MIRCEV, D. "Ethnocentrism and Strife Among Political Elites: The End of Yugoslavia", *Governance* 6:3, 1993, p. 372-386.
 MIRCEV, D. "Engineering the Foreign Policy of a New Independent State: the Case of Macedonia, 1990-1996", a Pettifer, J., ed., *The New Macedonian Question*, London: Palgrave, 1999.
 SCHIERUP, C. *Scramble for the Balkans: Nationalism, Globalisation and the Political Economy of the Reconstruction*, London: Macmillan, 1999.

dCIDOB 85. Macedonia.

Relacions interètniques a Macedònia. Un problema de dos o més?
Ruth Ferrero

Relacions interètniques a Macedònia

UN PROBLEMA DE DOS O MÉS?

Ruth Ferrero UNED/University of Columbia

Al principi de 2001 es van començar a escoltar rumors d'una nova crisi balcànica, en aquest cas, a l'ARIM (Antiga República Iugoslava de Macedònia)¹. Després dels conflictes iugoslavs i de la crisi kosovar, un nou indicatiu de guerra s'observava sobre la, per molts, Macedònia tranquil·la i modèlica. Efectivament, fins aproximadament l'any 2000, aquest país era presentat per l'Alt Comissionat per a les Minories de l'Organització de Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE) i per altres organismes internacionals com el paradigma a seguir per tots els altres estats balcànics. Macedònia, un model de convivència pacífica, havia obtingut la independència l'any 1991, sense violència, a través d'un referèndum, al mateix temps que en altres repúbliques iugoslaves esclataven violents conflictes bèl·lics (Eslovènia, Croàcia o Bòsnia i Hercegovina).

Eslaumacedonis i albanomacedonis ▶ Malgrat que Macedònia comptés en el seu territori amb unes 27 comunitats diferents no havia sofert fins el 2001 una guerra (o miniguerra, com l'anomenen alguns) de les denominades "ètniques". No obstant això, al llarg de tota la dècada anterior van existir tensions de tipus ètnic entre els dos grups principals del país: eslaumacedonis i albanomacedonis². En realitat, ja des del començament com a nou Estat independent, els problemes entre ambdues comunitats van ser presents. Els albanesos no solament no van votar en el referèndum per la independència el 8 d'agost de 1991, sinó que van organitzar el seu propi amb la intenció d'aconseguir una autonomia política i territorial dins del país, fet que continuava la ruta ja traçada els mesos precedents amb la proclamació de la independència de Kosovo i l'autonomia de Sandjak. D'aquesta manera propiciaven un Estat macedoni independent, encara que objectaven la possibilitat d'arribar a acords de tipus federal amb Iugoslàvia.

El boicot albanès al referèndum va servir també per protestar contra els líders macedonis que havien fracassat en la construcció d'un estatus legal per a la població albanesa en un Estat macedoni independent. Abans de la consulta, el principal partit polític albanès, el Partit per a la Prosperitat Democràtica (PPD), havia publicat una Declaració sobre "l'Estatus d'igualtat dels albanesos de Macedònia" i va condicionar la participació de la comunitat albanesa en el referèndum a la consideració d'aquesta declaració, una cosa que els líders polítics macedonis no van fer.

La Constitució de 1991 ▶ D'aquesta manera, a la Constitució de 1991 es van reflectir algunes tendències presents en altres països de la regió: replegament identitari, empena del nacionalisme exclouent i un etnocentrisme fort. Tot això es va poder contemplar en la distribució recollida al Preàmbul entre el "poble macedoni" (com a majoria constituent de l'Estat) i la resta de minories nacionals. Encara que en el camp formal alguns articles de la Constitució es referien a la protecció de minories en termes molt genèrics, al cap de poc temps es va introduir una clàusula que exigia el requisit de 15 anys de residència al país per a l'obtenció de la ciutadania i que estava directament dirigida a la població albanokosovar desplaçada a Macedònia després de les revoltes de Pristina de 1981, amb l'objectiu de reduir el pes específic dels albanesos en el terreny polític i demogràfic.

En aquest context s'enfrontaven dues tendències oposades. Una cap al nacionalisme constitucional, segons la qual la nació dominant a l'Estat és sobirana i els seus membres tenen privilegis sobre els altres grups. I l'altra, el principi cívic exercit per les democràcies liberals europees occidentals, pel qual tots els ciutadans d'un Estat són sobirans. Malgrat que finalment es va arribar a un acord constitucional entre nacionalistes i liberals, aquest no va obtenir el suport dels diputats albanesos, ja que aquests es consideren com a part d'una altra majoria, la nació albanesa. A ulls dels albanesos, en suma, la nova constitució de 1991 suposava un retrocés en el seu estatus legal en relació amb la Constitució iugoslava de 1974 (que atorgava drets iguals a totes les unitats ètniques de la Federació).

L'èmfasi posat en l'elaboració constitucional per alleugerir les tensions ètniques, va impedir prestar l'atenció necessària al procés de reformes econòmiques, fet que va donar com a resultat un increment de la tensió social unida a les ja esmentades inquietuds ètniques. A més de no planificar aquestes reformes, Macedònia es va veure totalment aïllada durant les guerres de Bòsnia i Kosovo, a causa de l'embargament internacional imposat a Sèrbia, fet que va augmentar els problemes econòmics d'un país ja empobrit.

Al mateix temps que això succeïa, i sense oblidar les dificultats per les quals va haver de passar Macedònia en el terreny internacional per aconseguir el seu reconeixement, el nou Estat va haver d'afrontar qüestions internes complicades. Així, encara que durant els anys noranta es va poder evitar un conflicte similar al de Bòsnia o Kosovo, les relacions entre macedonis i albanesos van experimentar problemes d'índole diversa. Per exemple, el febrer de 1995, va aparèixer un esclat d'albanofòbia a la Universitat de Skopje, on els estudiants albanesos, com a acte de protesta, boicotejaven les classes. Aquest fet va propiciar la inauguració d'una universitat autònoma de Tetovo, promoguda per antics professors de la Universitat de Pristina. Aquesta acció fou reprimida per les unitats especials de la policia, fet que va afegir més tensió a la ja difícil situació del país. No obstant això, amb l'arribada posterior de refugiats com a conseqüència de la guerra de Kosovo, Macedònia va poder evitar l'aparició de violència a gran escala.

La calma entre la tempesta ▶ El fet que la pau prevalgués al llarg dels anys noranta s'ha atribuït a tres factors: el lideratge de l'aleshores president Kiro Gligorov; el desplegament d'una Força Preventiva de Nacions Unides (UNPREDEP), la funció principal de la qual era el control de les fronteres entre Macedònia i Iugoslàvia; i els esforços diplomàtics de l'Alt Comissionat per a les Minories de l'OSCE, Max van der Stoep. Aquest últim va jugar un paper fonamental com a mediador en la disputa sobre l'educació superior en llengua albanesa, que va concloure amb l'establiment d'una universitat trilingüe (albanès, macedoni i anglès) a Tetovo amb el finançament de fons europeus.

No obstant això, un altre dels factors que ha contribuït a aquest estat de pau relatiu és la transició a la democràcia, almenys procedimental, encara que molt corrupta, en què la comunitat albanesa ha jugat un paper molt actiu. Ambdues comunitats han tingut, per tant, un diàleg polític fluït que ha ajudat a mitigar certa tensió, almenys a nivell polític, entre les dues comunitats.

En qualsevol cas, mentre els macedonis han vist Macedònia com el seu Estat-nació, en què altres grups ètnics tenen garantits els mateixos drets de ciutadania, l'elit albanesa ha reclamat de manera persistent la creació d'un Estat binacional, el reconeixement de la seva població com a nació constitutiva al mateix nivell que els macedonis.

Aquesta demanda se sosté amb l'argument que la comunitat albanesa representa, almenys, un 25% (algunes estimacions l'augmenten al 31%) de la població total del país, i que en algunes ciutats i pobles superen fins i tot els macedonis. Crida l'atenció, tanmateix, que estiguin d'acord amb el nom República de Macedònia, però consideren que es tracta d'una denominació merament geogràfica, sense cap tipus de connotació eslava. Així doncs, el conflicte entre les dues comunitats majoritàries s'ha centrat sobre l'estatus polític i legal dels albanesos, encara que no solament sobre els drets d'aquests en un país dominat pels macedonis, ja que el debat fonamental és qui té el control de l'Estat i quin tipus d'Estat hauria de ser.

El conflicte del 2001 ▶ La transformació del conflicte en guerra, el febrer de 2001, fou un fet inesperat. Al principi no eren molt clares les reivindicacions de l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (EAN o UÇK en albanès), encara que aviat els polítics albanesos les van fer seves i van reclamar la cooficialitat de l'albanès com a llengua de l'Estat i un estatus d'igualtat respecte dels macedonis. En prendre aquesta iniciativa es van convertir en el "braç polític" de l'EAN/UÇK, un fet que van fer de manera conscient per evitar ser fora del procés polític que s'apropava. Aquestes declaracions de principis van provocar que els Estats Units i la Unió Europea veiessin aquest conflicte com el detonant de la frustració dels albanesos a causa del seu estat legal.

Malgrat tot això, l'explicació per l'esclat de la guerra no és clara. Un dels factors que van contribuir en gran manera a aquest fet fou la inestabilitat que emanava de l'encara no resolt estatus futur de Kosovo i, sobretot, el fracàs de l'OTAN en el desarmament de l'EA/UAÇK i en la seva manca d'eficàcia en el control de les fronteres entre Macedònia i Kosovo. Hem de sumar-hi també les complicades xarxes del crim organitzat i la corrupció de les comunitats albanesa i eslava, que ja es tracta d'un greu problema generalitzat als Balcans.

De fet, cada vegada és més freqüent trobar anàlisis que vinculen la guerra del 2001, amb el cada vegada més preocupant problema del crim organitzat als Balcans, amb una menció especial a la màfia albanesa. No obstant això, mai no s'ha pogut vincular els líders de les forces albaneses paramilitars amb el tràfic de drogues, encara que es pot afirmar que la màfia va proporcionar la capacitat logística necessària als moviments d'alliberament de Macedònia i Kosovo en els seus conflictes respectius, així com el subministrament d'armes.

L'Acord d'Ohrid ▶ L'estiu de 2001 es va arribar finalment a un acord de negociació que va reunir a la ciutat d'Ohrid el president de la República i els líders dels quatre partits polítics principals, dos macedonis i dos albanesos, reunió que va concloure amb un Acord Marc. La firma d'aquest acord va ser presenciada per dos mediadors internacionals, un per part de la UE i l'altre per part dels EUA. L'objectiu general fou "assegurar el futur de la democràcia a Macedònia i la comunitat Euro-Atlàntica". Es rebutja l'ús de la violència per a la consecució d'objectius polítics i s'afirma la integritat territorial i el caràcter unitari de la República de Macedònia. Es demana, a més, el desarmament total i voluntari dels grups armats albanesos i la seva dissolució. Això últim crida l'atenció, sobretot si tenim en compte que aquests "grups armats" no van estar presents en el procés negociador i, per tant, no en van formar part, fet pel qual no estaven obligats a complir-lo, i es podia posar en perill la legitimitat d'aquest Acord Marc.

L'annex A del document postulava una sèrie d'esmenes constitucionals amb l'objectiu d'encoratjar mecanismes consociacionals (o de *power-sharing*) en el sistema polític macedoni, amb la intenció de seguir el model belga d'organització de l'Estat.

L'objectiu general d'aquestes mesures era l'eliminació de qualsevol discriminació estructural, institucional i pràctica sobre els albanesos en les esferes política, econòmica i social. L'únic problema fou que aquestes noves regulacions havien de ser aprovades pel Parlament macedoni.

Això suposava que la supervivència de l'acord depenia dels diputats, molts dels quals s'oposaven a un gran nombre de provisions. No obstant això, les pressions exercides pels representants de la UE i dels EUA sobre les elits polítiques macedònies van aconseguir que el gener de 2002 s'aprovés, per exemple, la llei de Govern local juntament amb la convocatòria d'una reunió d'inversors per a Macedònia el mes de març a Brussel·les.

En aquests esforços per promoure un sistema consociacional, l'Acord Marc va establir també l'aprovació de lleis i esmenes constitucionals en relació amb afers relacionats amb la cultura, la llengua i l'educació, que sempre requerien l'obtenció "d'una majoria dels vots dels representants que pertanyien a les comunitats que no fossin la majoritària a macedònia". Això garanteix als albanesos el dret de vet, fins i tot sense el suport de la resta de les minories. En aquest sentit, l'Acord no encerta en la promoció d'un sistema democràtic plural multiètnic, ja que aquests mecanismes consociacionals juguen a favor de les comunitats més nombroses i ignoren la resta de les minories de l'Estat.

En un estudi recent de l'Institut per a la Pau dels Estats Units, es va identificar diversos factors que poden suposar un obstacle per a la posada en marxa efectiva de l'Acord Marc: la criminalitat i corrupció a les comunitats albanesa i eslava, així com al Govern, el subdesenvolupament dels partits polítics i la manca de maduresa de la classe política, la crisi econòmica, la incertesa entorn de l'estatus futur de Kosovo, les diàspores albanesa i eslava que donen suport a les faccions més radicals d'ambdues comunitats així com els Estats Units i la Unió Europea, massa ansiosos per reclamar l'èxit i declarar la victòria (USIP, 2001).

Com es pot observar, un dels problemes greus d'aquest document és que solament es prenen en consideració aquells factors relacionats amb l'obtenció de drets per part de la comunitat albanesa, sense prestar atenció a altres problemes del voltant, però que són fonamentals, per a la consecució de l'estabilitat de la zona, com el crim organitzat i la qüestió de Kosovo. S'assumeix que Macedònia posseeix la capacitat suficient per lluitar amb ambdós problemes, sense tenir en compte la situació política i socioeconòmica regional dels Balcans, que està unida al suport sempre condicional per part de la UE i només en un sentit negatiu.

Encara que és cert que al llarg dels anys noranta el conflicte entre albanesos i macedonis tenia relació, en gran mesura, amb la qüestió dels drets i que l'Acord intenta crear relacions de poder més simètriques, no es pot obviar que molts macedonis no estan en absolut a favor d'aquestes mesures, ja que es considera que són una imposició per part dels EUA i de la UE. Un estudi realitzat per l'Oficina d'Investigació dels EUA mostra que el 63% (juny de 2002) de la població eslava s'oposa a l'Acord d'Ohrid, un percentatge major que l'obtingut l'octubre de 2001, un 56%. D'altra banda, el 90% dels albanesos hi estaria a favor. A més, un 87% dels macedonis no confia que per aquesta via s'aconsegueixi l'estabilitat per a Macedònia, mentre que el 60% dels albanesos pensa que sí servirà.

De la mateixa manera, han augmentat les respostes negatives pel que fa a les relacions inter-grups. Així, la primavera passada, només un 25% dels albanesos mostrava una actitud negativa davant la possibilitat de tenir un macedoni com a amic personal. El juny de 2002 el percentatge pujava a un 61%. Per als macedonis l'evolució ha estat similar, el percentatge ha passat d'un 45% a un 52% durant el mateix període de temps. Pel que fa als matrimonis mixtes, el percentatge en contra entre la població macedònia ha augmentat d'un 87% a un 95%, i entre els albanesos d'un 82% a un 91%.

Finalment, són rellevants les dades obtingudes entre la població albanesa a la pregunta: "En el futur, preferiries viure en una Macedònia ètnicament mixta o en un Estat de la Gran Albània?" El més de maig només el 16% es decantava cap a la segona opció, el mes d'octubre ja era el 27%, i el juny va arribar al 48%.

Conclusions ▶ De tot això en podem treure una conclusió: malgrat l'esforç realitzat per les forces polítiques macedònies més representatives per arribar a un acord, aquest no ha estat entès entre la població del país. A més, dóna la impressió que totes les decisions que es van prendre a Ohrid van ser guiades per la precipitació. Volien donar una solució ràpida al conflicte. La conseqüència ha estat una població cada vegada més descontenta i, per tant, radicalitzada en les seves posicions a mesura que passa el temps. Això s'ha demostrat en les eleccions parlamentàries recents de setembre de 2002, en què el guanyador absolut a la zona albanesa ha estat l'antic líder extremista de l'EAN/UCK, Ali Ahmeti, el qual no va participar en els Acords d'Ohrid i que ha desbancat la resta de partits albanesos moderats de l'escena política estatal.

Les reformes al text constitucional orientades cap al *power-sharing* han afavorit una major etnificació de la vida política macedònia en comptes de promoure el concepte cívic d'Estat. A més, han exclòs la resta de comunitats del país del procés de presa de decisions, fet que a mig termini pot arribar a provocar problemes, especialment a la població turca.

El gran fracàs de l'Acord Marc ha estat la seva escassa amplitud de mires. No ha tingut en compte dos factors essencials que condicionen sobre manera la pau i l'estabilitat de Macedònia: la qüestió de Kosovo, encara no resolta, i el crim organitzat estès per tota la regió. Sense fer referència a aquests factors, és poc realista pensar en mantenir la pau i una estabilitat sostenible. ■

Referències bibliogràfiques ▶

CHICLET, Christophe i LORY, Bernard *La République de Macédoine. Nouvelle venue dans le concert européen*. Paris: L'Harmattan, 1998.

DASKALOVSKI, Zhidas "Language and identities: the Ohrid Framework Agreement and Liberal Notions of Citizenship and Nationality in Macedonia". *Journal of Ethnopolitics and Minority Issues in Europe*. Issue 1/2002.

ENGSTROM, Jenny "Multi-ethnicity or bi-nationalism? The Framework Agreement and the future of the Macedonian State". *Journal of Ethnopolitics and Minority Issues in Europe*. Issue 1/2002.

FERRERO, Ruth "La cuestión macedonia y los orígenes de la nación macedonia". *Transiciones en el Este. Papeles de la FIM*. No. 9 (1998), p. 147-153.

FERRERO, Ruth "En torno a la identidad nacional Macedonia: la 'cuestión macedonia', de sus orígenes a la situación actual". En: *Cuadernos Constitucionales de la Cátedra Fadrique Furió Ceriol*. No. 26/27. València, 1999, p.313-322.

FLORES JUBERÍAS, Carlos "Macedonia entre la crisis y la consolidación". *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*, No. 51-52 (2000-2001).

MILACIC, Slobodan (ed.) *La démocratie constitutionnelle en Europe centrale et orientale. Bilans et perspectives*. Bruxelles: Bruylant, 1998

NIKOLOVSKA, Natalija i SILJANOVSKA, Gordana *Macedonian Transition in Deficiency. From an Unitarian to a Bi-national state*. Skopje: Magor, 2001.

POULTON, Hugh: *Who are the Macedonians?* Londres: Hurst & Company, 1995.

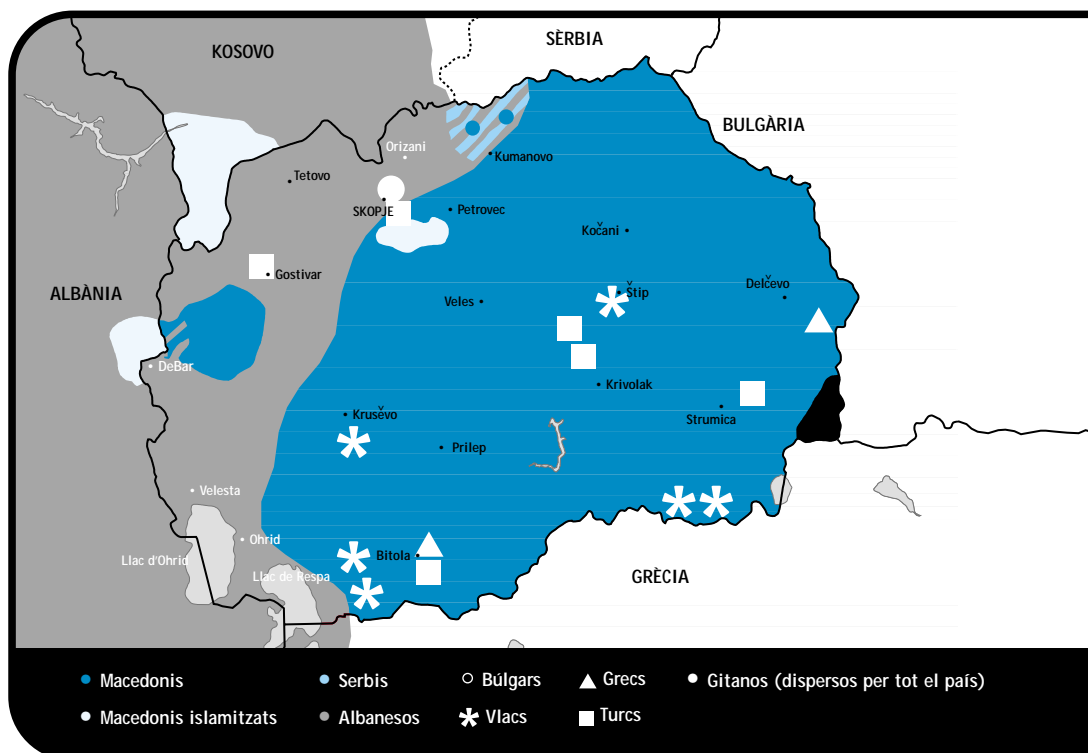
Notes ▶

1. Al llarg del text i per tal d'atorgar-li un major dinamisme s'utilitzarà el terme Macedònia en lloc d'ARIM.
2. S'utilitzaran els termes "albanès" i "macedoni" per referir-se a "albanomacedoni" i "eslaumacedoni".

dCIDOB 85. Macedonia.

Composició ètnica.

Composició ÈTNICA ►

Macedònia està formada per un gran nombre de diferents grups ètnics, religiosos i lingüístics (els macedonis no ètnics representen un terç de la població total del país). D'acord amb el darrer cens elaborat el 1994, la població de Macedònia comprèn set grups ètnics principals, com mostra el quadre següent:

Grup ètnic	Població	% del total
Macedonis	1.295.964	66,60
Albanesos	441.104	22,07
Turcs	78.019	4,01
Gitanos	43.707	2,25
Vlacs	8.601	0,44
Serbis	40.228	2,07
Altres	36.427	1,87
No classificats	1.882	0,10
Total	1.945.932	100

Com a tota la regió dels Balcans, la composició ètnica de Macedònia és una qüestió de gran controvèrsia. Els grups minoritaris consideren que no estan reconeguts per les autoritats, les quals no tenen en compte els canvis de l'estructura demogràfica del país durant els últims anys (l'índex de fecunditat i els moviments de població a causa dels conflictes als Balcans, com és el cas del gran nombre d'albanesos de Kosovo que viuen a la zona i els quals que no han tingut accés a la nacionalitat macedònia a causa de la llei vigent). Per aquesta raó, la comunitat albanesa va boicotejar els censos oficials de 1991 i 1994. De fet, els albanesos han reclamat contínuament que siguin reconeguts com a la tercera part de la població, una reivindicació que ha estat utilitzada tant pels polítics albanesos per demanar més drets per a la seva comunitat, i guanyar un estatus d'igualtat respecte als macedonis en la Constitució, com també per l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (EAN) per justificar l'inici del conflicte el 2001. Per tant, i després de les eleccions del 15 de setembre de 2002, es portarà a terme un nou cens per tal d'actualitzar les dades.

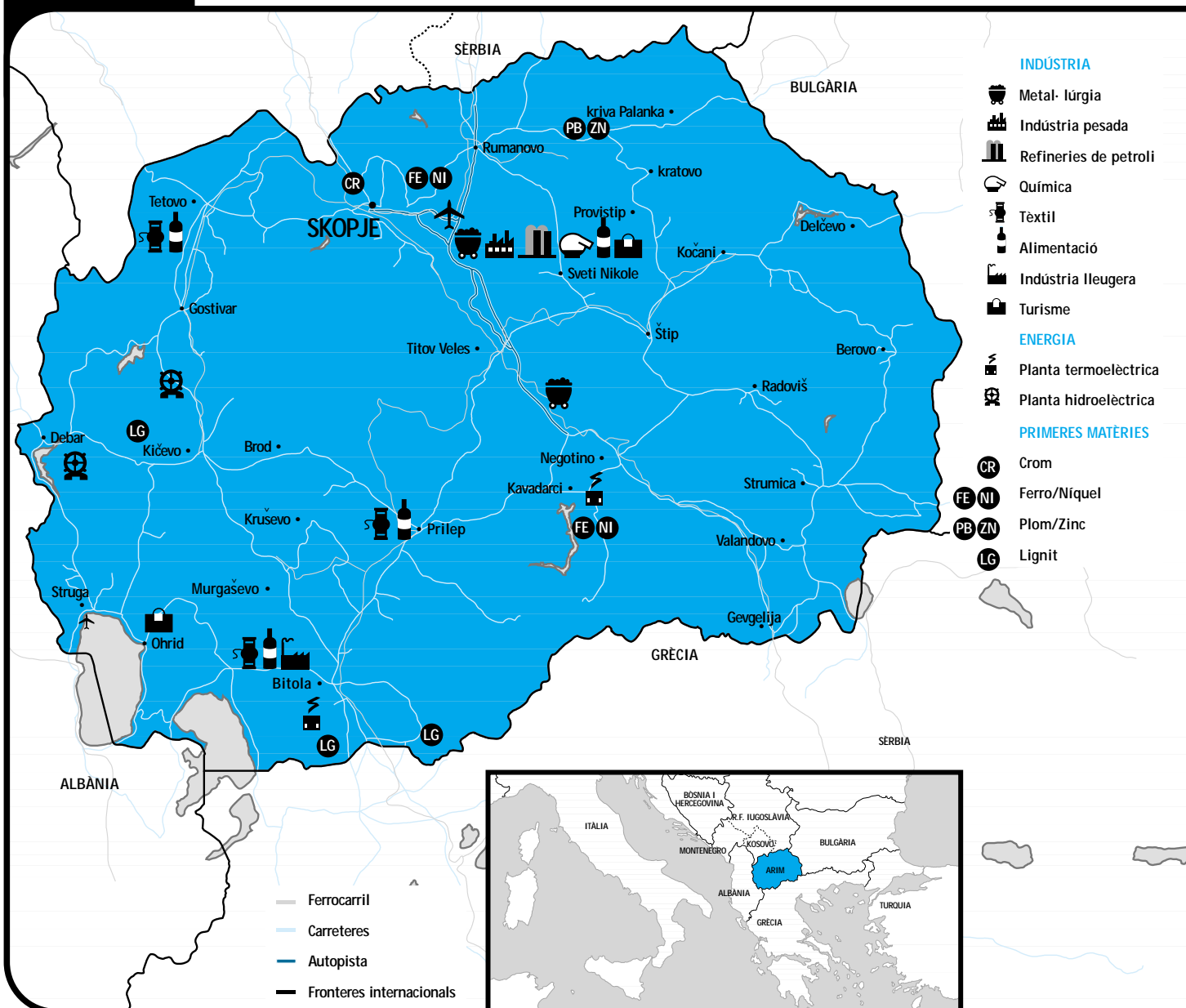
► Informació elaborada per Rosa Mari Roig i Berenguer a partir de l'Electronic Map of Ethnopolitical Conflict de F. Daftary (<http://www.ecmi.de/emap/mk.html>)

dCIDOB 85. Macedonia.

Perfil de Macedònia.

Perfil de MACEDÒNIA ▶

Activitat econòmica

Nom oficial ▶ Republika Makedonija (membre de l'ONU sota el nom d'Antiga República Iugoslava de Macedònia (ARIM o FYROM, en les sigles en anglès))

Estructura administrativa ▶ està formada per 123 municipalitats, set de les quals constitueixen l'anomenada Gran Skopje

Independència ▶ 17 de setembre de 1991 (de Iugoslàvia)

Entrada a l'ONU ▶ 8 d'abril de 1993

Superfície ▶ 25.333 km²

Llengua oficial¹ ▶ macedoni (el parla el 70% de la població)

Altres llengües ▶ albanès (21%), turc (3%), serbocroat (3%), altres (3%)

Capital: Skopje, 440.577 habitants (1994)

Altres ciutats importants ▶ Bitola (75.386), Prilep (67.371), Kumanovo (66.237), Tetovo (50.376)

¹ L'Acord d'Ohrid de l'agost del 2001 preveu el reconeixement de l'albanès com a segona llengua oficial a nivell local.

SISTEMA POLÍTIC

República multipartidista unitària amb una cambra legislativa ▶ Assemblea Nacional (*Sobranie*, 120 escons)

Constitució ▶ adoptada el 17 de novembre de 1991 i efectiva a partir del 20 de novembre de 1991

Cap d'Estat ▶ president Boris Trajkovski (VMRO-DMPNE, des del 15 de desembre de 1999)

Cap de Govern ▶ primer ministre Branco Crvenkovski (SDSM, des del setembre de 2002)

Composició parlamentària ▶ des de les eleccions del 5 de setembre de 2002 (73,5% de participació)

-ZMZ, Junts per Macedònia (diferents partits, entre aquests la SDSM i LDP): 60 diputats (40,46%)

-VMRO-DPMNE+LP, Organització Revolucionària Interior de Macedònia-Partit Democràtic per a la Unitat Nacional de Macedònia: 33 diputats (24,41%)

-DUI, Unió per a la Integració Democràtica: 16 diputats (11,85%)

-PDS/DPA, Partit Democràtic dels Albanesos: 7 diputats (5,21%)

-PPD/PDP, Partit per a la Prosperitat Democràtica: 2 diputats (2,32%)

-PDP/NPD, Partit Nacional Democràtic: 1 diputat (2,15%)

-SPM, Partit Socialista de Macedònia: 1 diputat (2,12%)

INDICADORS SOCIALS

Total ▶ 2.046.000 (2001)

Població urbana ▶ 62,0% (2000)

Estructura d'edat ▶ (2000) per sota de 15 anys: 22,6%; 15-64 anys: 67,2%; més de 65 anys: 10,0%

Taxa de creixement anual de la població ▶ 0,8% (1975-2000); 0,1% (2000-2015)

Projecció de població ▶ (2010) 2.115.000 habitants, (2020) 2.171.000 habitants

Índex de natalitat ▶ 13,7 naixements per 1.000 habitants (mitjana mundial 22,5) (2000)

Índex de mortalitat ▶ 7,7 morts per 1.000 habitants (mitjana mundial 9,0) (2000)

Índex de mortalitat infantil ▶ 22 morts per 1.000 naixements vius (2000)

Índex de fecunditat ▶ 1,9 fills per dona (1995-2000)

Índex de mortalitat materna ▶ 7 morts per 100.000 nascuts vius (1985-1999)

Esperança de vida en néixer ▶ 72,7 anys (1995-2000); (dones 75,3 anys; homes 71,0 anys) (2000)

Composició ètnica ▶ (1994) macedonis 66,6%; albanesos 22,07%; turcs 4,01%; gitanos 2,25%; vlacs 0,44%; serbis 2,07%; altres 1,87%

Composició religiosa ▶ (1995) cristians ortodoxos 54,2%; musulmans 30,0%; altres 15,8%

Taxa d'alfabetització d'adults ▶ 94,0% (2000)

Població per sota de la línia de la pobresa ▶ 22% (1995-2001)

Població sense accés a aigua potable ▶ 9% (2000)

Població amb accés a sanejament ▶ ciutats, 85%; zona rural, 12% (2000)

INDICADORS ECONÒMICS

Moneda ▶ denar, 1 dòlar=66,21 denar (set. 2001)

PIB ▶ 3.704,42 milions de dòlars (2000)

PIB per càpita ▶ 1.820 dòlars (2000)

Estructura PIB ▶ agricultura 10,9%; indústria 31,1% (manufatures 19,5%); serveis 58,0% (2001)

Força de treball ▶ 39,95% (del total de la població, 2000)

Taxa d'atur ▶ 32,2% (est. 2000)

Indústria i mineria ▶ carbó, crom metàl·lic, plom, zinc, ferro-níquel, tèxtils, productes de fusta, tabac, aliments elaborats i autobusos

Productes agrícoles ▶ arròs, tabac, blat, cereals, cotó, sèsam, cítrics, vegetals, càrnics.

Exportacions ▶ (1998) 1.311 milions de dòlars. Productes: productes manufacturats 34,2%; equipament de maquinària i de transport 7,5%; aliments 5,0%; productes químics 5,0%; matèries primeres 4,3%. Països de destinació: Alemanya 21,4%; Iugoslàvia 18,3%; Estats Units 13,3%; Itàlia 7,0%; Grècia 6,4%.

Importacions ▶ (1998) 1.915 milions de dòlars. Productes: equipament de maquinària i transports 19,1%, productes manufacturats 14,5%, aliments 13,4%, productes químics 10,6%, petroli 8,5%. Països de procedència: Alemanya 13,3%; Iugoslàvia 12,8%; Eslovènia 7,8%; Ucraïna 6,2%; Itàlia 5,7%; Estats Units 5,3%.

Despesa pública en educació ▶ 5,1% del PNB (1995-1997)

Despesa pública en sanitat ▶ 5,3% del PIB (1998)

Despesa pública militar ▶ 2,1% del PIB (2000)

Deute extern ▶ 1.423 milions de dòlars (2001)

Fonts ▶

Britannica World Data

Informe sobre el Desenvolupament Humà 2001 (PNUD)

CIA World Factbook

The World Bank Group: *World Development indicators* (2002)

World Population Prospects (<http://esa.un.org/unpp>)

QUI ÉS QUI

BORIS TRAJKOVSKI (president de la República de Macedònia, des de 1999)
Nascut el 25 de juny de 1956 a Strumica, es llicencia en dret el 1980 i s'especialitza com a assessor jurídic. Amplia la seva formació en afers internacionals als Estats Units. Des d'Occident sempre s'ha estat vist com un líder jove, moderat, amb una visió occidentalitzada i amb la facilitat d'establir contactes amb diplomàtics i polítics estrangers. Membre des de 1992 de la VMRO-DPMNE, organització política de centredreta nacionalista. Gràcies a la victòria de la seva formació a les eleccions de 1998, en què Georgievski es converteix en el nou primer ministre, és nomenat viceministre d'Afers Estrangers el gener de 1999. La guerra de Kosovo el porta a la palestra internacional per la seva feina de coordinador de l'agència governamental d'ajuda humanitària i atenció als refugiats. La VMRO-DPMNE l'elegeix com a candidat per a les eleccions presidencials d'octubre de 1999, que guanya en segona volta. El 15 de desembre del mateix any, pren possessió del càrrec.

KIRO GLIGOROV (president de la República de Macedònia, 1991-1999)
Nascut a Stip el 3 de maig de 1917, des de molt jove participa activament en el Moviment d'Alliberament Nacional de Macedònia. Llicenciat en economia, pren part de totes les manifestacions estudiantils, fins que torna a Skopje on treballa d'advocat per a un banc privat. A l'inici de la Segona Guerra Mundial, participa en el moviment antifeixista i d'alliberament de Macedònia. En finalitzar la guerra, és enviat a Belgrad, on es fa càrrec de treballs especialitzats en economia i finances. Durant els anys seixanta, lidera l'equip del Govern federal que inicia les primeres reformes econòmiques basades en el mercat. A la dècada dels setanta és elegit membre de la Presidència de la República Federal Socialista de Iugoslàvia (1974-1978) i president del Parlament.

A l'inici de la crisi de Iugoslàvia (1989-1990), torna a Macedònia i reprèn la seva vida política, promou eleccions multipartidistes i la introducció de l'economia de mercat, activitats que el porten a ser escollit, el 27 de gener de 1991 (després de les primeres eleccions lliures i multipartidistes), president de la República de Macedònia, càrrec que renovarà l'octubre de 1994 per cinc anys. Com a president, proclama la independència de Macedònia, declara la nova Constitució i negocia la incorporació del país a les Nacions Unides. El 1999 desapareix de l'escena política als 82 anys.

BRANKO CRVENKOVSKI (primer ministre, des de 2002)
Encara que neix a Grbavica, un suburbi del sud de Sarajevo, el 12 d'octubre de 1962, és macedoni. Membre d'una família de funcionaris comunistes, entra a formar part aviat de la Lliga dels Comunistes Macedonis (SKM). Graduat en l'especialitat de robòtica el 1986, comença a treballar com a executiu en una empresa informàtica, tot i que la política aviat monopolitza la seva carrera. El 1991, quan Gligorov és nomenat president de la República, és escollit president del partit en un congrés que transforma la SKM-PDT en l'Aliança Socialdemòcrata de Macedònia (SDSM). A les primeres eleccions parlamentàries de 1990 és elegit membre del Parlament macedoni i el setembre del 1992 es converteix en el primer ministre més jove d'Europa, amb tan sols 29 anys, càrrec que ocupa fins el novembre de 1998, quan Georgievski del VMRO-DPMNE guanya les eleccions i es converteix en el nou primer ministre. És reelegit primer ministre després de les eleccions legislatives de 2002.

LJUBCO GEORGIEVSKI (primer ministre, 1998-2002)
Nascut el 17 de gener de 1966 al comtat de Stip, es llicencia en literatura comparativa i es converteix en un dels artífexs de la VMRO-DPMNE, declarada força política nacional-patriòtica. Georgievski és escollit president del partit el 1991 amb un discurs radicalment independentista i antiugoslau.

El febrer de 1991 és elegit vicepresident de la República (Gligorov n'era el president) i la VMRO-DPMNE s'integra a un Govern d'unitat nacional. Però dimiteix del càrrec per discrepàncies amb Gligorov, aconseguint poc després un escó al Parlament, que manté fins a la derrota de la seva formació a les eleccions de 1994. Privat del seu escó, es posa a treballar al sector privat fins a les eleccions de 1998. En aquesta ocasió la seva formació aconsegueix uns resultats espectaculars i el 30 de novembre és nomenat novament primer ministre. A les eleccions legislatives del 2002, i amb Trajkovski (també de la VMRO-DPMNE) com a president de la República, l'SDSM de Crevenkovski li pren el lloc.

ARBEN XHAFERI (líder del DPA)
Nascut el 1948 a Tetovo, estudia filosofia a Belgrad i, en acabar, treballa a la televisió estatal de Pristina, a Kosovo. Quan l'any 1994 el president Slobodan Milosevic fa fora tota la plantilla d'ètnia albanesa dels llocs públics de Kosovo, torna a Macedònia. Originalment, és membre del Partit per a la Prosperitat Democràtica (PPD), però per discrepàncies amb la línia del partit n'és expulsat i el 1997, juntament amb Menduh Thaci, funda el Partit Democràtic dels Albanesos (DPA). És escollit membre del Parlament, des del 1994 fins el 1998, però es nega a assistir a les sessions en protesta contra el tractament que reben les minories. Després de les eleccions parlamentàries del 1998, el DPA entra en coalició amb la VMRO-DPMNE, fet que provoca un gran escepticisme, ja que tots dos representen interessos extremadament oposats. A partir d'aquest moment, és definit com un defensor moderat dels drets de la minoria albanesa.

ALI AHMETI (líder de l'EAN/UÇK i fundador de la DUI)
Neix el 4 de gener de 1959 a Zajaz, un poble on hi conviuen macedonis i albanesos, però en el qual els matrimonis o unions entre ètnies són pràcticament inexistent. Comença la carrera de filosofia a la Universitat de Pristina, però no l'acaba. Durant l'època d'universitari combina el nacionalisme albanès i el marxisme-leninisme. Participa en una manifestació d'estudiants albanesos contra el Govern iugoslau el 1981, que provoca que l'empresonin durant sis mesos amb la resta de dissidents. Després emigra a Suïssa, on entra a formar part de l'il·legal "Moviment per una República socialista albanesa a Iugoslàvia". El 1993 torna a Macedònia on funda una branca local del Moviment Nacional per a Kosovo (LPK), organització il·legal fundada pel seu oncle Fazli Veliu, del qual Ahmeti rep gran influència. El LPK és el principal precursor de l'EAN (Exèrcit d'Alliberament Nacional), del qual Ahmeti n'és el líder polític. El 1997 passa molt temps a la capital d'Albània, Tirana, ajudant a organitzar grups de guerrilles per creuar la frontera amb Kosovo. Tres anys més tard, els líders de l'EAN comencen a establir grups de guerrilles. El setembre de 2001 l'EAN es dissol oficialment. Poc després Ahmeti crea la DUI (Unió per a la Integració Democràtica), el partit albanès més votat a les últimes eleccions generals.

dCIDOB 85. Macedonia.

Cronologia de conflictes.

D I V E N D R E S 4

El Tibet i la Xina, temptejant el terreny ▶ El Tibet i la Xina han començat a entaular un diàleg en un gest de bona voluntat per buscar una sortida al conflicte amb el Tibet. Les dues visites recents a Beijing de delegats importants del Dalai Lama, van significar les primeres preses de contacte oficials entre la comunitat tibetana exiliada a Dharamsala, a l'Índia, i representants oficials de la Xina després de més de 10 anys.

Eleccions sagnants al Caixmir ▶ El boicot i els atacs de la milícia islamista estan marcant les fases successives de les eleccions al Caixmir. Durant la tercera i penúltima ronda es van registrar 23 atacs dels separatistes islàmics contra col·legis electorals i contra les forces de seguretat índies.

Puntes de coixí davant l'atac a l'Iraq ▶ Les negociacions per posar data i condicions a l'atac contra l'Iraq es troba en plena carrera contra rellotge. Mentre l'Iraq acaba d'acceptar les condicions per a la tornada dels inspectors d'armament de l'ONU sota el paraigües de les resolucions de l'ONU ja existents, amb l'excepció dels vuit palaus presidencials, Washington i Londres pretenen forçar l'acceptació d'una nova resolució abans de qualsevol inspecció.

Xipre en un mal pas a la recta final ▶ Xipre està lliurant la batalla diplomàtica més dura dels últims 28 anys. Solament queden dos mesos per tal que el president grecocipriota, Glafcos Clerides, i el turcocipriota, Rauf Denktaş, eliminin les seves diferències i arribin a un acord sobre l'estatut de l'illa, abans que a la cimera europea de Copenhaguen del 14 de desembre es deixi la seva incorporació a la Unió Europea.

D I V E N D R E S 1 1

Côte d'Ivoire, a l'espiral de les noves guerres africanes ▶ Després de tres setmanes d'enfrontaments entre els rebels, denominats Moviment Patriòtic de Côte d'Ivoire, i les forces governamentals, que han dut el país al caire de la guerra civil, el president, Laurent Gbagbo, ha anunciat en un discurs a la nació, la seva disposició a negociar amb els rebels en cas que lliurin les armes, i ha fet una crida perquè cessi la persecució dels estrangers.

Bòsnia i Hercegovina, tornada al nacionalisme ▶ Set anys després de la guerra, els partits nacionalistes han guanyat les eleccions a l'exrepública iugoslava de Bòsnia i Hercegovina. El musulmà Partit d'Acció Democràtica (SDA), la Unió Democràtica Croata (HDZ) i el Partit Democràtic Serbi (SDS), que es van enfrontar en la guerra de 1992 a 1995, dominaran el Parlament de la República i els de les dues entitats territorials, la Federació Croatamusulmana i la República Srpska.

El procés de pau d'Irlanda del Nord, entre l'espasa i la paret ▶ El procés de pau d'Irlanda del Nord sofreix

una crisi de sortida molt difícil. Després dels registres de les oficines del Sinn Féin, la detenció d'un dels seus membres per un suposat espionatge, i la retirada del Govern de Stormont de dos ministres unionistes radicals, el president autònom i líder dels unionistes moderats, David Trimble, ha anunciat que es retirarà del Govern si Londres no presenta una moció per excloure els republicans de l'Executiu autònom.

Veneçuela: rumors insistents sobre un nou cop d'Estat ▶ En un clima de tensió i amb rumors insistents sobre un nou cop d'Estat de fons, l'oposició veneçolana ha fet una nova demostració de força amb una marxa, en què exigia un avançament d'eleccions que permeti la sortida democràtica del president Hugo Chávez. El Govern i el seu partit, el Movimiento V República (MVR) han respost en diferents fronts. Chávez ha fet desplegar tropes i tancs als carrers estratègics de Caracas i ha dispostat una ofensiva policíaca contra els suposats participants d'un nou intent de cop.

Israel avança per terres palestines ▶ La invasió de Gaza és simplement una "qüestió de temps" per al primer ministre israelià, Ariel Sharon, perquè "l'augment dels atacs terroristes obliguen Israel a actuar", ha manifestat després de qualificar d'èxit l'operació a la franja de Gaza, on van morir 14 palestins, la majoria d'ells civils.

Iemen i l'espectre d'Al-Qaida ▶ Atemptat o accident? Els experts encara no ho saben ni contesten. L'explosió d'un petrolier francès davant les costes del Iemen, que va provocar la mort d'un dels tripulants, ha tornat a revifar l'espectre d'Al-Qaida, a l'igual de l'atemptat de Kuwait contra els marines nord-americans.

D I V E N D R E S 1 8

Sèrbia, enfonsada en la crisi i sense president ▶ Sèrbia s'ha enfonsat en una greu crisi política, sense una sortida clara, després de l'anul·lació de la segona volta de les eleccions presidencials per una participació escassa.

Els Mai-Mai, nous homes forts a la República Democràtica del Congo ▶ A l'est de la República Democràtica del Congo, bastió dels rebels de l'Aliança Congoleesa per a la Democràcia (ACD), han esclatat nous enfrontaments des que la milícia Mai-Mai conquerís la ciutat d'Uvira, punt estratègic per controlar el pas a Burundi i Rwanda. Segons fonts de les Nacions Unides, l'avançament de la milícia ha provocat la fugida de milers de civils a la veïna Burundi. Els Mai-Mai, que compten amb el suport del president Joseph Kabila i amb els rebels hutu de Burundi, lluiten des de fa anys contra el grup rebel i, sobretot, contra Rwanda, contra el seu Exèrcit i contra els tutsi.

Jamaica: una campanya electoral banyada en sang ▶ Les eleccions del 16 d'octubre han estat precedides per dues setmanes de greus disturbis i violència, que ha costat la vida a unes 60 persones. Les tensions a l'illa, que té un dels índex d'assassinat més alts del món, han ocasionat que moltes zones de la capital, Kingston, es trobessin en estat de guerra.

La reconquesta de Medellín ▶ El president de Colòmbia, Álvaro Uribe, ha ordenat la reconquesta dels barris populars de Medellín, convertits des de fa mesos en camp de batalla entre guerrillers i paramilitars.

El Sudan, sota pressió ▶ El Govern del Sudan i els rebels han reprès les converses de pau a Machakos, Kenya, després d'acordar un alto el foc a tot el país, que durarà fins a final d'any i fins a la fi de les negociacions.

Objectiu Indonèsia ▶ Els Estats Units, els mitjans internacionals i el Govern d'Indonèsia assenyalen amb el dit Al-Qaida i, més concretament, l'organització Jemaa Islamia (JI), la branca d'Al-Qaida al sud-est asiàtic, com a responsable de l'atemptat a l'illa de Bali, que va costar la vida a 190 persones i va provocar uns 300 ferits.

Atemptat terrorista: Filipines, també ▶ Cinc dies després de l'atemptat a Bali, mentre Filipines, Malàisia i Singapur reiteraven les seves sospites dels vincles dels islamistes radicals indonesis amb altres grups del sud-est asiàtic, a la ciutat de Zamboanga, Filipines, de població majoritàriament cristiana, van esclatar dues bombes que van matar almenys quatre persones i van ferir-ne una dotzena.

D I V E N D R E S 2 5

Veneçuela: Hugo Chávez, assetjat ▶ El president Hugo Chávez es troba assetjat i el país viu actualment una situació d'agitació contínua. La profunda polarització, l'exacerbació de les contradiccions entre diferents sectors socials, el desenvolupament d'un moviment popular cada cop més actiu però no suficientment articulats entre els seus diferents components, especialment després del cop d'Estat de l'11 d'abril passat, deixen molt poc marge per a les propostes o sortides intermèdies a la crisi.

Montenegro, amb vistes a la independència ▶ La unió d'estats de Sèrbia i Montenegro, promoguda pel responsable de la política exterior de la Unió Europea, Javier Solana, està garantida pels propers tres anys després de la victòria de Milo Djukanovic a les eleccions parlamentàries. L'objectiu final del president de Montenegro és, tanmateix, la independència.

Fragil treva a Côte d'Ivoire ▶ L'acord de l'alto el foc, firmat pel president de Côte d'Ivoire, Laurent Gbagbo, i els rebels, ha implantat una fràgil treva al país, sacsejat des del passat 19 de setembre per sanguinaris combats entre les forces governamentals del sud i els rebels del nord.

D I L L U N S 4

Sri Lanka: procés de pau i debat democràtic ▶ Entre el 31 d'octubre i el 3 de novembre va tenir lloc la segona ronda de negociacions entre el Govern de Sri Lanka i els Tigres d'Alliberament Tàmil. Malgrat les tenses relacions entre el primer ministre Ranil Wickremasinghe, i la presidenta, Chandrika Kumaratunga, que fan témer la bona marxa de les negociacions de pau, hi ha moltes esperances entorn a aquestes.

Gestos de distensió entorn a Xipre ▶ El president turc, Ahmet Necdet Sezer, i el president grecopriota, Glafcos Clerides, van discutir a Copenhaguen sobre els avenços i dificultats en la recerca d'una solució pel que fa a la dividida illa de Xipre.

Militars i petroli amenacen la República Centreafricana ▶ Una temptativa de cop d'Estat, reinvidicada per l'antic cap de l'Exèrcit de la República Centreafricana, el general François Bozizé, ha convertit la capital d'aquest país, Bangui, en un camp de batalla sagnant entre les forces lleials al president, Ange-Félix Patassé, i les tropes rebels.

Txetxènia, objectiu i fi ▶ La fi de l'assalt al teatre de Moscou s'ha saldat amb prop de 200 víctimes, si tenim en compte els 168 morts i els 45 que es debaten entre la vida i la mort. El tràgic balanç, que en el sistema parlamentari rus no necessita ser justificat, ha concedit als terroristes txetxens el compliment d'un dels seus objectius: la guerra de Txetxènia torna a estar al centre de la política russa i en el punt de mira de l'interès internacional.

Compartir el poder a la República Democràtica del Congo ▶ El Govern de la República Democràtica del Congo i els dos grups rebels principals, el Moviment per a l'Alliberament del Congo (MLC) i l'Associació Congoleesa per a la Democràcia (ACD), han arribat a un acord de principis per a la partició de poder.

Treva a Somàlia ▶ En el transcurs de noves converses de pau a Somàlia, els senyors de la guerra i el Govern de Transició Nacional han signat un acord d'alto el foc en un nou intent de pacificar un país destrossat per més d'una dècada de guerra.

D I V E N D R E S 8

Pessimisme entorn de Côte d'Ivoire ▶ Des del 30 d'octubre, representants del Govern de Côte d'Ivoire i rebels mantenen converses a Lomé, capital de Togo, per trobar una sortida a la crisi, que ha dividit el país en dues parts: el nord musulmà i el sud cristià. Fins al moment s'ha arribat a una solució negociada.

Nit a Haití ▶ Les desastroses perspectives econòmiques i l'enfrontament entre el president Jean-Bertrand Aristide i l'oposició estan fomentant un clima de violència que pot esclatar en qualsevol moment.

Txetxènia, sense sortida?

Quan l'interès per Txetxènia comença a remetre, la guerra continua i amenaça amb endurir-se. L'Exèrcit rus ha iniciat noves accions militars i les forces instal·lades a la república secessionista han llançat operacions especials a gran escala, selectives i de gran duresa, segons paraules del responsable de les Forces Armades de Rússia.

Estats Units: amos del món? ▶ L'atac letal amb míssil, llançat des d'un avió sense pilot sobre el Iemen, que va matar sis persones, entre les quals hi havia Al-Harithi, sospitós de ser el cap d'Al-Qaida en aquell país i buscat per la seva relació amb l'atac contra el buc de guerra Cole, fou una operació duta a terme per la CIA, sense necessitat d'autorització prèvia donada per la Casa Blanca.

Xina: ambigüitats de la transició ▶ El setzè congrés del Partit Comunista Xinès pretén mostrar al món que la Xina és capaç de transferir el poder de forma ordenada i reglada. En aquest congrés, el país no solament canvià de líders, sinó de "generació" de dirigents.

Rebel·lió secessionista a Angola ▶ Sis mesos després que el Govern d'Angola i els rebels de la UNITA (Unió Nacional per a la Independència Total d'Angola) firmessin un acord de pau, que va posar fi a 27 anys de guerra, l'Exèrcit està intentant aplacar els darrers focus de resistència.

D I V E N D R E S 15

Etiòpia: fam i desgovern ▶ Meles Zenawi, el primer ministre d'Etiòpia, ha alertat sobre la greu fam que amenaça el seu país i que podria tenir conseqüències pitjors que la de 1984, en la qual van morir al voltant d'un milió de persones.

Sud-àfrica: descobert un complot racista ▶ Després de diversos atemptats amb bomba a Soweto, la policia de Sud-àfrica està desmantellant un grup racista d'extrema dreta anomenat "Guerrers de la Nació Boer". El grup, inspirat en el Ku Klux Klan, tenia en projecte un pla maquiavèlic i megalòman per destruir la "nació de l'arc de Sant Martí" de Nelson Mandela.

Veneçuela: conversa dissonant ▶ El Govern i l'oposició de Veneçuela han començat a negociar, amb la mediació de l'OEА (Organització d'Estats Americans), una sortida electoral a la crisi política i social que viu el país.

L'ONU proposa vestir Xipre amb el model suís ▶ L'ONU ha presentat un nou pla per a la reunificació de Xipre, que s'ha d'estudiar en un mes, abans de la cimera europea de Copenhaguen. El pla de l'ONU, basat en el "model suís", proposa la creació d'un Estat compost per dos cantons i amb un Govern comú.

Rússia anuncia la seva solució al conflicte txetxè ▶ El Kremlin ha anunciat la imposició del seu pla de pau a Txetxènia, que exclou el president txetxè, Aslan Maskhàdov, i els líders independentistes, i garanteix la

dependència de la república caucàsica de Rússia.

D I V E N D R E S 22

Somàlia: els senyors de la guerra parlen de pau ▶ Vint senyors de la guerra i representants del Govern de Transició de Somàlia es troben reunits a Kenya des de fa un mes per parlar de pau després d'onze anys de guerra.

Els maoistes ataquen objectius a l'Índia i el Nepal ▶ Un dia després d'un atemptat amb bomba contra un autobús, que va costar la vida a catorze persones a l'Índia, presumptes insurgents maoistes van volar una estació de tren al sud d'aquest país, i van interrompre el trànsit ferroviari, però sense causar víctimes.

Indonèsia: perspectives de pau amb els separatistes d'Aceh ▶ Després de tres anys de negociacions i mediacions dutes a terme pel Centre per al Diàleg Humanitari, el Govern d'Indonèsia i els rebels separatistes del Moviment per un Aceh Lliure (GAM) han acordat firmar el 9 de desembre un acord d'alto el foc.

Augment de la inestabilitat al Kirguizistan ▶ Els disturbis continus al Kirguizistan, les manifestacions polítiques i les detencions de dissidents podrien derivar en una protesta nacional i la destitució del president, Askar Akayev, segons previsions d'alguns analistes.

Argentina: fam i pobresa un any després de l'esclat de la crisi ▶ Dades oficials han revelat que la mortalitat infantil és el doble que als països desenvolupats. La fam és un problema que porta anys a l'Argentina i serà difícil de resoldre.

Israel i el seu futur postelectoral ▶ Els dos darrers atemptats comesos per suïcides palestins, que van costar la vida a 23 israelians, han consolidat encara més Ariel Sharon en el seu lloc de primer ministre.

D I V E N D R E S 29

Colòmbia: els paramilitars busquen el perdó a través de la negociació ▶ Un mes de reunions secretes entre el Govern de Colòmbia, l'alt comissionat de Pau, cinc bisbes i els caps principals dels grups paramilitars, entre aquests Carlos Castaño i Salvatore Mancuso, han dut al grup d'Autodefensas Unidas de Colòmbia (AUC) a considerar una treva nadalenca, que començaria l'1 de desembre i que seria el primer pas d'un cessament de les hostilitats i el començament d'una negociació de pau.

Líban, sacsejat pels seus veïns ▶ Una dècada després del final oficial de la guerra civil, el Líban torna a estar al límit del precipici. Dominat per Síria, influenciat per l'Iran a través del grup de Hezbollah, la inestabilitat del Líban és el reflex dels jocs d'interessos de la regió, que poden derivar en una confrontació major.

Sri Lanka: pluja de dòlars per a la pau ▶ Fa pocs dies va tenir lloc a Oslo una conferència internacional sobre el procés de pau de Sri Lanka, on la comunitat internacional va aprovar la donació de milions de dòlars per a la reconstrucció del país asiàtic, devastat per 18 anys de

guerra. Aquesta conferència va significar la implicació formal de la comunitat internacional en el pla de pau.

Nigèria: la religió com a instrument polític ▶ Almenys 220 morts, 1.000 ferits, 22 esglésies i 8 mesquites cremades, 11.000 persones sense sostre i 30.000 fugits de les seves llars; aquest és el tràgic balanç dels disturbis entre musulmans i cristians a Nigèria després de la publicació d'un article en què es parlava sobre Mahoma i el certamen de Miss Món.

Violència contra els plans de pau del nou Govern del Caixmir ▶ Vint dies després de l'entrada en funcionament del nou Govern del Caixmir, que va suscitar tota classe d'esperances, la violència s'ha apropiat altra vegada d'aquesta part de l'Índia. En el termini de tres dies han mort 38 persones en diferents atacs terroristes, atribuïts a grups extremistes islàmics del Pakistan.

Atemptat contra objectius israelians a Kenya ▶ Els interessos israelians a Kenya han estat objectiu d'un doble atemptat. Dotze persones han mort i vuitanta han resultat ferides després de l'explosió d'un cotxe bomba a un hotel de Mombasa, a la costa de Kenya, propietat d'un grup financer israelià.

Violents xocs a Haití ▶ Des de principi de novembre, la situació de crisi a Haití s'ha aguditzat perillosament. Els enfrontaments entre els seguidors del president Jean-Bertrand Aristide i els membres dels grups d'oposició, que exigeixen la renúncia del cap d'Estat haitià, són cada vegada més nombrosos i violents.

D I L L U N S 9

Veneçuela: conspiració interna i mediació externa ▶ Mentre les negociacions entre les delegacions del Govern veneçolà i l'oposició, impulsades pel president de l'OEAE, César Gaviria, continuen estancades i sense cap mena de resultat, al país s'han tornat a tibar encara més les cordes després de la vaga general convocada per la patronal Fedecámaras, els sindicats de la CTV i la Coordinadora Democràtica (CD), que agrupa tots els partits polítics d'oposició i diversos grups civils.

Côte d'Ivoire, una guerra fragmentada ▶ La treva acordada a Côte d'Ivoire a mitjan octubre sembla ja solament un llunyà record. El conflicte, que es va reactivar el setembre amb un fallit cop d'Estat, llisca cap a una guerra civil amb diverses faccions.

Burundi posa fi a nou anys de guerra civil ▶ El Govern de Burundi i el principal moviment rebel hutu, les Forces per a la Defensa de la Democràcia (FDD), han acordat un alto el foc que pot significar la implantació de la pau, no només al petit país, sinó a tota la regió dels Grans Llacs.

Crida d'atenció sobre l'Afganistan ▶ Davant el perill que els preparatius de la guerra contra l'Iraq marginin totalment l'Afganistan, el treguin de l'opinió pública i

deixin el país, un any després de la guerra, de la mà de Déu, els 34 països participants en la reconstrucció de l'Afganistan es van reunir a Bonn, Alemanya, juntament amb el president Hamid Karzai, per avaluar la situació i donar una empenta a la recuperació.

Repatriació forçosa dels refugiats txetxens ▶ Les autoritats russes han començat a procedir a una repatriació forçosa dels refugiats txetxens a la veïna Ingúixia.

Estat federal per a Sri Lanka ▶ El Govern de Sri Lanka i la guerrilla rebel dels Tigres d'Alliberament de la Terra Tàmil han arribat a un acord per implantar un model federal, que posaria fi a 19 anys de guerra civil al país.

D I V E N D R E S 13

Zimbabue, consumit per la fam i el desgovern ▶ La vaga, convocada per l'Assemblea Nacional Constitucional, una coalició de grups cívics, per protestar per la greu crisi econòmica, no es va poder dur a terme. Titllada d'il·legal pel portaveu de les forces de seguretat, la majoria de la població va decidir no seguir-la per por o per pura necessitat de supervivència.

Fràgil pau a la província indonèsia d'Aceh ▶ El Govern indonès i els rebels del Moviment per un Aceh Lliure (GAM) van signar el 9 de desembre un acord que pot posar fi a 26 anys de guerra separatista a la província d'Aceh.

Atemptats integristes a Bangla Desh ▶ La setmana passada, Bangla Desh fou sacsejada per quatre bombes que van esclatar en sengles cines de la ciutat de Mymensingh, i van causar almenys 17 morts i 300 ferits.

Fracàs electoral i crisi institucional a Sèrbia ▶ La majoria de serbis ja no considera representatiu el sistema parlamentari de Sèrbia, herència de l'era de Milosevic, com també són herència el cens i la llei electoral. Prova d'això és la segona anul·lació de les eleccions presidencials.

Veneçuela en estat crític ▶ Tenen només un objectiu i ho diuen sense dissimular. Els sectors més radicals de l'oposició, que comanden l'organització de la vaga general a Veneçuela, no desistiran en el seu interès i no revocaran l'aturada fins que aconseguixin enderrocar el president constitucional, Hugo Chávez.

Paraguai davant l'esclat social ▶ Paraguai està a punt de patir un esclat social, les Forces Armades estan en estat d'alerta i el funcionament de la democràcia està amenaçat. La corrupció generalitzada al Govern del president Luis González Macchi, la incapacitat del seu equip econòmic, la pugna entre governants, legisladors, jutges i fiscals per un espai de poder en benefici dels seus interessos personals, han posat en una situació perillosa a la població.

Iran protesta ▶ L'Iran viu temps de manifestacions

estudiantils i vagues. S'alcen veus contra la condemna d'Hashem Aghadjari, un professor d'universitat sentenciat a mort per blasfèmia, i es vol recuperar l'ideal de la revolució iraniana de 1979, basada en la justícia social i el respecte per les diferents identitats culturals de la nació.

D I V E N D R E S 20

Xipre desunida davant la Unió Europea ▶ El problema de la dividida Xipre no va trobar solució a la cimera europea de Copenhaguen. De moment, solament la part grecoxipriota té dret a formar part de la UE l'any 2004.

El futur de Kosovo sobre la taula ▶ El futur de Kosovo torna a figurar a l'agenda internacional. Les últimes setmanes, el secretari general de l'ONU, Kofi Annan, i els ambaixadors del Consell de Seguretat han viatjat a Pristina i Belgrad, i el responsable de la missió de pau per a Kosovo (UNMIK), Michael Steiner, s'ha desplaçat a Washington per discutir l'estatut final de regió, que pertany a la República Federal de Iugoslàvia.

República Centreafricana, focus d'inestabilitat regional ▶ La situació política inestable a la República Centreafricana, amenaçada constantment per cops d'Estat i grups rebels, pot convertir-se en un nou focus bèl·lic, que engoleixi molts països d'Àfrica.

República Democràtica del Congo: és possible la pau en un país sense Estat? ▶ Oficialment, la sagnant guerra a la República Democràtica del Congo ha acabat. El 17 de desembre, les parts enfrontades, representants civils, així com el líder de la milícia Mayi-Mayi, van signar un complex i fràgil acord de pau segons el qual, el president Joseph Kabila romandrà en el seu lloc.

La derrota d'ETA ▶ ETA ha matat un guàrdia civil i n'ha ferit un altre. Els dos presumptes etarres detinguts arran de l'assassinat anaven camí de Madrid, on planejaven atemptar la nit de Cap d'Any contra cinc grans centres comercials.

Intervenció estrangera a Côte d'Ivoire ▶ Els líders de vuit països de l'Àfrica Occidental han acordat desplegar una força de pacificació regional a Côte d'Ivoire, en un nou intent de posar terme a un conflicte que amenaça amb estendre's a altres països veïns.

dCIDOB 85. Macedonia.

Breu aproximació històrica de Macedònia. Un llarg camí recorregut.
Rosa Mari Roig i Berenguer

Breu aproximació històrica de Macedònia

UN LLARG CAMÍ RECORREGUT

Rosa Mari Roig i Berenguer investigadora assistent al Secretariat Internacional de l'Assemblea Parlamentària de l'OSCE

L'actual Antiga República Iugoslava de Macedònia (ARIM) s'estableix el 1991 després d'un referèndum sobre la independència, en el qual el 74% de la població vota a favor de la seva separació de Iugoslàvia. El nom oficial d'ARIM, tot i estar internacionalment reconegut, és provisional i depèn d'una resolució internacional sobre el nom de Macedònia, després d'un litigi amb Grècia.

Antecedents històrics ▶ La història de Macedònia s'inicia fa més de 2.000 anys, quan el territori de l'ARIM formava la secció nord del bressol de la civilització hel·lènica, l'antic Regne de Macedònia. Durant el regnat de Filip II (359-336 a.C) i, sobretot, el seu fill Alexandre III (Magne) Macedònia va arribar a una posició hegemònica i d'extensió territorial cap al nord d'Àfrica, península aràbiga, Pèrsia, passant per Messopotàmia fins l'Índia.

L'any 148 a.C la Macedònia històrica esdevé província romana quan és conquerida per Roma. Els costums, la cultura, l'idioma i la identitat hel·lènica, però, es mantenen durant tota l'ocupació romana. Les províncies macedònies conserven les institucions polítiques i administratives de l'època hel·lènica, i es caracteritzen per ser regions pròsperes i, per tant, atractives per a altres comunitats, com la dels jueus. Quan l'Imperi Romà es divideix en el segle IV, la regió passa a formar part de l'Imperi Romà d'Orient, amb Constantinoble (Bizanci) com a capital, fins a l'ocupació turca del 1389.

El segle VII, durant l'època bizantina, les tribus eslaves s'assenten a la regió. Més tard, el segle IX, el tsar Simeó de Bulgària conquereix la regió. L'Imperi serbi, també interessat en Macedònia, s'annexiona l'àrea en el segle XIV, tot i que només fou per un breu període de temps. A principis del mateix segle els otomans arriben als Balcans i el caràcter cultural de la regió canvia de nou.

El 1878, Rússia derrota Turquia, i Macedònia és cedida a Bulgària d'acord amb el Tractat de San Stefano. No obstant això, els països occidentals, temorosos del creixement de l'Imperi rus, forcen Bulgària a tornar Macedònia a Turquia. El 1893, els nacionalistes macedonis formen l'Organització Revolucionària Interior de Macedònia (VMRO) per lluitar a favor de la independència enfront de Turquia. El moviment acaba en la revolta del dia de Sant Elies (Ilinder), que és brutalment contestada. Encara que el líder nacionalista Goce Delcev mor abans de la revolta, aquest es converteix en el símbol del nacionalisme macedoni.

La primera guerra dels Balcans el 1912 dona lloc a la unió de Grècia, Sèrbia i Bulgària enfront de Turquia. En la segona guerra dels Balcans el 1913, Grècia i Sèrbia expulsen els búlgars i es divideixen Macedònia.

El 1914, Sèrbia, que inclou la Macedònia eslava, s'uneix amb Croàcia, Eslovènia i Montenegro per formar el Regne dels Serbis, Croats i Eslovens, el qual es converteix en Regne de Iugoslàvia a partir de 1929. Durant aquest temps, la VMRO continua la lluita contra els monàrquics, amb la resposta des de Belgrad de prohibir l'idioma macedoni i, fins i tot, el nom de Macedònia.

Durant la Segona Guerra Mundial Bulgària s'adhereix a les potències de l'Eix i ocupa algunes parts de Iugoslàvia, inclosa Macedònia, el 1941. En aquests moments, molts membres de la VMRO s'uneixen al moviment partissà liderat per Tito, tot i que molts d'ells donen suport a l'ocupació búlgara de Macedònia.

El 1943 es decideix que, una vegada finalitzada la guerra, Macedònia gaudeixi de l'estatus de república en la futura Iugoslàvia. Després de la derrota d'Alemanya el 1945 la República de Iugoslàvia és reestablerta, i el 1946 el Govern acaba amb el control serbi sobre Macedònia, la qual passa a ser reconeguda com una república iugoslava autòno-

Canvis de fronteres als Balcans. Tractats de San Stefano i Berlín (1878)

- Imperi otomà
- Grècia 1881
- Bulgària sota el Tractat de San Stefano (març 1878)
- Bulgària sota el Tractat de Berlín (juliol 1878)
- Rumèlia Oriental annexionada per Bulgària (1885)

Macedònia el 1912 dins l'Imperi otomà

- Imperi otomà

Partició de Macedònia el 1913

- Macedònia històrica

Primera Guerra Mundial i Tractat de Pau, 1919

- Fronteres estatals (1919)
- Territoris grecs sota l'ocupació de Bulgària (1916-1919)

Segona Guerra Mundial. Ocupació búlgara 1941-1944

- Ocupació búlgara de territoris iugoslavs i grecs
- Ocupació alemanya de territoris grecs
- Ocupació italoalbanesa de territoris iugoslavs

Fonts ▶

Macedonian heritage (www.macedonian-heritage.gr/Maps/MAP.html)

History of macedonia (www.historyofmacedonia.org)

ma dins de la Federació Iugoslava. En reconèixer els macedonis com un grup ètnic diferent dels serbis i búlgars, les autoritats de Belgrad esperen afeblir les demandes búlgares sobre Macedònia.

La Independència ▶ El 8 de setembre de 1991, a Macedònia s'organitza un referèndum sobre la independència, amb el resultat del 74% de vots a favor. Consegüentment, el gener de 1992 el país declara la plena independència de l'antiga Iugoslàvia. Belgrad coopera amb Macedònia i pacíficament hi retira totes les tropes federals desplegades. D'aquesta manera, les relacions entre Skopje i Belgrad mai no s'arriben a trencar. De fet, Macedònia és l'única república iugoslava que obté la independència sense cap guerra. No obstant això, durant aquests darrers anys hi ha hagut tensió a causa del conflicte de Kosovo.

El 1993, al mateix temps que les Nacions Unides reconeixen Macedònia com a un Estat independent, sota les

BREU APROXIMACIÓ HISTÒRICA DE MACEDÒNIA

sigles d'ARIM, tropes de Nacions Unides hi són enviades per controlar la frontera amb Iugoslàvia, especialment amb la província de Kosovo, potencialment volàtil. Aquesta acció no té el suport de les autoritats iugoslaves. Més endavant, els conflictes interns entre la comunitat albanesa i les autoritats de Skopje tornen a deteriorar les relacions entre Albània i Macedònia.

D'altra banda, Grècia retarda el reconeixement diplomàtic de Macedònia en demanar el canvi de nom del país, al·legant que el terme "Macedònia" implica reclamacions territorials al nord de Grècia (on hi ha una província grega amb el mateix nom de Macedònia, que històricament havia format part del Regne de Macedònia). Immediatament, el Govern grec declara un embargament econòmic al nou país i tanca el port de Tessalònica a tot el comerç de Macedònia, acció amb un gran impacte negatiu sobre l'economia d'aquest petit país. Davant de la seva insistència i pressió, Macedònia adopta de forma provisional el nom "d'Antiga República Iugoslava de Macedònia" (ARIM) per a ser admesa a les Nacions Unides el 1993. Finalment, Grècia aixeca el bloqueig comercial el 1995, i els dos països acorden normalitzar les relacions.

Enfront de Iugoslàvia i Grècia, Bulgària reconeix immediatament la independència de Macedònia el 1991. Una situació paradoxal si es té en compte que Bulgària ha rebutjat permanentment el nom i l'idioma de Macedònia, a excepció del període 1944-1948. Aquesta normalització de les relacions entre els dos estats es constata, entre d'altres iniciatives, amb la visita del president búlgar, Petar Stoyanov, a Macedònia el maig de 2002, així com amb la signatura de l'Acord de Comerç.

No obstant això, l'estabilitat al país es trenca amb la guerra civil. El 2001, esclata un conflicte entre les forces de seguretat de Macedònia i els extremistes albanesos armats en el país. La minoria albanesa, la minoria ètnica més gran del país, reivindica el mateix estatus que la comunitat ètnica macedònia a la Constitució; que l'albanès sigui un idioma oficial; l'establiment d'un Estat descentralitzat, i una universitat pública albanesa. En aquest moment, la imatge d'una Gran Albània torna a aparèixer per tota la regió dels Balcans, qüestió aquesta que avui encara és present, i afecta negativament les relacions entre Albània i Macedònia. L'Acord d'Ohrid, però, representa un punt d'inflexió que inicia un nou període de pau.

L'Acord d'Ohrid ► El 13 d'agost de 2001, després de més d'un mes de negociacions mediades per la comunitat internacional, s'assoleix un acord marc sobre mesures legals i d'altres per resoldre el conflicte amb la minoria albanesa. Aquest acord és signat a la ciutat Ohrid pels quatre partits polítics més importants del país –dos macedonis (VMRO-DPMNE¹ i SDSM²) i dos albanesos (DPA³ i PDP⁴)–. L'objectiu d'aquest document és promoure una concepció cívica de l'Estat i reforçar el sistema polític existent de poders compartits entre la comunitat ètnica macedònia i la comunitat ètnica albanesa. La signatura d'aquest acord inicia el camí per al desplegament de l'Operació "Collita Essencial" de l'OTAN (del 27 d'agost al 26 setembre de 2001), que té com a finalitat recollir i destruir 3.300 armes voluntàriament entregades pels rebels albanesos de l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (EAN/UÇK). L'Acord Marc també fa referència a mesures bàsiques de reconstrucció de la societat, com l'ampliació de la composició ètnica de la policia local amb representants de la minoria albanesa, a partir del reclutament de 1.000 albanesos ètnics durant els propers 10 anys.

ment de l'Operació "Collita Essencial" de l'OTAN (del 27 d'agost al 26 setembre de 2001), que té com a finalitat recollir i destruir 3.300 armes voluntàriament entregades pels rebels albanesos de l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (EAN/UÇK). L'Acord Marc també fa referència a mesures bàsiques de reconstrucció de la societat, com l'ampliació de la composició ètnica de la policia local amb representants de la minoria albanesa, a partir del reclutament de 1.000 albanesos ètnics durant els propers 10 anys.

Un pas endavant és l'aprovació per part del Parlament, a final de l'any 2001, d'un conjunt de quinze esmenes constitucionals per incloure les reivindicacions de la comunitat ètnica albanesa, augmentant els seus drets i reconeixent el seu estatus d'igual a igual amb la comunitat ètnica macedònia. A més, un conjunt de noves lleis, entre aquestes les electorals, també són adoptades. El maig del mateix any, els principals partits polítics acorden fixar el 15 de setembre de 2002 com la data per les eleccions legislatives i prioritzar la reforma de

la llei electoral a l'agenda política, que és aprovada pel Parlament el juny.

De tota manera, durant aquest període, les reivindicacions de la minoria albanesa i la independència de la veïna regió de Kosovo continuen sent font de tensió ètnica. L'arribada de les eleccions i la campanya electoral incrementen les tensions internes, tant entre les diferents comunitats ètniques com dins de les mateixes comunitats. Els discursos polítics es radicalitzen i augmenten els elements nacionalistes que destaquen les diferències ètniques.

Un dels principals punts de l'Acord Marc d'Ohrid és l'elaboració d'un nou cens nacional per actualitzar les dades de Macedònia, tot i que, finalment, aquest no es realitzarà fins el novembre del 2002, principalment a causa de les dificultats entre els parlamentaris per arribar a un acord sobre la data de realització, així com per la celebració de les eleccions legislatives durant el mes de setembre. Aquesta manca de consens entre els polítics s'explica perquè els cens podria haver afectat diferents elements clau de les eleccions (l'electorat, els districtes electorals i els límits municipals⁵) i, per tant, els resultats finals. ■

Fonts ▶

Aquesta informació prové de les pàgines web següents:

- a) <http://www.Macedonia.com>; b) <http://www.mymacedonia.net>; c) <http://www.encyclopedia.com>;
 d) <http://www.infoplease.com>; e) <http://www.faq.macedonia.org>; f) <http://www.lonelyplanet.com>;
 g) <http://www.bbc.co.uk>; h) <http://www.cia.gov>; i) <http://www.rferl.org>; j) <http://www.osce.org>;
 k) <http://www.nispa.sk>; l) <http://www.iwpr.net>.

A més, s'ha obtingut informació de *Divided Communities. A Study of Inter-Ethnic Relations and Minority Rights in Macedonia, Report 1/2001* (Comité Helsinki de Noruega, 2001); i, *Former Yugoslav Republic of Macedonia. Presidential Elections. 31 October & 14 November 1999.Final Report* (Office for Democratic Institutions and Human Rights, OSCE –31/01/00).

Notes ▶

1. VMRO-DPMNE és una coalició política ètnica macedònia: Organització Revolucionària Interior de Macedònia –Partit Democràtic per a la Unitat Nacional de Macedònia–.
2. SDSM és el partit polític ètnic macedoni Aliança Socialdemocràtica de Macedònia.
3. DPA és el partit polític ètnic albanès Partit Democràtic dels Albanesos.
4. PDP és el partit polític ètnic albanès Partit Nacional Democràtic.
5. Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR), *Comments on the Draft Law for the Election of Members of Parliament*, Warsaw, 20/1/01

Al número 14 d'IDEES hi podeu llegir aquests articles:

MIRADES SOBRE EL SEGLE XX

Entrevistes: **Miquel Batllori, Enzo Traverso, Martí de Riquer, Modest Prats, Dolors Canals, Raimon Panikkar, Ramon Margalef, Jordi Savall, Federico Mayor Zaragoza, Moisès Broggi, Carles Sentís**

Articles: **Ferran Sáez Mateu, Albert Mestres, Martí Peran, Josep M. Camarasa i Antoni Roca, Agustí Colomines, Francesc Roca**

La revista *Idees* es ven a les principals llibreries (distribució: Les Punxes). També la trobareu a les llibreries de la Generalitat:

Barcelona: La Rambla 118
 Girona: Gran Via Jaume I, 38
 Lleida: Rambla d'Aragó 43
 Madrid: Serrano 1

Subscripcions

- ✉ EADOP - Àrea Comercial
 Calàbria, 147. 08015 Barcelona
 Tel. 93 292 54 21
 @ eadop@correu.gencat.es

PVP: 8 euros. Subscripció anual 4 números: 21 euros

La revista IDEES és una iniciativa del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis (CETC)
 Tel. 93 343 58 80. E-mail: cetc.presidencia@gencat.net

dCIDOB 85. Macedonia.

Macedònia, any 2001. El conflicte pas a pas.

MACEDÒNIA, ANY 2001 ►

EL CONFLICTE PAS A PAS

Durant l'any 2000 les tropes macedònies es trobaven en màxima alerta a la frontera amb Kosovo a causa de l'increment de la violència. Aquesta zona, des del conflicte entre serbis i albanokosovars del 1999 i la intervenció de l'OTAN al territori, estava experimentant un flux continu de refugiats i de membres de la guerrilla albanesa. Per la seva banda, el delicat equilibri polític i social intern de Macedònia demanava uns canvis que no acabaven d'arribar. Finalment, el 2001 va esclatar el conflicte entre les forces de seguretat de Macedònia i els extremistes albanesos armats en el país. A partir de l'Observatori de Crisis elaborat per la Fundació CIDOB per al Fòrum 2004 hem pogut seguir aquesta situació pas a pas.

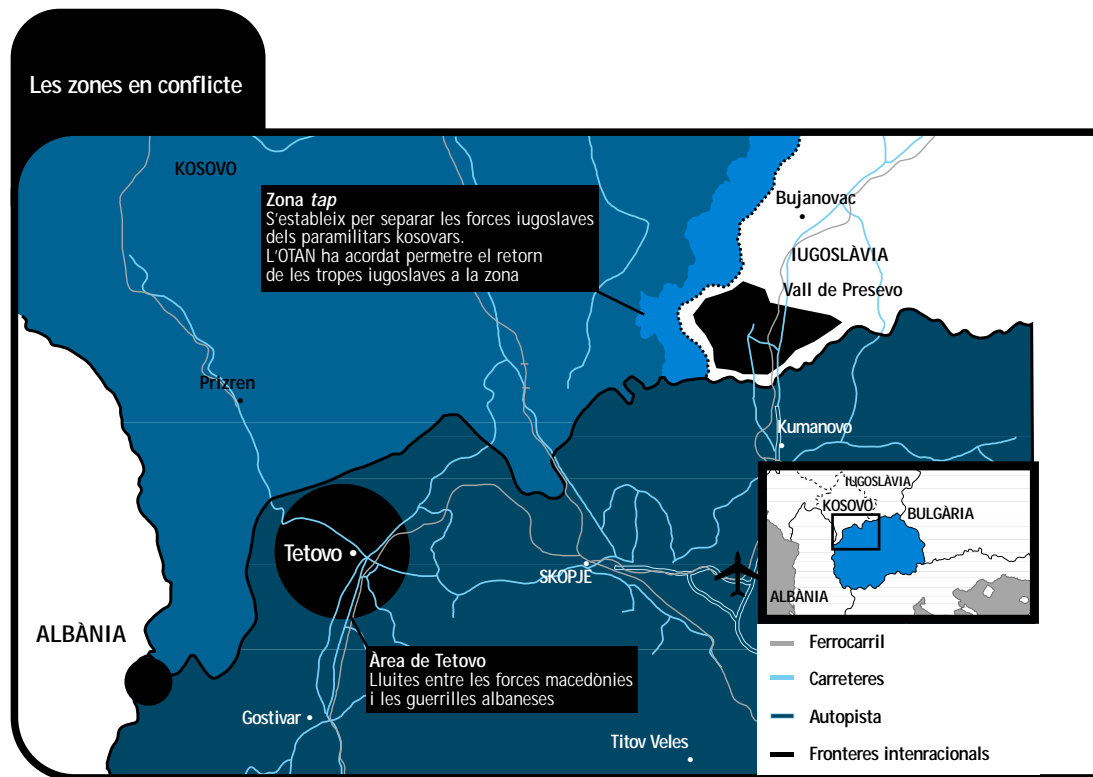
MARÇ ►

Evitar la guerra ► La crisi a la frontera de Macedònia i Kosovo entre la nova guerrilla albanesa, l'Exèrcit d'Alliberament Nacional de Macedònia (EAN) i les tropes de la República ha sembrat la inquietud pel nou focus de conflicte als Balcans i ha provocat una intensa activitat diplomàtica entre els membres de l'OTAN, la Unió Europea i diplomàtics dels Balcans. La primera decisió adoptada per la comunitat internacional ha estat la intervenció de les tropes de l'OTAN a la frontera de Macedònia, fet que indica la preocupació dels aliats per la gravetat de la nova crisi. D'altra banda, el secretari general de l'OTAN, George Robertson i el de les Nacions Unides, Kofi Annan, s'han reunit a Nova York per avaluar la possibilitat d'un desplegament de tropes sèrbies a la frontera sud de Kosovo. Mentrestant, Macedònia continua mobilitzant reservistes i concentrant efectius a la frontera amb Kosovo. En aquest nou conflicte, l'EAN afirma que lluita pels drets dels albanesos de Macedònia. Malgrat això, en aquesta ocasió, els interessos geoestratègics de la comunitat internacional i dels estats veïns estan del bàndol de Macedònia, on la situació de la minoria albanesa, tot i que també discriminada políticament i econòmicament, està molt lluny de la dels albanesos de Kosovo. Mentrestant, a la vall de Presevo, un batalló d'elit de l'Exèrcit iugoslau intenta acabar amb l'ofensiva de la guerrilla albanesa de l'Exèrcit d'Alliberament de Presevo, Mdvdeja i Bujanovac (EAPMB) que lluita al sud de Sèrbia. El trasllat del contingent militar ha estat decidit pel gabinet de crisi convocat pel president serbi, Vojislav Kostunica.

Iugoslàvia i Macedònia, lluitant contra la guerrilla albanesa ► L'amenaça d'una guerra civil a Macedònia s'ha aguditzat amb nous enfrontaments entre la guerrilla albanesa i la policia pels voltants de la ciutat de Tetovo, la segona en importància del país, provocant la fugida de civils. Per al secretari general de l'OTAN, George Robertson, els rebels albanesos de Macedònia podrien tenir la seva base dins del país i no tenir una connexió directa amb la guerrilla albanesa de l'ELPMB, que actua a la vall de Presevo, en la con-

fluència de Kosovo, Sèrbia i Macedònia. Mentrestant, les tropes de l'Exèrcit de Iugoslàvia i de la policia sèrbia, uns 900 efectius, han entrat a la zona de seguretat entorn a Kosovo, al sud de Sèrbia, després de signar un acord amb la força internacional de pau, KFOR. L'Exèrcit iugoslau torna a aquesta zona després de la seva retirada, ara fa 21 mesos i quan en manquen tres perquè es compleixin dos anys de la signatura de l'acord de pau de Kumanovo, que va posar fi als bombardeigs de l'OTAN. La tasca de les tropes sèrbies i iugoslaves consistirà a controlar i impedir la lliure circulació de guerrillers albanesos i netejar la zona de mines, sense que es repeteixin les atrocitats comeses fa dos anys contra la població albanesa. Com a demostració de la seva bona fe, el president serbi, Vojislav Kostunica, ha anomenat la missió "Operació Pau".

La comunitat internacional es mobilitza ► Evitar l'esclat d'una nova guerra a l'ex Iugoslàvia és, finalment, la prioritat de la comunitat internacional, que ha començat a aportar suports polítics i diplomàtics a Macedònia. L'OTAN, per la seva part, ha acordat enviar tropes de reforç i assistència militar per controlar la frontera. La insurrecció de la guerrilla albanesa a Macedònia és preocupant per diversos motius: soscava el Govern de coalició de Skopje, debilita els polítics moderats, revifa antigues animositats ètniques i religioses i posa en evidència la limitada capacitat de les forces de seguretat macedònies. Tanmateix, gràcies a l'habilitat dels seus successius dirigents per mantenir l'equilibri entre els diferents grups ètnics, ha esdevingut un factor important per a l'estabilitat de la regió. Per aquest motiu, com més durí la confrontació més ampli serà l'abisme entre el poble eslav i l'albanès. En aquesta insurrecció no es tracta solament de reivindicar els drets d'una minoria; no es tracta d'un problema intern de Macedònia, sinó que afecta a la situació dels albanesos, dispersats per la zona. La insurrecció actual vol recordar que la guerra de Kosovo no ha resolt la "qüestió albanesa". El president macedoni, que no es conforma amb l'alto el foc unilateral de l'EAN, ha anunciat que negociarà amb tots els partits polítics legals quan ja s'hagin neutralitzat els extremistes. Però Macedònia no estarà segura mentre no adopti una Constitució que reconegui un Estat multiètnic.

Propostes polítiques per contenir la rebel·lió albanesa

► De moment, l'ofensiva general de l'Exèrcit de Macedònia contra la guerrilla albanesa de l'EAN s'ha acabat. Com a conseqüència d'això, el Govern de Macedònia convocarà en una mesa negociadora totes les forces polítiques i s'espera que el president, Boris Trajkovski, anunciï una data per començar les converses sobre el canvi de la Constitució que acabi amb la discriminació ètnica. Per Javier Solana, responsable de la política exterior comunitària, una solució a la crisi passa pel desenvolupament de l'Acord d'Associació i Estabilitat amb la Unió Europea, que contempla reformes polítiques i econòmiques per a una adhesió futura de Macedònia a la UE. Per a la signatura de l'acord, prevista per al 9 d'abril, els Quinze han convidat no tan sols el president i el primer ministre de Macedònia, sinó també tots els grups polítics. Tanmateix, els rebels han amenaçat amb provocar nous enfrontaments en cas que el Govern no canviï la seva estratègia d'excloure'ls de les negociacions. Mentrestant, al sud de Sèrbia han començat les negociacions de pau amb la guerrilla albanesa de l'Exèrcit d'Alliberament de Presevo, Mdevedeja i Bujanovac (EAPMB). Segons fonts oficials, Belgrad està disposat a concedir als albanesos del sud de Sèrbia un alt nivell de drets civils i polítics, descartant, malgrat això, un estatus especial per a la regió.

ABRIL ►

Vorejant l'entrebanc ► Un mes després que el Govern de Macedònia i l'Exèrcit d'Alliberament Nacional cessessin en les seves hostilitats per assegurar a una mesa de negociacions amb l'objectiu de revisar i contrarestar les desigualtats de la mino-

ria albanesa, s'han produït moviments polítics en diversos fronts. D'una banda, tots els partits han mantingut intenses negociacions per poder formar un nou Govern, basat en una gran coalició de partits, que s'espera que sigui capaç d'estabilitzar l'escena política en aquest país dels Balcans. Aquesta coalició aglutinaria els dos principals partits macedonis –el VMRO-DPMNE, actualment al Govern, i l'opositora Unió Social Demòcrata– i els dos partits albanesos més importants, el Partit Democràtic dels Albanesos, integrat en la coalició governamental, i el Partit per a la Prosperitat Democràtica. De l'altra, les autoritats macedònies han signat amb la Unió Europea un acord d'estabilitat i associació, i es comprometen a presentar el mes de juny un esborrany de les reformes constitucionals. Malgrat això, l'ambició d'alguns albanesos d'elevat el seu estatus constitucional de minoria a nació provoca grans recels entre els macedonis que temen la desintegració del país. No obstant això, els rebels de l'EAN han constituït una plataforma política des de la qual reclamen més drets dins d'una Macedònia unida.

MAIG ►

Alta tensió ► Els líders macedonis i internacionals coincideixen en un fet fatídic: Macedònia es troba a punt d'entrar en una guerra civil. El recentment estrenat Govern d'Unitat Nacional, format per les principals forces eslaves i albaneses el 14 de maig, l'objectiu principal del qual és presentar un front comú davant dels rebels i impedir que els extremistes puguin aprofundir les tensions ètniques, s'està preparant per a una ofensiva general en cas que els rebels no respectin un ultimàtum per a la deposició de les armes i la retirada de les

zones que controlen. En cas que es mantingui ferm l'últimatum —encara que, de moment, s'hagi aplaçat— el Govern d'Unitat Nacional pot provocar el col·lapse del Govern, sobretot si es té en compte que un dels partits albanesos, el Partit per a la Prosperitat Democràtica (PPD), tan sols va acceptar entrar a formar-ne part després de rebre fortes pressions internacionals. De tota manera, el màxim responsable ja ha advertit que abandonarà el Govern si es produeixen morts de civils. Des de la represa dels enfrontaments, el passat 3 de maig, uns 9.000 civils han abandonat les seves cases per refugiar-se a Kosovo. Mentre els ministres de la Unió Europea intenten pressionar el president macedoni, Boris Trajkovski, perquè redueixi al màxim les demostracions de força, els ministres d'Afers Estrangers de vuit països balcànics han advertit en un comunicat conjunt que els anomenats actes terroristes estan amenaçant l'estabilitat de tota la regió.

JUNY ▶

Lluny d'una solució ▶ Mentre els fronts de lluita a Macedònia s'estenen i l'Exèrcit no atura els seus atacs amb artilleria pesada, mentre 10.000 civils es troben atrapats a les ciutats controlades pels rebels i bombardejades per les forces governamentals, els dirigents macedonis han anunciat un probable canvi de la Constitució, més favorable a la minoria albanesa, i han proposat una amnistia parcial per als rebels. Segons el primer ministre macedoni, una modificació de la Constitució contemplaria la creació d'una segona nació constitutiva per a la minoria albanesa i l'acceptació d'una segona llengua oficial. L'anunci podria suposar un punt d'inflexió, perquè es tracta de la primera concessió clara del Govern macedoni envers els albanesos des de l'esclat de la crisi. Tanmateix, la intensitat dels combats preocupen la comunitat internacional, que tem més que mai un nou conflicte generalitzat als Balcans. La guerrilla albanesa de l'EAN acaba d'anunciar que està preparada per llançar una ofensiva i emprendre operacions a les ciutats principals, entre aquestes Skopje. Nacions Unides ha manifestat que des de l'inici de la crisi ja han fugit de Macedònia unes 18.000 persones i 9.000 més s'han vist desplaçades a l'interior del país.

S'aproxima a l'estat de guerra? ▶ Macedònia ha amenaçat declarar l'estat de guerra després de la mort de cinc soldats reservistes de l'Exèrcit macedoni en una emboscada de la guerrilla albanesa. La Unió Europea ha apel·lat a Macedònia perquè no utilitzi una política de mà dura que podria provocar la polarització ètnica del país. La situació comença a deteriorar-se tant que el primer ministre, Ljubco Georgievski, s'ha retractat de la seva oferta sobre un canvi de la Constitució a favor de la minoria albanesa atribuint-la a la pressió internacional i a l'"extorsió" dels partits albanesos.

Un pla de pau sense solucions miraculoses ▶ Quan la guerrilla de Macedònia ja està a les portes de Skopje, la capital, el president, Boris Trajkovski, ha presentat un pla de pau d'emergència en un nou intent d'aturar l'avanç dels combatents. Per a molts observadors, aquest pla de pau, que s'aplicaria en cinc fases, és l'última oportunitat per evitar una guerra civil. La primera fase consistiria en reforçar l'Exèrcit i les unitats antiterroristes de la policia, alineant-los sota un comandament comú. La segona i tercera fases estan destinades a "aïllar els terroristes"; la quarta fase, la menys detallada, preveu el desarmament de la guerrilla i una amnistia per als rebels que no estiguin implicats en crims i, l'última, el replegament de l'Exèrcit als seus quarters. Malgrat que els polítics macedonis i els responsables de la comunitat internacional van acollir el pla de pau amb esperança, aquest no inclou les condicions de la guerrilla per posar fi a la seva lluita, com ara la seva participació en futures negociacions, a més a més d'ignorar els avanços estratègics, logístics i psicològics de l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (EAN) en les últimes setmanes. El primer alto el foc en quatre mesos d'enfrontaments, que es va frustrar en qüestió d'hores, i la dimissió del cap de l'Estat Major macedoni, delaten el malestar sobre la ineficàcia de l'Exèrcit i el desgast militar i polític que han suposat aquests mesos de gairebé guerra civil. L'alto el foc i la presentació del pla de pau no han aturat l'èxode dels refugiats. Segons dades de l'ACNUR, en l'última setmana han entrat a Kosovo unes 20.000 persones.

JULIOL ▶

Alto el foc ▶ El Govern de Macedònia ha signat un alto el foc, sota els auspicis de l'OTAN i la UE, després de rebre garanties que els rebels albanesos havien firmat, per la seva part, un acord amb l'OTAN. Segons l'assessor nacional de seguretat macedoni, Nikola Dimitrov, l'acord no significa el final de la crisi, però sí crea les condicions necessàries per al diàleg polític. L'OTAN ha confirmat que ja té "els recursos necessaris per entrar en acció i posar en marxa" l'operació de desarmament de la guerrilla albanesa un cop s'hagin produït les condicions d'alto el foc ferm i durable i un acord polític. L'anunci de l'aturada dels enfrontaments armats es produeix un dia després que representants de la minoria albanesa de Macedònia i del Govern de Skopje acordessin discutir la reforma constitucional per concedir uns drets més amplis a la minoria albanesa.

L'abisme es fa més ample ▶ Les negociacions de pau estan estancades i la violència es repeteix al nord del país, malgrat l'alto el foc en vigor des del 5 de juliol. Segons un analista local, si les negociacions no condueixen a la signatura d'un acord, tornarà a esclatar la guerra, perquè ambdues parts s'hi estan preparant. De moment no es perfila cap acord. Els dos principals partits eslaus han considerat inacceptable el projecte d'acord que els han presentat els mediadors internacio-

nals. Skopje considera que la introducció de dos idiomes oficials –el macedoni i l'albanès– i la creació d'una policia local amb un nombre proporcional d'agents d'origen eslau i albanès, significaria la federalització de Macedònia, la signatura de la capitulació i l'acceptació per part dels macedonis d'esdevenir ciutadans de tercera. Per tant, exigeixen que les minories s'adaptin a les normatives de l'Estat nacional dels macedonis. Mentrestant, les divergències entre la comunitat eslava i l'albanesa s'aguditzen i l'odi es va esmunyint a l'interior d'ambdues. El deteriorament de la situació es fa encara més patent en la relació entre les dues religions majoritàries del país: l'ortodoxa, que congrega la comunitat eslava, i la musulmana, representant de l'albanesa. Fins fa poc, els mentors d'ambdues esglésies havien treballat junts per ajudar a trobar una sortida pacífica al conflicte militar. Malgrat això, la discussió sobre el canvi de la Constitució els ha enfrontat ara, perquè ambdós actuen com el braç religiós dels seus respectius partits polítics i ètnics.

AGOST ►

Acord d'Ohrid i operació "Collita Essencial" ► L'OTAN considera tot un èxit el desenvolupament actual de l'entrega voluntària d'armes per part de la guerrilla albanesa després d'haver acomplert el seu objectiu de recollir 1.100 armes durant la primera setmana de l'operació "Collita Essencial", és a dir, una tercera part del total proposat. Mentrestant, el sentiment anti-OTAN es va estenent cada vegada més entre la població eslava de Macedònia, que denuncia l'organització de protegir els rebels albanesos. La missió "Collita Essencial" executa uns objectius molt limitats: només recull armes entregades de forma voluntària per l'EAN i té un límit de 30 dies, encara que aquest termini podria prolongar-se en cas que el Parlament tardés a ratificar l'acord firmat el passat 13 d'agost a la ciutat d'Ohrid pels quatre partits polítics eslaus i albanesos més forts amb representació al Parlament de Macedònia. L'acord d'Ohrid preveu millores per a la minoria albanesa en l'ús de la seva llengua, més representació en la policia, reformes en l'educació i modificacions de la Constitució que exigeixen una aprovació al Parlament per una majoria de dos terços. La ratificació d'aquest acord és precisament el principal obstacle per posar fi al conflicte. De moment s'ha aplaçat la sessió parlamentària i ambdues parts adverteixen ja que podrien reprendre l'ofensiva.

SETEMBRE ►

La pau amb calçador ► El procés de pau a Macedònia s'ha caracteritzat la primera setmana d'aquest mes per sessions maratonianes al Parlament, on els representants albanesos i eslaus havien de votar pels canvis constitucionals que atorgaran més drets a la població albanesa. Un cop aprovats,

l'OTAN prosseguirà amb el desarmament de la guerrilla i la Unió Europea ja ha promès substancials ajudes econòmiques, fet que ha conduït el primer ministre, Ljubco Georgievski, líder del partit de la dreta nacionalista, VMRO, a manifestar que els canvis de la Constitució són imposats sota pressió i amb agressivitat militar. Però el procés de pau no acaba amb la votació al Parlament i el desarmament. Molts punts de l'acord necessitaran mesos per ser aplicats. A més, han sorgit nous factors, com ara l'aparició de formacions paramilitars eslaves i el rearmament de la policia i de l'Exèrcit, que faran necessària una presència internacional a llarg termini. Segons fonts occidentals, els paramilitars són dirigits sota mà pel ministre de l'Interior amb la vènia del primer ministre. Les mateixes fonts han observat el rearmament de les forces oficials macedònies amb equipament militar rus. D'altra banda, els albanesos, decebuts per l'actuació de les tropes occidentals a la vall de Presevo, on la guerrilla albanesa va acceptar desarmar-se a canvi d'un autogovern més gran, promesa que solament s'ha complert en part, han format una nova guerrilla, l'Exèrcit Nacional d'Albània (ENA). Amb tot això es fa difícil preveure la pau després de la retirada de les tropes de l'OTAN. Una de les possibilitats proposades per la UE per prolongar la presència internacional en sòl macedoni és el desplegament d'una força europea de 1.500 a 2.000 homes, amb suport logístic de l'OTAN, que protegiria els observadors de la UE i de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE) i garantiria una transició vigilada. S'ha de veure si les autoritats de Macedònia acceptaran aquests "pacíficadors".

Macedònia accepta una presència continuada de l'OTAN ► El Govern de Macedònia accepta, després de rebre pressions per part de la Unió Europea, la presència d'una força reduïda de 200 soldats de l'OTAN, un cop acabi l'operació "Collita Essencial", el proper 26 de setembre. La tropa de l'OTAN protegirà els observadors internacionals, encarregats de vigilar el retorn dels refugiats i de vetllar per les institucions en territori controlat per la guerrilla. D'altra banda, la guerrilla albanesa de l'EAN s'ha mostrat disposada, segons l'OTAN, a continuar amb el lliurament d'armes, independentment de la resolució del Parlament de Macedònia sobre la concessió de més drets a la minoria albanesa del país. Fonts de l'Aliança informen que el cap polític de l'EAN, Alí Ahmeti, ha fet una promesa en aquesta línia. Fins ara, l'OTAN ha recollit dues terceres parts de l'arsenal declarat per l'EAN. Queda encara un petit escull per a la pau: el partit minoritari Nova Democràcia ha presentat una proposta per sotmetre el pla de pau i els canvis constitucionals a un referèndum, per a l'aprovació del qual es necessitaria només el suport d'una majoria simple. Un referèndum no només retardaria l'acceptació de l'acord de pau, sinó que provocaria la sortida del Govern de la Unió Social Demòcrata, un dels dos partits eslaus que forma la coalició governamental, segons va manifestar el seu líder, Branco Crevenkovski.

Operació "Guineu Ambre" ▶ L'operació de l'OTAN "Guineu Ambre" ha substituït la missió "Collita Essencial" de recollida d'armes de la guerrilla. Aquesta nova operació, en la qual participen aproximadament 1.000 soldats alemanys, francesos i italians i que està dirigida per un comandament alemany, té un mandat molt diferent de l'anterior, atès que l'Aliança considera que la recollida d'armes ha acabat i ara s'imposa ajudar el Govern macedoni a protegir els observadors europeus de l'OSCE. George Robertson, el secretari general de l'OTAN, ha anunciat que s'han recollit més de 3.300 armes, l'arsenal estimat de la guerrilla. No obstant això, gairebé no s'ha lliurat armament pesant. Mentrestant, el Parlament macedoni ha aprovat provisionalment les 15 esmenes a la Constitució que concediran drets més amplis a la minoria albanesa, tot i que fins al 4 d'octubre no es procedirà a una segona votació. A l'acord de pau d'Ohrid es preveia la coincidència en el temps del programa de desarmament i l'adopció de les reformes polítiques. El retard d'aquestes reformes ha suscitat preocupació entre els diplomàtics occidentals, els quals ja han advertit els polítics macedonis que la no ratificació de l'acord de pau amb l'Exèrcit d'Alliberament Nacional albanès pot arrossegar el país a la guerra civil. També han instat el Govern macedoni a decretar l'amnistia a tots els guerrillers de l'ÉAN que han lliurat les seves armes, tal com el president Boris Trajkovski va prometre fa un mes. Per a la població civil, com per a Branko Geroski, el director del diari macedoni més important, és obvi que la crisi no ha acabat, perquè els eslaus i els albanesos han perdut la confiança mútua i perquè és necessari afermançar la pau amb un programa de desenvolupament per a ambdues comunitats.

OCTUBRE ▶

Perilla la missió de pau ▶ El procés de pau a Macedònia està estancat. Si el Parlament no reprèn immediatament el debat sobre els canvis constitucionals que atorgaran més drets a la minoria albanesa de Macedònia, la crisi tornarà a desembarcar en un conflicte obert. Les institucions europees ja han adoptat les primeres mesures. D'una banda, la Unió Europea ha anul·lat una conferència de donants programada per al 15 d'octubre en què estava prevista una injecció de milions de dòlars per salvar Macedònia de la bancarrota. L'OSCE, de l'altra, s'ha negat a enviar observadors al país mentre la part eslava no compleixi les obligacions a què es va comprometre a l'acord de pau d'Ohrid. I sense observadors de l'OSCE, la missió de l'OTAN és inútil, ja que la seva tasca consisteix precisament a protegir els observadors. La plantada de les institucions internacionals demostra un error de càlcul del primer ministre, Ljubco Georgievski qui, aprofitant la situació mundial de guerra contra les xarxes del terrorisme islàmic, va intentar desmarcar-se de l'acord de pau. La seva campanya per relacionar els guerrillers de l'ÉAN amb l'organització terrorista de Bin Laden no ha donat resultats.

NOVEMBRE ▶

Complicacions ▶ Centenars de policies fortament armats han pres posició als voltants de Tetovo, la capital dels albanesos de Macedònia, després que tinguessin lloc els enfrontaments més greus entre les forces de l'ordre macedonis i extremistes albanesos des de la firma de l'acord de pau d'Ohrid. Les disputes, que ja s'han cobrat la vida de tres policies macedonis i s'han saldat amb 12 persones segrestades, podrien enterrar el ja fràgil procés de pau. Els enfrontaments es van produir en resposta a una operació controvertida, ordenada pel ministre de l'Interior, Ljube Boskovski, un nacionalista dur, per procedir a l'exhumació d'una fossa en la qual hi havia cadàvers de macedonis assassinats per la guerrilla albanesa. Per a aquesta operació va enviar 200 policies a Trebos, una ciutat de majoria albanesa. El desplegament de forces de seguretat en àrees controlades anteriorment per la guerrilla albanesa ha de comptar amb l'aprovació de l'OSCE i ha d'anar acompanyat de soldats de l'OTAN, condicions que han estat obviades per Boskovski. D'altra banda, la creació d'un nou grup rebel, producte de la fusió de l'Exèrcit d'Alliberament de Presevo, Mvdejeja i Bujanovac, que actuava al sud de Sèrbia, i de l'Exèrcit d'Alliberament Nacional de Macedònia, han augmentat les protestes dels opositors al procés de pau, que mantenen que no hi va haver un desarmament real dels rebels.

Nou contratemps per a la pau ▶ Els socialdemòcrates, el principal partit moderat de Macedònia i principal aliat d'Occident, han abandonat, juntament amb el Partit Democràtic Liberal, la coalició governamental, fet que significa un nou contratemps en el procés de pau. La sortida dels moderats podria reforçar la posició dels nacionalistes durs, sobretot la del ministre de l'Interior, Ljube Boskovski, justament quan el Tribunal Internacional de Crims de Guerra està investigant els primers indicis d'abusos dels drets humans durant la guerra de Macedònia arran del descobriment d'una fossa comuna. Boskovski s'ha destacat per les seves mesures dràstiques contra els rebels albanesos i, per tant, existeix el temor que la sortida dels moderats pugui provocar més intervencions de les forces de seguretat i desencadenar nous enfrontaments. Segons la portaveu dels socialdemòcrates, el partit no volia continuar formant part d'un Govern corrupte, criminal, que desenvolupa una política econòmica catastròfica i que recorre a tàctiques agressives. El partit socialdemòcrata (SDSM) ha sol·licitat la convocatòria de noves eleccions. En aquest moment la veritable amenaça per a la pau constitueix la fragmentació dels partits macedonis eslaus.

REFUGIATS I DESPLAÇATS INTERNS ▶

Entre els mesos de febrer i agost de 2001, a causa dels incidents violents entre macedonis i albanesos i la manca de seguretat que viu la població afectada, més de 140.000 persones es veuen obligades a abandonar les seves llars. La gran majoria troba refugi a Kosovo (81.000), altres al sud de Sèrbia (12.000) i un nombre reduït a altres països propers, com Albània o Turquia, on són allotjades a cases de familiars, amics o famílies d'acollida. Per la seva banda, més de 50.000 persones es converteixen en desplaçats interns. A aquestes xifres s'hi han d'afegir els 3.500 refugiats ja existents del conflicte de Kosovo que encara viuen a la zona, conflicte aquest iniciat el 1999 i que va provocar en el seu moment centenars de milers de desplaçats.

L'èxode a Macedònia comença a finals del mes de febrer a les poblacions del nord, concretament a la regió fronterera amb la veïna Kosovo, i s'intensifiquen al maig quan la violència s'estén fins a la segona ciutat més gran del país, Tetovo.

Pel que fa als desplaçats interns, la majoria també són acollits per famílies, sobretot a les ciutats de Skopje, Kumanovo, Tetovo i Dojran; però 3.312 persones s'allotgen als 20 centres col·lectius repartits pel país.

Durant els sis mesos de conflicte, 102 poblacions es veuen afectades pels incidents violents i 5.400 cases queden completament destruïdes. Quan el 13 d'agost, s'assoleix l'Acord de Pau i es declara l'alto el foc, les agències humanitàries comencen la seva tasca de crear les condicions necessàries perquè tots els refugiats i desplaçats puguin tornar a les seves llars. Però el debat polític per a l'adopció de l'acord continua i es generen nous brots de violència esporàdics que provoquen encara més desplaçats, sobretot dones

i nens. I no és fins el 16 de novembre, quan es ratifica l'Acord de Pau, que l'optimisme emergeix de nou.

Segons un informe de l'ACNUR, el gener de 2002 uns 100.000 refugiats i desplaçats interns ja han tornat a casa seva, però 11.000 encara es troben repartits entre Kosovo i el sud de Sèrbia i 20.000 per l'interior del país. Per ètnies, els albanesos retornen més ràpidament que els macedonis, principalment perquè aquests últims tenen més problemes per fer-ho.

Les causes del no retorn són molt diverses: Moltes d'aquestes persones són conscients que ara formen part de l'ètnia minoritària a les seves poblacions d'origen i temen ser detingudes de nou en enfrontaments propers. Almenys 30 poblacions estan rodejades de mines antipersonals i la majoria de les cases i propietats que van ser abandonades estan parcial o totalment destruïdes; el mateix passa amb les escoles. La limitació de la llibertat de moviment, la manca d'electricitat i de sanejament en algunes zones o l'impediment per a moltes persones d'accedir als serveis, sobretot al sanitari, dificulten la tornada.

Un altre problema amb el qual han de lluitar les agències humanitàries és el de la documentació: moltes persones, sobretot els membres de les ètnies minoritàries, no tenen els documents d'identitat i els permisos de residència necessaris i els resulta problemàtic poder tornar a entrar al seu país.

A finals de 2002, gairebé el 95% dels desplaçats interns i refugiats han retornat a casa seva. Queden 8.000 desplaçats interns i 3.000 refugiats, principalment a Kosovo, els quals s'espera que puguin tornar al llarg dels propers mesos, quan els problemes d'habitatge i seguretat s'acabin de resoldre.

Principals agències humanitàries que es troben a la zona i les seves funcions ▶

ACNUR (Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats)

- ▶ Proporciona refugi d'emergència a 1.500 famílies durant l'hivern (2001-2002).
- ▶ S'encarrega de la reparació de les cases més afectades: unes 4.000 al final de l'any 2001 i unes 750 per a l'any 2002.
- ▶ Distribueix kits de retorn que contenen mantes, matalassos, eines, cobertes de plàstic per cobrir les teulades i finestres i objectes per a la higiene com sabó i detergents, a més de llenya i roba d'abric.
- ▶ Estableix sis línies humanitàries d'autocars que permeten la llibertat de moviment en els punts més conflictius. D'aquesta manera, es permet que els nens acudeixin a l'escola de manera segura i s'organitzen visites dels refugiats a les seves propietats per avaluar els danys i decidir quan es durà a terme el retorn definitiu.

UNOCHA (Oficina de Nacions Unides per a la Coordinació dels Afers Humanitaris)

- ▶ Presta assistència a la població minoritària que viu en zones de majoria ètnica.

CICR (Comitè Internacional de la Creu Roja) i PMA (Programa Mundial d'Aliments)

- ▶ Coordinen conjuntament l'assistència alimentària als refugiats.

UNMAS (Servei de les Nacions Unides d'Activitats relatives a les Mines)

- ▶ Obre una oficina al país per prestar ajuda al Govern macedoni amb les tasques de desminat.

FAO (Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació)

- ▶ Dóna suport a les activitats agrícoles a petita escala per promoure la producció del cultiu.
- ▶ Assisteix les comunitats agrícoles amb oportunitats econòmiques.

OMS (Organització Mundial de la Salut) i UNICEF (Fons de les Nacions Unides per a la Infància)

- ▶ Asseguren l'accés a totes les famílies als serveis sanitaris, inclòs el servei post-trauma.

UNICEF

- ▶ Assisteix el sector de l'educació; ajuda a reconstruir les escoles danyades i assegura que tant els nens refugiats com també els desplaçats interns, i els que han tornat a les seves llars, tinguin accés a l'educació.

Fons ▶ ACNUR Los refugiados en cifras, 2002: www.acnur.org/ | www.reliefweb.int | www.ifrc.org
www.realitymacedonia.org.mk/web/firstpage.asp

www.db.idpproject.org/Sites/IdpProjectDb/IdpSurvey.nsf/wCountries/Macedonia

dCIDOB 85. Macedonia.

Bibliografia bàsica.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA ►

ACKERMAN, Alice (2000) ►

Making Peace Prevail: Preventing Violent Conflict in Macedonia (Peace and Conflict Resolution)

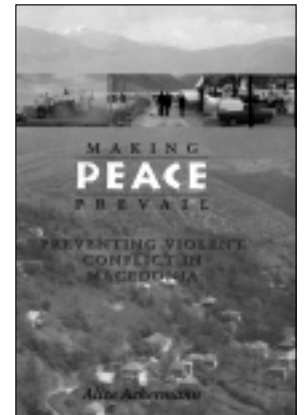
Syracuse, NY: Syracuse University Press, 272 pàgines.

La majoria de les obres aparegudes els darrers anys sobre Macedònia giren entorn del tema de la seva identitat nacional, la seva complexa estructura ètnica i la seva emergència problemàtica com a Estat independent. La d'Alice Ackerman, al contrari, aborda una qüestió molt més específica i, si es vol, menys transcendent, però que el temps transcorregut des de la seva publicació l'any 2000 ha demostrat la seva extraordinària importància, allò que, citant el títol de l'últim dels seus capítols, podríem anomenar "l'art de prevenir els conflictes".

Making Peace Prevail emprèn de manera successiva l'anàlisi de les mesures que Macedònia ha adoptat en l'ordre intern per prevenir els conflictes de base ètnica, el paper que han jugat les organitzacions internacionals a aquest respecte, de manera molt especial l'OSCE, i finalment, els esforços realitzats des de les organitzacions no governamentals, tant nacionals com d'àmbit internacional. Tot això després d'una introducció en què s'analitzen les diferents teories sobre la matèria des de l'època de la Guerra Freda fins als nostres dies, i en què es passa revista als fracassos i als èxits de la diplomàcia preventiva.

Encara que la seva tesi principal, –aquella que per a la prevenció eficaç dels conflictes és necessària l'acció combinada dels actors polítics internacionals i el comportament moderat dels d'ordre intern– és difícilment discutible, és en canvi criticable tant la menysvaloració del paper dels actors polítics interns davant del de subjectes de dret internacional, com la de les organitzacions no governamentals davant de les de caràcter governamental, l'estudi del qual ocupa la major part del llibre.

L'obra d'Ackerman constitueix de tota manera una aportació nova a l'anàlisi de la qüestió macedònia, una contribució valuosa també a l'encara escassa literatura existent en relació a la prevenció de conflictes. No hem d'oblidar que la intensa activitat de mediació desenvolupada des de les instàncies nacionals i internacionals més diverses durant els complicats anys de la transició democràtica a Macedònia, va aconseguir mantenir el país al marge dels conflictes bèl·lics que, d'una manera o una altra, van assolir totes les altres repúbliques de l'antiga Iugoslàvia durant la dècada dels noranta. Desafortunadament aquests esforços no van poder impedir l'esclat del conflicte armat que durant la primera meitat de l'any 2001 va afectar diverses zones de majoria albanesa i, en general, tot el país. Un conflicte posterior a la publicació del llibre, que per consegüent roman al marge de l'anàlisi de la seva autora, en una desafortunada coincidència que potser seria oportú salvar de cara a una segona edició de l'obra.

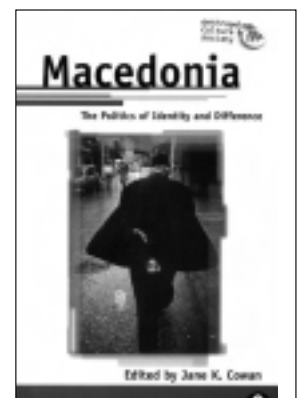
COWAN, Jane K. [ed.] (2000) ►

Macedonia: The Politics of Identity and Difference

Londres: Pluto Press, 192 pàgines.

La qüestió macedònia afecta en primer lloc els ciutadans de l'Estat que, des de l'any 1991, duu aquest nom. Però segons intenta demostrar Jane K. Cowan, es tracta d'una controvèrsia, les ramifications de la qual s'estenen molt més enllà de les fronteres de l'Estat macedoni, i que fins i tot desborda l'àrea més meridional dels Balcans en la qual aquest s'ubica, fins implicar les nombroses comunitats d'immigrants grecs i eslaus d'Europa occidental, Amèrica i Austràlia. És per això que en aquest volum, Cowan i els seus col·laboradors s'embarquen en la tasca "d'explorar les repercussions contemporànies de la qüestió macedònia, des de fa tant de temps en el nucli de la política balcànica, reconeixent Macedònia com un afer global, i focalitzant la seva atenció en les polítiques d'identitat i diferència, tant en la mare pàtria com en la diàspora".

Els treballs continguts en aquest llibre criden l'atenció més per la seva especificitat que per la seva amplitud de perspectives. Precedit per una introducció de l'autora i K. S. Brown, el primer dels assaigs, de Riki van Boeschoten, analitza el problema de les divisions ètniques al districte de Florina, una de les ciutats del nord de Grècia on la comunitat eslava ha estat més mobilitzada els darrers temps; el de Piero Vereni es dedica a la identitat nacional a la Macedònia grega occidental; i el tercer, de Iakovos D. Michailidis analitza el tractament dels eslavòfons a la historiografia grega. Loring M. Danforth torna una altra vegada més al tema de la construcció de la identitat nacional entre els membres de la diàspora macedònia a Austràlia; Jonhatan M. Schwartz dedica el seu assaig a la improvisació de la identitat a la diàspora i a la pàtria; K. S. Brown a la "parapolítica" a la Macedònia de la segona meitat dels noranta i, per tancar aquest volum, d'altra banda d'una manera breu, Georgios Agelopoulos analitza la dimensió política del multiculturalisme a Tessalònica, la gran urbs de la Macedònia hel·lènica. Es tracta, com es pot veure, d'un conjunt d'articles singularment específics, que probablement només siguin d'interès per al lector interessat d'una manera profunda en la qüestió macedònia, i de profit per qui compti amb uns coneixements previs de certa entitat.

DANFORTH, Loring M. (1995) ▶

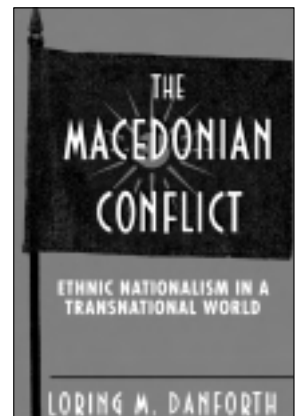
The Macedonian Conflict. Ethnic nationalism in a Transnational World

Princeton, NJ: Princeton University Press, 294 pàgines.

En un conflicte tan marcat per les diferents concepcions sobre la identitat nacional pròpia i les alienes, la visió d'un antropòleg sempre pot ser una ajuda. I aquest és precisament l'interès de l'aportació que a l'anàlisi de la qüestió macedònia dona l'obra de Loring M. Danforth.

Tercera monografia de Danforth, aquesta obra persegueix un doble objectiu. D'una banda, enquadrar "la qüestió macedònia" en el marc d'una època com l'actual, caracteritzada per la reviviscència de les qüestions ètniques i pel ressorgiment de minories políticament articulades que, d'un a un altre confí del planeta, demanen llibertats culturals, drets humans, autonomia política i fins i tot independència nacional. I, de l'altra, explicar la manera en què "la qüestió macedònia" –o, més particularment, el conflicte entre grecs i eslaus– s'ha anat debatent no solament en el seu marc geogràfic d'origen, sinó fins i tot entre les comunitats d'una i altra procedència escampades arreu del món.

Danforth dedica al primer dels propòsits els tres primers capítols de la seva obra "Ethnic Nationalism: The Construction of National Identities and Cultures", "Conflicting Claims to Macedonian Identity and History", i "The Construction of a Macedonian National Identity", mentre que els altres cinc capítols del llibre s'orienten més aviat cap al segon dels propòsits. D'aquests cinc capítols en trobem tres de gran interès –els dedicats a les comunitats transnacionals, al moviment macedoni pels drets humans al nord de Grècia, i a la lluita pels símbols nacionals i pel reconeixement internacional de Macedònia–; els altres dos capítols una mica més específics, –els dedicats a l'anàlisi de la identitat nacional de la diàspora macedònia a Austràlia– en principi tindran menys interès per al lector europeu. Completa l'obra un catàleg interessant de fotografies, moltes d'aquestes del mateix autor.

PETTIFER, James [ed.] (1999) ▶

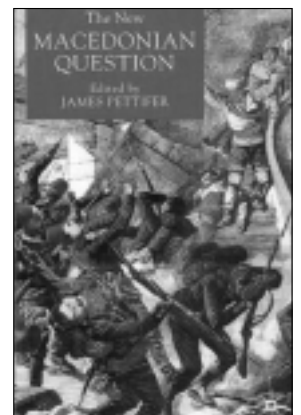
The New Macedonian Question

Londres/Nova York: Macmillan, 360 pàgines

Quan el 1999 va aparèixer aquest llibre, Mark Mazower va predir des de les pàgines del *Times Literary Supplement* que en algun moment proper Europa també fixaria els ulls sobre Macedònia i que, quan això succeís, aquest llibre ajudaria a comprendre el que havia estat passant en aquell país. Si la primera predicció de Mazower s'ha complert de sobres, la segona no ha estat menys certa, i els gairebé vint treballs que integren la compilació que James Pettifer presenta constitueixen una guia molt útil per orientar-se en el nou laberint macedoni.

Amb una reguera d'obres en el seu haver, sembla obligat pensar que Pettifer duia temps preparant-se per abordar amb ple coneixement de causa "la qüestió macedònia". Però als seus coneixements personals cal afegir els d'una selecció de col·laboradors particularment encertada: diversos pesos pesats en l'estudi dels problemes balcànics, com Hugh Poulton, Jens Reuter o Stefan Troebst, amb el d'un parell de prominents polítics macedonis, Gjorgji Caca i Dimitar Mircev, per completar la seva selecció amb la incorporació de diversos acadèmics búlgars, grecs i iugoslaus, amb la reedició d'algun text ja clàssic i, com a colofó, amb la incorporació a l'obra d'una llarga entrevista amb Kiro Gligorov, sens dubte la figura política més distingida de la Macedònia moderna.

Però el que fa l'obra veritablement valuosa és l'elecció encertada dels temes que s'aborden. Si la darrera dècada hi ha hagut tres qüestions controvertides pel que fa a aquest país, aquestes han estat la de la seva identitat nacional, la de la convivència en el si de les diferents minories ètniques, i la de la seva inserció internacional. I aquests són els tres grans blocs en què es divideix l'obra. Sense ànim d'exhaustivitat, Elisabeth Barker analitza en el primer els orígens de la qüestió macedònia i el mateix Pettifer la seva vigència actual, i mentre que Troebst desgrana els plantejaments històrics del nacionalisme macedoni, Kyril Drezov presenta les diferents versions d'aquella història conduïda pels seus veïns. En el segon dels blocs temàtics, Poulton, Winnifriith i, una altra vegada, Pettifer, analitzen respectivament la situació a Macedònia de les minories musulmanes, dels vlacs i els albanesos, i tanca el bloc Caca amb un estudi sobre els drets d'aquestes minories en el nou Estat. Finalment, el bloc temàtic que tanca l'obra recull, després d'una anàlisi global de com han evolucionat les relacions exteriors del nou Estat macedoni a càrrec de Mircev, estudis més específics sobre la visió que d'aquest tenen tres dels actors principals en el teatre balcànic: Rússia, Grècia i Iugoslàvia.

POULTON, Hugh (1995) >

Who are the Macedonians?

Londres: Hurst & Company (2a ed.: Indiana University Press, 2000), 244 pàgines.

Sens dubte, un dels millors coneixedors del problema de les minories nacionals als Balcans, Hugh Poulton, que ha treballat tant per Amnistia Internacional com per al Minority Rights Group, compta amb obres com *The Balkans: Minorities and States in Conflict* (Minority Rights Publications, 1991 i 1993), *Top Hat, Grey Wolf and Crescent: Turkish Nationalism and the Turkish Republic* (New York University Press, 1997), i *Muslim Identity and the Balkan State* (ed. Con Suha Taji-Farouki, New York University Press, Nova York, 1997), a més d'aquesta que ens ocupa.

Who are the Macedonians? és un minuciós intent per desgranar el complex mosaic ètnic de la Macedònia d'avui. A mig camí entre la monografia acadèmica i l'obra introductòria per als no iniciats, amb alguns trets de reivindicació dels drets per a les minories ètniques, l'obra traça amb encert l'evolució dels diferents pobles que en proporció variable viuen en aquest Estat o hi han deixat la seva empremta –eslaus, albanesos, grecs, turcs, vlacs, gitanos, jueus– des de l'antiguitat clàssica fins als nostres dies, no sense haver posat un èmfasi especial en els moments clau de la desintegració de l'Imperi Otomà, els anys d'entreguerres, la II Guerra Mundial, la Guerra Civil grega i –naturalment– els primers passos de la Macedònia independent. *Who are the Macedonians?* constitueix d'aquesta manera un punt de partida excel·lent per a lectures posteriors sobre el tema, tant si aquestes discorren per la via de la politicologia, l'antropologia o la història.

Poulton manté la tesi que els macedonis han desenvolupat conductes diferenciades en relació amb els grups ètnics que els envolten, segons es trobin en un context en què eren majoria –com succeeix en l'actual República de Macedònia– o en un en què són minoria –Bulgària i Grècia, principalment– fet que constitueix una hipòtesi de treball molt reveladora. Desafortunadament, la segona edició del llibre, apareguda l'any 2000, aporta tot just una dotzena de noves pàgines –i cap revisió de continguts– respecte de la primera de 1995, i ignora, per tant, esdeveniments de tanta importància com la pujada al poder de VMRO-DPMNE, la crisi de Kosovo i el seu impacte sobre l'equilibri demogràfic de Macedònia i, naturalment, els enfrontaments armats recents de 2001. Tot això deixa l'obra de Poulton com a un referent excel·lent per a l'estudi del rerefons històric de la crisi actual macedònia, però com a una ajuda incompleta a l'hora d'entendre les seves causes més immediates.

- > Bibliografia seleccionada i comentada per Carlos Flores Juberías, professor de Dret Constitucional, Universitat de València. Aquests llibres es poden consultar a la biblioteca de la Fundació CIDOB.

lateral. Revista de cultura

...lee cosas diferentes

Pg. Sant Joan 25, 2 1 . 08010. Barcelona Teléfono: 93 265 29 76 / Fax: 93 265 83 09 www.lateral-ed.es e-mail: revista@lateral-ed.es

dCIDOB 85. Macedonia.

Adreces d'internet interessants per visitar.

ADRECES D'INTERNET interessants per visitar ►

INSTITUCIONALS ►

The President of the Republic of Macedonia

www.president.gov.mk

Idiomes: anglès i macedoni

El protagonisme indubtable que el seu dia va tenir el president Kiro Gligorov, i el que actualment –i, en especial, els dos darrers anys– ha tingut el president Boris Trajkovski, justifiquen l'interès d'aquesta pàgina.

Es transcriuen els articles constitucionals que fan referència a les funcions del president, i es proporciona també un currículum vitae detallat del president Trajkovski i un àlbum fotogràfic dedicat especialment a subratllar el seu protagonisme en el camp internacional.

Una secció dedicada al Consell de Seguretat descriu la composició i funcions d'aquest òrgan tan important i permet accedir a les notes de premsa de les seves reunions. La secció "Gabinet" permet conèixer l'estructura i contactar amb el gabinet presidencial, i la titulada "Information Center" proporciona transcripcions dels discursos més importants, declaracions i notes de premsa del president.

Finalment, s'inclouen seccions dedicades a seguir el procés d'integració de Macedònia a l'OTAN i la Unió Europea, amb noves seleccions de discursos, declaracions i acords en aquests dos àmbits.

Ministeri de Defensa de la República de Macedònia

www.morm.gov.mk

Idiomes: anglès i macedoni

Dins de la caòtica política informativa que patrocina el Govern de Macedònia, plena de pàgines web sense cap tipus d'interès, escrites exclusivament en macedoni, pèssimament presentades o, senzillament, no operatives (de les quals la mateixa *home page* del Govern macedoni a www.gov.mk n'és un bon exemple), aquest web constitueix una excepció relativa.

Es posen a disposició del visitant documents d'importància com la Llei de Defensa, el Llibre Blanc sobre la Defensa de la República de Macedònia o l'Estratègia de Defensa de la República de Macedònia, així com informació succinta sobre l'estructura organitzativa del Ministeri i de les mateixes Forces Armades macedònies.

De fet, la pàgina funciona també com a *home page* de l'Exèrcit macedoni (ARM), i dóna informació sobre la seva cadena de comandament i el seu sistema d'ensenyament. A més, també s'informa de les relacions entre Macedònia i l'OTAN i de les activitats en terreny macedoni de les tropes de l'Organització i del programa *Partnership for Peace*. Finalment, es dóna accés a notícies, discursos i declaracions en temes de defensa, així com a les publicacions del Ministeri com *Defensa* i *La veu de l'Exèrcit*.

En un moment en què l'actuació de les Forces Armades macedònies ha passat al primer pla de l'actualitat informativa, i en què les relacions amb l'OTAN constitueixen una qüestió política d'importància primordial, aquest web pot tenir per a l'analista un interès especial.

State Election Commission of the Republic of Macedonia

www.dik.mk

Idiomes: macedoni i anglès

Creada fa només uns mesos, amb motiu de les eleccions parlamentàries del 15 de setembre de 2002, el web de la Comissió Electoral Estatal de Macedònia (DIK) posa a disposició dels analistes interessats en l'estudi dels processos electorals al país, tant en macedoni com en anglès, la legislació electoral aplicable tant per a les eleccions parlamentàries com per a les presidencials, la composició de la mateixa Comissió i el perfil biogràfic dels seus integrants, les candidatures presentades per cada partit en cada districte amb motiu dels darrers

comicis, i –especialment– els resultats tant d'aquestes eleccions com de les realitzades els anys anteriors.

Encara que la informació sobre aquests darrers comicis és suficient i es troba correctament exposada, la de les cites anteriors amb les urnes resulta, al contrari, incompleta i de vegades caòtica.

En tot cas, informació complementària sobre aquesta matèria es pot trobar així mateix a la també deficient pàgina web de l'Assemblea Nacional, www.sobranie.mk

Aquest web de l'Agència d'Informació de la República de Macedònia ofereix a la seva pàgina principal una selecció diària de notícies, no gaire àmplia però suficient per seguir de prop l'actualitat política del país, que a més queda arxivada per qui desitgi accedir a les mateixes en un altre moment. Operativa des de 1997, el web és molt útil per concretar i datar acords, decisions o notícies. Proporciona també resums dels acords adoptats pel Consell de Ministres a les últimes reunions.

A més, s'ofereixen vincles amb els webs de l'Oficina del President de la República i de la del Primer Ministre del Govern, de l'Assemblea

Nacional i de la Comissió Electoral de l'Estat, així com vincles amb diverses agències de notícies (MIA, Makfax, etc.), diaris (*Dnevnik*, *Nova Makedonika*, *Utrinski Vestnik*, *Vest*, *Vecer*) i altres agències governamentals.

També es proporcionen al visitant els detalls (direcció postal, telèfons, correu electrònic i direcció de la pàgina web) dels diferents ministeris, juntament amb informació sobre els titulars de cada cartera que inclou la seva fotografia i una breu nota curricular.

Finalment, inclou informació sobre la mateixa agència.

INFORMATIVES ▶

Makfax

www.makfax.com.mk

Idiomes: anglès, macedoni i albanès

Fundada el 1992 i operativa des de 1993, Makfax fou la primera agència independent de notícies apareguda després de la dissolució de la Federació Iugoslava. El seu àmbit de treball és eminentment regional, i cobreix l'actualitat informativa de Macedònia, però també d'Albània, Bulgària, Grècia, Turquia i els estats de l'antiga Iugoslàvia. Makfax proclama dur a terme una informació "imparcial i lliure d'influències partidistes", que li ha proporcionat "una reputació de mitjà d'informació imparcial".

L'agència distribueix als seus subscriptors una mitjana de 90 a 100 notícies diàries, de les quals la seva pàgina web en publica una selecció, que apareix editada en anglès, macedoni i albanès. Juntament amb els seus butlletins diaris de notícies sobre "Macedònia", "la Regió" i "el Món", Makfax proporciona també resums setmanals.

Els despatxos de Makfax són una font útil d'informació per seguir l'actualitat política de Macedònia, i especialment les relacions diplomàtiques amb els països del seu entorn.

MakNews

www.maknews.com

Idioma: anglès

L'agència MakNews ofereix al seu web una sèrie completa de vincles amb els principals mitjans de comunicació macedonis –els diaris *Nova Makedonija*, *Utrinski Vestnik* y *Dnevnik*, les revistes setmanals *Forum*, *Makedonsko Sonce*, *Start* y *Zum*, les emissores *A1 News* y *A1 Video News*, o les agències MIA, MILS, Makfax, entre altres– convenientment diferenciats segons es publiquin en anglès o macedoni, així com una selecció interessant de notícies pròpies i d'agències i mitjans de comunicació internacionals.

El web compta també amb una secció "d'articles, assaigs i opinions" en què es recullen diversos treballs d'opinió i assaigs de caire més

o menys acadèmic sobre temes diferents –alguns històrics, altres d'actualitat– obra d'analistes de procedència diversa, així com alguns documents d'ONG de dins i de fora del país.

Finalment, un col·lecció de dossiers sobre temes com la violència extremista, el racisme grec, l'església ortodoxa, la desinformació entorn de Iugoslàvia, el problema del tràfic de prostitutes, o la corrupció, permet conèixer més de prop alguns dels problemes principals del país i el seu entorn.

Macedonian Information Agency

www.mia.com.mk

Idiomes: macedoni, albanès, anglès i alemany

Creada el 1992 per decisió del Parlament macedoni, però operativa solament des del 1998, MIA és l'agència oficial de notícies de la República de Macedònia.

L'agència –i el seu web– opera en macedoni, albanès, anglès i alemany i ofereix diàriament un servei general de notícies; serveis especialitzats en macedoni i anglès, i cobreix notícies domèstiques i internacionals d'interès per al país, en especial declaracions, entrevistes i informes de presidents, governs o ministres dels països balcànics; una

revista de la premsa diària i setmanal macedònia; i una selecció fotogràfica amb les imatges més rellevants de la jornada.

El web ofereix una selecció d'aquestes notícies, agrupada en les seccions “Macedònia”, “Els Balcans”, “Europa”, “El Món”, “Medi Ambient”, “Altres” i “Premsa macedònia”. A més, la secció “d'Arxiu” permet l'accés a la informació publicada en edicions passades.

Ofereix també vincles amb diversos ministeris, empreses estatals i institucions públiques macedònies.

Balkan Times

www.balkantimes.com

Idiomes: albanès, búlgar, grec, anglès, macedoni, serbi, romanès i turc

Balkan Times proporciona informació d'actualitat, “rigorosa i equilibrada” sobre la regió balcànica, i al mateix temps ofereix anàlisis, entrevistes i comentaris sobre aquesta a càrrec dels seus corresponents a la regió. Segons les seves paraules “la cobertura de *Balkan Times* es distingeix per un coneixement profund dels afers locals, dels actors clau, dels esdeveniments i de les sensibilitats que poden generar fets significatius, temperats per una perspectiva regional”. *Balkan Times* està finançada pel Comandament Europeu dels Estats Units (EUCOM), és a dir, pel comandament militar nord-americà responsable de les intervencions al sud-est d'Europa.

Al seu web, *Balkan Times* proporciona notícies i reportatges diaris, així com resums setmanals. Les notícies es troben enquadrades en seccions dedicades al manteniment de la pau, la justícia, la política, la societat, l'economia, la regió i la diplomàcia.

La seva secció “Balkan Resource Center”, ofereix informació sobre resultats electorals, mapes, informació estadística sobre els països de l'àrea, i un útil “Who's who”. També compta amb una interessant galeria fotogràfica en què s'exposen obres de diversos artistes de la regió.

DRETS HUMANS ▶

Helsinki Committee for Human Rights of the Republic of Macedonia

www.mhc.org.mk

Idiomes: anglès i macedoni

El *Helsinki Committee for Human Rights of the Republic of Macedonia* es va establir l'octubre de 1994, i es va vincular immediatament a la *International Helsinki Federation for Human Rights*; el 1997 va arribar a adquirir l'estatus d'òrgan assessor de les Nacions Unides i del Consell d'Europa. El Comitè està dedicat, com és obvi, a la defensa dels drets humans al país, d'acord amb allò que es disposa a l'Acta Final de Helsinki, i proporciona informació sobre les violacions d'aquests drets i assessorament legal quan sigui necessari. El web dona informació sobre el mateix Comitè Helsinki, els membres

de la Junta Directiva i de la plantilla, els projectes i les activitats més recents.

Amb tot, la part més útil del web és la dedicada a la publicació dels seus estudis i informes. A través d'aquesta es poden accedir als quatre darrers informes anuals (1997, 1998, 1999 i 2000), així com a informes puntuals sobre abusos policíacs, l'estatus de la dona a Macedònia, l'estat de la llibertat d'expressió o les discriminacions en el trànsit fronterer amb Grècia. L'organització pública es troba en un butlletí anomenat “Monitor”, i permet la connexió amb la mateixa Federació.

Macedonian Human Rights Movement of Canada

www.mhrmc.ca

Idioma: anglès

Operatiu des de 1986, el Macedonian Human Rights Movement of Canada (MHRMC) té com a objectiu la defensa dels drets humans dels macedonis "i altres pobles oprimits", i especialment la consecució d'unes llibertats d'expressió i associació plenes per a aquests, tant en els països limítrofs amb la República de Macedònia com en aquells altres en què s'assenta la diàspora macedònia; entre aquests últims països, Canadà juntament amb Austràlia, ocupen un lloc destacat.

El seu web proporciona un sumari de notícies sobre aquests temes, permet l'adquisició d'un ampli catàleg de llibres entorn de Macedònia –alguns dels quals han estat publicats pel mateix Moviment–, dona

accés a un bon nombre d'informes –de l'OSCE, Nacions Unides, el Minority Rights Group o el mateix MHRMC– sobre l'estatus de les minories nacionals i el respecte als drets humans a Grècia, Albània i Bulgària, i transcriu els butlletins i comunicats de premsa del Moviment.

El web conté també diversos àlbums fotogràfics de diferents llocs de la Macedònia Egea, la Macedònia Pirin i la regió de Mala Prespa, i una àmplia selecció de vincles amb les pàgines d'altres moviments en defensa dels drets humans (Human Rights Watch, Amnistia Internacional, IFEX). Entre aquests, cal assenyalar-ne els dedicats de manera monogràfica o preferent als problemes de les minories als Balcans.

CULTURA I SOCIETAT ▶

Macedonian Cultural and Information Center

www.macedonia.co.uk/mcic

Idioma: anglès

El MCIC és una organització no governamental, amb seus a Londres i –recentment– a Skopje, dedicada a la promoció de la cultura i l'art macedonis mitjançant la difusió d'informació sobre aquests, l'edició de textos, i l'organització d'activitats culturals, conferències, seminaris i exposicions.

Amb un disseny acurat, el web del MCIC permet realitzar un recorregut complet per la rica cultura macedònia, en les seves manifestacions més diverses, donant informació sobre el país i la seva població, la llengua i la religió, així com la literatura, les arts plàstiques, el cine,

el teatre, la música, l'arquitectura, el folklore i l'artesanía macedònies. A la secció titulada "Multiculturalism in Macedonia", el MCIC proporciona un dossier complet d'informació sobre la cultura dels albanesos, els turcs, el gitanos i els vlacs a Macedònia; a la secció "Peace Affairs", s'ofereixen enllaços amb diverses organitzacions dedicades a la promoció de la pau; i a la que porta per títol "Business in Macedonia" es proporcionen algunes direccions d'interès.

El web permet també l'adquisició *on-line* d'objectes d'artesanía i decoració, així com de llibres relacionats amb la cultura macedònia

Macedonia for the Macedonians

www.makedonija.info

Idiomes: anglès

Macedonia for the Macedonians s'obre al visitant amb una bandera amb l'estrella de Vergina i un mapa de la Gran Macedònia –ambdós símbols del nacionalisme més radical–, que anticipen en bona mesura el to i el contingut de la mateixa, que apareix agrupada en dotze categories.

La titulada "History" proporciona un breu recorregut per la història de Macedònia, des dels temps de Filipo fins als de la independència.

"Human Rights" dona informació sobre la lluita pels drets humans de les comunitats macedònies en el territori de les actuals Bulgària i Grècia –la Macedònia Pirin i la Macedònia Egea– tant des d'una perspectiva històrica com més actual.

"Language" dona algunes nocions sobre la llengua macedònia i l'estatus dels altres idiomes que es parlen al país. D'altra banda, la secció "Culture" ofereix un breu repàs a la riquesa cultural del país, i s'atura no només en l'art antic i en la seva rica artesanía popular, sinó també en la filmografia macedònia més recent. "Music" permet, a més, gaudir d'algunes peces de música tradicional macedònia.

A "Greek Propaganda" es presenten diversos articles sobre allò que l'autor denomina "la negació grega del nom de Macedònia", "la negació grega de la minoria macedònia" i "el mite grec de la puresa ètnica".

La secció "General Info" reuneix informació variada sobre la disputa sobre el nom de l'Estat, la bandera, la localització i característiques geogràfiques del país, el seu sistema de govern i les línies bàsiques de la seva política exterior.

"Books" dona informació sobre una àmplia selecció de títols –la majoria d'aquests en anglès– sobre Macedònia i la seva problemàtica. I, finalment, "News" permet l'accés a un bon nombre d'agències de notícies, revistes i diaris macedonis.

En tot cas, el més útil de *Macedonia for the Macedonians* és la seva selecció nodrida d'enllaços, que malgrat el caire nacionalista de la pàgina permet l'accés a fonts de tot tipus, i que la converteixen probablement en la millor font d'enllaços per accedir a informació de tot tipus sobre Macedònia.

Culture. Republic of Macedonia

www.culture.in.mk

Idioma: anglès

Amb una presentació molt acurada –un fet que en el cas de Macedònia és digne de ser esmentat– el web *Culture. Republic of Macedonia* ofereix tota una gira per l'actualitat cultural del país.

La informació que es dona es divideix en dos blocs, un dedicat a la vida cultural de la República de Macedònia, i un altre a la promoció de la cultura macedònia a l'estranger.

En el primer s'informa sobre l'actualitat cultural del país en els camps de la música, el teatre i les arts escèniques, el cine, les arts plàstiques, el panorama editorial, i el folklore, així com dades sobre el seu patrimoni cultural.

En el segon, s'informa de la celebració de tot tipus d'actes culturals o exposicions fora del país, així com l'exhibició a museus estrangers d'obres d'art macedònies i de les gires de grups artístics d'aquest país pels circuits estrangers.

Pel que fa a la resta, el web presenta un noticiari cultural, permet connectar-se amb el Ministeri macedoni de Cultura i diverses ONG que operen en aquest àmbit, i ofereix informació sobre la manera d'adquirir "productes culturals" macedonis.

Skopje On-line

www.skopjeonline.com.mk

Idioma: anglès

Qualsevol visita a Macedònia compta amb moltes probabilitats de començar i acabar, fins i tot reduir-se, a la capital, Skopje, i *Skopje On-line* pot ser una eina de treball molt útil.

Es tracta de la típica pàgina d'informació *on-line* sobre una ciutat, en la qual s'ofereixen al visitant recomanacions en matèria d'allotjament (hotels, b&b i lloguer de pisos), menjar (restaurants, cafès, locals de menjar típic), locals d'oci (inclosos els casinos), vida cultural (cine, teatre, concerts, exposicions, museus, música tradicional, etc.), compres, activitats i esdeveniments esportius, transports (trens, taxis, autobusos, cotxes de lloguer, línies aèries), etc. També ofereix informació meteorològica i taxes de canvi.

El web inclou una guia dels monuments principals de la ciutat

i els seus voltants –el Basar, la fortalesa Kale, el pont turc, Sveti Spas, Sant Pantaleon- i un sumari dels esdeveniments històrics principals. I per al turista nostàlgic amb habilitats culinàries, una selecció notable de receptes macedònies que, encara que comencin amb els macarrons al *gruyère*, faran les delícies de qualsevol aficionat.

La presentació de la pàgina és acurada i la informació succinta però útil, especialment si tenim en compte la pràctica inexistència al mercat de guies de viatge en castellà sobre Macedònia. En tot cas, es pot complementar amb la que proporciona la pàgina oficial de l'Ajuntament de Skopje, *e-Skopje*, a www.skopje.gov.mk, encara que la major part està escrita en macedoni.

Economic Chamber of Macedonia

www.mchamber.org.mk

Idioma: anglès

La Cambra d'Economia de Macedònia es defineix com una organització professional d'empresaris, apartidista i no governamental, de la qual en pot ser membre qualsevol entitat dedicada a l'activitat econòmica i la missió principal de la qual és la defensa i representació dels interessos de l'economia macedònia a tots els nivells.

En el seu complet web, la Cambra comença donant informació sobre si mateixa –presidència, òrgans directius, estructura organitzativa, organitzacions regionals, membres– i sobre les seves activitats, amb una menció especial als vincles amb altres cambres.

Les seccions més interessants de la pàgina són "Economy", dedicada

a presentar les principals dades estadístiques i indicadors econòmics de Macedònia per sectors de producció, i la que du l'encapçalament "Business Topics", en què s'explica el potencial comercial del país, la seva estructura econòmica, l'estat del procés de privatització en curs, i les possibilitats d'inversió al país.

Al web s'informa també dels serveis que proporciona la Cambra, així com de les seves publicacions impreses i en CDRom, la revista *Ekonomski Magazin*, i el butlletí que edita la mateixa Cambra.

Finalment, s'ofereix una útil selecció d'enllaços amb associacions similars d'àmbit internacional i balcànic, i una àmplia llista de contactes.

dCIDOB 85. Macedonia.

Selecció de Documents de la Base de Dades CIDOB.

Selecció de Documents de la Base de Dades CIDOB

- **ACKERMANN, Alice.** "Macedonia and the Kosovo conflict". *The international spectator*. Vol. XXXIII, no. 4 (October-December 1998), p. 41-48 (Sig.: 35708-T.I.S. 4/98)
- "Actas del I Encuentro Español de Estudios sobre la Europa Oriental: volumen I". *Cuadernos constitucionales de la Cátedra Fadrique Furió Ceriol*. No. 26-27 (1999), p. 338 (Sig.: 47113-L)
- **ALLAIN, Marie-Françoise; DITCHEV, Ivaylo** "Fragile Macédoine". *Le monde diplomatique*. No. 500 (novembre 1995), p. 11 (Sig.: 17029- M.D. 500/95)
- **BABUNA, Aydin.** "The Albanians of Kosovo and Macedonia: ethnic identity superseding religion". *Nationalities papers*. Vol. 28, no. 1 (2000), p. 67-92 (Sig.: N.P. 1/00)
- **BABUNSKI, Klime.** "The media and transition in Macedonia". *IDS Bulletin*. Vol. 29, no. 3 (July 1998), p. 79-83 (Sig.: 35998- IDS-B 3/98)
- **CHICLET, Christophe.** "La Macédoine en 1998: alternance dans un contexte régional explosif". *Notes et études documentaires*. No. 5091-92 (avril 1999), p. 123-133 (Sig.: N.E.D. 5091-92/99)
- **CLÉMENT, Sophia.** "Conflict prevention in the Balkans: case studies of Kosovo and the FYR of Macedonia". *Chaillot paper*. No. 30 (December 1997), p. 1-78 (Sig.: 29531-UE0.Ch.P. 30/97)
- **CLÉMENT, Sophia.** "Les relations gréco-macédoniennes: de l'affrontement au rapprochement". *Politique étrangère*. No. 2 (été 1998), p. 389-399 (Sig.: 31797- P.E. 2/98)
- DAFTARY, Farimah.** "Conflict resolution in FYR Macedonia: power-sharing or the 'civic approach?'. *Helsinki monitor*. Vol. 12, no. 4 (2001), p. 291-312 (Sig.: 46769-Hel.Mo. 4/01)
- *Directory of Non-Governmental Organizations in Macedonia*. Skopje: Macedonia Center of International Cooperation, 1996, p. 156 (Sig.: 21926-L.)
- "Divided Macedonia: the next Balkan conflict?". *Strategic comments*. Vol. 5, no. 5 (June 1999), p. 7-8 (Sig.: 42029- Str.Co. 5/99)
- **FERRERO TURRIÓN, Ruth.** "En torno a la identidad nacional de Macedonia: la 'cuestión macedonia', de sus orígenes a la situación actual". *Cuadernos constitucionales de la Cátedra Fadrique Furió Ceriol*. No. 26-27 (1999), p. 283-291 (Sig.: 47114-L)
- **FLORES JUBERÍAS, Carlos.** "Macedonia: entre la crisis y la consolidación". *Revista CIDOB d'afers internacionals*. No. 51-52 (diciembre 2000-enero 2001), p. 61-94 (Sig.: 43458-A.I. 51-51/00-01)
- **GARDE, Paul.** "Implosion et guerres yougoslaves (1989-1999)". *Notes et études documentaires*. No. 5108-09 (mars 2000), p. 85-156 (Sig.: N.E.D. 5108-5109/00)
- **GONZÁLEZ-TORRES DOMINGO, Jaime.** "Situación de los países de la ex-Yugoslavia: oportunidades para la empresa española". *Información comercial española*. No. 786, (julio-agosto 2000), p. 115-138 (Sig.: I.C.E.-M 786/00)
- **HILL, Peter.** "Macedonians in Greece and Albania: a comparative study of recent developments". *Nationalities papers*. Vol. 27, no. 1 (1999), p. 17-30 (Sig.: N.P. 1/99)
- **JANKULOSKI, Zvonimir.** "Social goals are not social rights". *Transitions*. Vol. 4, no. 7 (December 1997), p. 57-61 (Sig.: 34248- Tran. 7/97)
- **KRAFT, Evan.** "Stabilising inflation in Slovenia, Croatia and Macedonia: how independence has affected macroeconomic policy outcomes". *Europe-Asia studies*. Vol. 47. no. 3 (May 1995), p. 469-492 (Sig.: 31452-So.S. 3/95)
- **KRAUSE, Stefan.** "Redefining neighborly relations". *Transition*. Vol. 1, no. 21 (November 1995), p. 50-55 (Sig.: 29252-Tra. 21/95)
- **KRAUSE, Stefan; MARKOTICH, Stan.** "Rump Yugoslavia and Macedonia deal the cards of mutual recognition". *Transition*. Vol. 2. no. 11 (May 1996), p. 54-57 (Sig.: 29399-Tra. 11/96)
- **MASSOULA, Dimitra.** "Les Balkans et la politique grecque". *Relations internationales et stratégiques*. No. 26 (été 1997), p. 59-65 (Sig.: 33973-IRIS-RIS 26/97)
- **MENCHÓN LÓPEZ, Isabel.** "Macedonia y Montenegro: un futuro incierto". *Papeles de cuestiones internacionales*. No. 68 (otoño 1999), p. 83-90 (Sig.: 38901- P. 68/99)
- **NAJ_EVSKA, Mirjana; PETROSKA-BE_KA, Violeta.** "Between political solutions and reality: inter-ethnic relations in the Republic of Macedonia". *Helsinki monitor*. Vol. 10, no. 3 (1999), p. 8-14 (Sig.: 40090-Hel.Mo. 3/99)
- **PERRY, Duncan.** "Destiny on hold: Macedonia and the dangers of ethnic discord". *Current history*. Vol. 97, no. 617 (March 1998), p. 119-126 (Sig.: 39774- Cur.Hi. 617/98)
- **PERRY, Duncan.** "Macedonia: melting pot or meltdown?". *Current history*. Vol. 100, no. 649 (November 2001), p. 362-368 (Sig.: Cur.Hi. 649/01)
- **PERRY, Duncan M.** "Une crise en gestation? La Macédoine et ses voisins". *Politique étrangère*. No. 1 (printemps 1994), p. 179-207 (Sig.: 31339- P.E. 1/94)
- **PERRY, Duncan M.** "On the road to stability or destruction?". *Transition*. Vol. 1, no. 15 (August 1995), p. 40-48 (Sig.: 29644-Tra. 15/95)
- **RAGARU, Nadège; SLIM, Assen.** "Macédoine 2001-2002: une stabilisation fragile". *Le courrier des pays de l'Est*. No. 1026 (juin-juillet 2002), p. 124-141 (Sig.: C.P.E. 1026/02)
- **RAKIC, Vojin.** "Theories of nation formation and case selection: the meaning of an alternative model". *Nationalities papers*. Vol. 26, no. 4 (December 1998), p. 599-613 (Sig.: 37724- N.P. 4/98)
- "Republic of Macedonia". *Eurasian file*. No. 105 (August 1998), p. 1-8 (Sig.: 39014- Eur.Fi. 105/98)
- **RODRÍGUEZ-PIÑERO, Luis; STRAZZARI, Francesco.** "Otro daño 'colateral': el conflicto de Kosova/o y el futuro de Macedonia". *Meridiano CERI*. No. 27 (junio), 1999, p. 9-14 (Sig.: 42267-CERI-MC 27/99)
- **SUESSER, Jan Robert; LHOMEI, Edith; VUKADINOVIC, Nebojsa (et al.).** "Europe centrale et orientale 1998-1999: l'UE en point de mire". *Le courrier des pays de l'Est*. No. 442 (août-septembre 1999), p. 3-149 (Sig.: 41837-C.P.E. 442/99)
- **TAIBO, Carlos.** "La crisis de Macedonia". *Política exterior*. Vol. XV, no. 81 (mayo-junio 2001), p. 59-70 (Sig.: 43451-Po.E. 81/01)
- **VARVAROUSSIS, Paris.** "Macedonia: focus of Greek policy towards the Balkans". *Aussen politik*. Vol. 46, no. 4 (1995), p. 358-364 (Sig.: 19542- Au.P. 4/95)